

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

15

Nr. 35 (1594) 1980 RUGPJUTIS-AUGUST 28

LIETUVIŲ SAVAITRASTIS — LITHUANIAN WEEKLY

2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA

Tel. (416) 275-4672

30 ct.

Nauju žingsniu

Vasario 16 gimnazija pasirodė esanti gausia — 1981 metais jai sueis 30 metų. Išnyko visos kitos stovyklinės lietuvių gimnazijos dėl emigracijos, išnyko pranciškonų įsteigtoji gimnazija JAV-se, išnyko mergaičių bendrabutis Putname, išnyko buvusi lietuviška gimnazija Mariana-polyje, bet išliko Vasario 16 gimnazija Vokietijoje, ir tai vienintelė laisvajame pasaulyje. Kaikas sako, kad tai stebuklas. Teologine prasme, žinoma, tai nėra stebuklas, bet praktinė — taip. Juk tenai buvo tiek krizių, ginčų, nesu-sipratimų, pasitraukimų... Kartais atrodė, kad jau pri-artėjo jos laidotuvės. Tačiau kiekvieną kartą ji atsigaudo, atsinaujindavo ir tęsdavo savo darbą. Šiuo metu Vasario 16 gimnazija pergyvena dar vieną posūkį, būtent, direktorių pasikeitimą. Ilgametis gimnazijos direktorius V. Natkus-Natkevičius paliko toje institucijoje daug širdies bei energijos, atlaikė daug audrų. Nuo šių mokslo metų jo pareigas perėmė patyręs pedagogas Jonas Kaviūnas. Jam tenka testuoti tai, kas įtvirtinta, ir padaryti tai, kas dar nepadaryta — eiti nauju žingsniu. Naujo direk-toriaus žingsniai turėtų vesti ir visą instituciją į atsinau-jinimą. Per 30 metų tikriausiai susitelkė ir tokių dalykų, kurie reikalingi naujos šluotos. Dabar tad ir yra tas mo-mentas palikti tai, kas atlaikė laiko spaudimą, ir iššiuoti tai, kas tapo balastu.

IATSINAUJINIMO procesą turi įsijungti ne tik gimnazija, bet ir lietuvių visuomenė. Naujasis direkto-rus savo rašiniuose spaudai pareiškė, kad rūpestis Vasario 16 gimnazija yra visos išeivijos reikalas, kad gimnazijai reikia visų dėmesio bei širdies. Tai pirmoji toli-mesnės gimnazijos egzistencijos sąlyga. Jei lietuviškoji visuomenė ta gimnazijai nesidomės, veltui bus visos pa-stangos, veltui bus betkokia federacinės Vokietijos para-ma. O tas domesys turėtų reikštis ne tik doliariais, bet ir mokiniams, ypač pastaraisiais. Dolerių galima lengviau gauti nei mokinių. Dėlto svarbiausias rūpestis — pripil-dyti gimnaziją mokiniais. Patirtis jau parodė, kad Vasario 16 gimnazija yra pajėgi mokytį ne tik Vokietijos lie-tuvių vaikus, bet ir kitų kraštų, ypač S. Amerikos. Yra sudėrmos programos, kurios įgalina amerikiečius bei ka-nadiečius mokytis Vasario 16 gimnazijoje dvejuis, trejuis ar daugiau metų ir, neprarusus laiko, grįžti į savo gyve-namo krašto mokyklas. Tėvai turėtų susidomėti šia prak-tiška galimybe savo vaikams ir sudaryti jiems sąlygas mo-kytis bent kurį laiką Vasario 16 gimnazijoje, kur lituanis-tika tebestovi ant tvirtų kojų. Ten ji dėstoma nesužalota, kai tuo tarpu Vilniuje daugeliu atvejų į ją yra iškraipyta. Be to, įsidėmėtina, kad kanadiečiams mokiniams lie-tuvių institucijos apmoka kelionės išlaidas.

JEI lietuvių visuomenės domesys Vasario 16 gimnazija bus laimėtas, jei tėvai ims siųsti jai savo vaikus, gim-nazijos egzistencija bus užtikrinta. Juk laisvajame pa-saulyje yra šimtai ir tūkstančiai lietuvių mokinių. Užtek-tų, jei bent maža dalis pasuktų į Vasario 16 gimnaziją. O ten vykty reikėtų, nes be sustiprintos lituanistikos nebus ateityje pasiruošusių žmonių nei spaudai, nei visuomeni-nei veiklai, nei lituanistiniam švietimui. Vasario 16 gim-nazija, kaip vienintelė laisvajame pasaulyje, turėtų būti lietuviškumo oazė, paruošianti ateities lietuvių veikėjus visose srityse. Vykdydama šią paskirtį, Vasario 16 gim-nazija turėtų rengti, šalia reguliarių pamokų mokslo me-tais, lituanistikos vasaros kursus įvairių kraštų moki-niams. Tai sudarytų naują trauką jaunimui, norinčiam pa-keliauti po Europą bei pagilinti lituanistikos savo žinias, ir sustiprintų gimnazijos misiją išlaikyti tautos gyve-nime. Ši mintis nekarta buvo keliamą "T. Žiburiuose", o dabar girdėti, kad ja susidomėjo ir pats jaunimas. Jei šis projektas būtų įgyvendintas bent vieną vasarą, būtų padaryta gera pradžia ir galbūt taptų savotišku vasaros universitetu, kurin galėtų rinktis mokiniai iš viso laisvo-jo pasaulio. Kelionėms lėšas galėtų parūpinti, bent dalį, atitinkamų kraštų Bendruomenės bei fondai. Tuo būdu Vasario 16 gimnazija taptų lietuvių jaunimo oazė, kur galima atsigaivinti prie lituanistinių šaltinių. P. G.

KANADOS
ĮVYKIAI

Naftos kainos

Problema naftos bendrovėms sudaro lig šiol nesutartos jos kainos tarp Kanados min. pirm. P. E. Trudeau ir Alberto prem-jero P. Loughredo. Pastarasis, nesulaukdamas priimtinos su-tarties, statinė albertiškos naft-os savo paties sprendimu pa-brangino \$2 iki \$16.75. P. E. Trudeau vyriausybė tokiame ne-žymiam pabranginimui nepasi-priešino, bet jį leido įvesti tik po trijų mėnesių, kai bus par-duota ir suvartota ankstesne kai-na nupirktą naftą. Lyginant su pasaulinėmis kainomis, kanadiš-ka nafta vis dar tebėra dvigubai pigesnė. Jos surasti šaltiniai Al-bertoje gali išsekti iki 1991 m. Dėlto yra būtinos naujos pajieš-kos su didesniu kapitalo investa-vimu. Triukšmą sukėlė spaudoj paskelbti duomenys, kad pernai naftos bendrovių pelnas padide-jo 54%, o investavimas pajieš-koms sumažėjo nuo 93% iki 80%. Naftos bendrovės betgi

irodė, kad toks teigimas nėra tikslus. Nuo 54% padidėjusio pelno investuota suma iš tik-rųjų yra 7% didesnė kaip anks-čiau. Investavimą pristabdo ir nukreipia į kitus šaltinius naf-tos kainų neaiškumas ateityje. Net kelios bendrovės buvo pra-dėjusios ruoštis naftos išsunki-mui iš dervingo smėlio Alberto-je. Jo turimos didžiulės atsargos, tačiau šis procesas yra labai brangus, neįmanomas dabartinė-mis naftos kainomis. "Imperial Oil Ltd." pranešė, kad gali tek-ti sutabdyti prie Cold Lake pra-dedamą tokios įmonės statybą, nes ji kainuotų \$8 milijonus. Pa-naši žinia atėjo ir iš "Shell Ca-nada Ltd." bendrovės, kuri to-kią įmonę naftai iš smėlio iš-sunkti už \$7,5 milijono ruošiasi statyti Alsands vietovėje. Abi bendrovės reikalauja, kad Ka-nados ir Alberto vyriausybės pasirašytu naują sutartį, aiškiai rodančią, kaip bus keliamos naf-

tos kainos ateityje. Tik tokių at-vejų bendrovės gali imtis bili-joninių sumų investavimo. Joms yra būtinas užtikrinimas, kad investuotus dolerius padengs ateityje gaunamas pelnas.

Automobilių gamintojų unija, susilaukusi apie 30.000 bedar-bių, pareikalavo, kad Ontario premjero W. Davis vyriausybė priimtų įstatymą, kuris leistų perimti be jokios kompensaci-jos užsidarantį imonių turtą. Tai daugiausia liečia įmones, ga-minančias dalis automobiliams. Premjeras W. Davis šio reika-lavimo negalėjo patenkinti, nes jis sustabdytu užsienio kapitalo (Nukelta į 8-tą psl.)

Gražusis Agawa Canyon slėnis Ontario provincijoje su trimis vandenkrėčiais, kalnais ir miškais

PRANEŠIMAS IŠ ROMOS

Lietuviai kunigai olimpiadoje

P. JATULIS

Plačiai skaitomas Romos dien-raštis "Il Tempo" rugpjūčio 2 d. laidoje išspausdino savo kores-pondento Francobaldo Chioeci pranešimą iš Maskvos antraštė: "Olimpiiniame kaime su valsty-biniais kunigais". Antrinėje an-trastėje rašoma: "Trys lietuviai katalikų kunigai iš baimės vie-toj dvasinių vadovų tapę politi-niais. Štai kodėl italų vyskupų konferencijos nusiustas kun. Edmondo de Panfilis geriau jau-tėsi tarp ortodoksų."

Pasak minėto dienraščio, ne-visuomet vienas kunigas yra dvasinis patarnautojas, bet ir trys kunigai kartu nesudaro dvasi-ono patarnavimo trijulės. Gali įvykti atvirkščiai, kai jie tam-pa paprastais talkininkais ateis-tinės valdžios tarnyboje. Tai įvy-ko Maskvoje, tame tarptautinia-me miestelyje, kur laisvė buvo apribota, gal bijant pogrindžio veikėjų.

Laisvalaikio sportininkai susi-renka Mišiomis i koplyčia, kurią stropūs valdžios pareigūnai bu-vo įrengę (kaip ir kitoms konfe-sijoms — izraelitams, budis-tams ir islamo pasekėjams). Ten atvyko trys katalikų kunigai, specialiai atkviesti iš Lietuvos, nelaimingos tikinčiųjų žemės. Pradžioj tai atrodė, lyg būtų rū-pestingas užmojis. Maskvoje tė-ra tik viena prancūzų Sv. Liud-viko parapija. Joje sekmadienio pamaldoms susirenka keli šim-tai iš penkių tūkstančių Mask-voje gyvenančių katalikų, dau-giausia lenkų kilmės, kurie yra ištikimi Romai; tačiau jie ne-gali organizuoti ir mokytį kate-kizmo. Jau pagyvenęs dijakonas (iš tikro juk ten yra kunigas, P. J.) su savo padėjėju ir zak-ristijonu atlieka viską. Bet jie neturėjo būti atitraukti nuo sa-vo darbo.

Todėl, — rašo toliau dienraš-tis, — apsuksrus organizatoriai olimpiados proga pakvietė iš Lietuvos į Maskvą šiuos kuni-

gus: Paulių Kučinską iš Vil-niaus, kun. Joannes Vaivodą iš Rygos ir kun. Gediminą Sukį (Sukis) iš Panevėžio. Tie trys kunigai atvyko į olimpinį kai-mą vieni pirmųjų, tik jie kiek varžėsi. Laikydami Mišias, mal-dų metu jie turėjo jungtis su savo vyskupu, bet jie jungėsi su kapituliniu vikaru Algirdu Gu-tausku. Kodėl? Juk Lietuvoje ir plačiojoje Rusijoje katalikams vadovauja Vilniaus vyskupija, ir buvo žinoma, kad jos vyskupas yra Julijonas Steponavičius. Ko-dėl jie nesimeldė "su" savo vys-kupu? Ta keistenybė nepaaiškė-jo, kol liepos 16 d. neatvyko iš Romos Italijos vyskupų konfe-rencijos paskirtas sportininkų reikalams kun. Edmondo de Panfilis. Jis apie tai paklausė, bet gavo tik neaiškų atsakymą. Paaškęjo, kad titulinis Vilniaus vyskupas esąs "sutrukdytas" ir negali vykdyti savo ganytoji-nių pareigų. Kaip tai? Paslaptis. Trys lietuviai kunigai to nežino-jo ar nenorėjo pasakyti? O gal kartais (vyskupas) yra persekio-jamas? Bet tai neturėtų būti: valdžia juk sakosi nepersekio-janti kunigų, net ir katalikų ku-nigų, jeigu jie nesikiša į politi-ką.

Buvo malonus išpūdis, — ra-šo dienraščio korespondentas, — kai kun. Edmondo laikė Mi-šias šeštadienio vakarą ir sekma-dienio rytą. Tie trys lietuviai ku-nigai ten buvo arti, lydimi politi-nyo prižiūrėtojo ruso, kuris yra valdžios pareigūnas kulto rei-ka-lams. Tiesa, jie buvo korektiš-ki, net labai stropūs. Kun. Ed-mon-do jautėsi kontroliuojamas ir šnipinėjamas. Jis pamoksluo-se kalbėjo apie tuos dalykus, ku-riuos norėjo pasakyti sportini-kams, ir pamokslus sakė viešai koplyčioje, kuri buvo skirta vi-siems. Jis kalbėjo ir italų gyve-namame barake nr. 15, už izo-liuotų tarptautinių patalpų. Visi

galėjo jo klausyti. Tik jam bu-vo neįauku turėti tris kapelio-nus, kai iš tikro tik jis buvo kapelionas. Olimpiiniame kaime tikėjimo dalykams tie trys "vietiniai" kunigai buvo visai nereikalingi (superflui): jie ne-turėjo nei lietuvių, nei rusų sportininkų katalikų, o užsienie-čius sportininkus, pvz. austrus ir italus, aptarnavo jų pačių ka-pelionai.

Grįžęs į Romą, kun. Edmondo de Panfilis pateikė išsamų pra-nešimą Vatikanui apie tai, ką italas kunigas patyrė olimpiado-je. O apie kitus kunigus grei-čiausiai jis praneš, kad daug smagiai jis jautėsi būdamas tarp ortodoksų dvasiškių, negu tarp anų trijų katalikų lietuvių kunigų. Be kitko, jis buvo pa-kviestas i svečius Zagorsko ar-chimandrito, kuris gyvena seno-viniame vienuolyne -tvirtovėje, kur atvyksta apie 15.000 maldi-ninkų kas mėnesį. Tas vienuolynas yra 70 km atstu nuo Mask-vos. Jame matyti spindinčios ikonos ir susitelkę barzdoti vie-nuoliai, kaip iš Tolstojaus kny-gu. Ten jį gražiai priėmė, pa-kvietė pusręję, padovanojo me-nišką knygą. Jie tikisi kada nors sulaukti apsilankant popiežių — jis galėtų pakalbėti apie ekume-nizmą, kaip kad yra kalbėjęs Turkijoje. Maskvos patriarchas jį esąs pakvietęs. Kun. Edmon-do jautė jį vienuolių nuosirdu-mą. Jie atviromis ausimis klausėsi ir neuždarė burnos, kaip Paulius Kučinskas, Joannes Vai-vods ir Gediminas Sukys, trys tos pačios tikybos kunigai, ku-rie buvo siunčiami į olimpinį kaimą, kad pademonstruotų val-džios palankumą. Jie betgi pa-rdžios priešingybę: iš dvasinių patarnautojų baimė juos pakei-tė i politinius patarnautojus, i valstybinius kunigus. Taip baigiamas straipsnis "Il Tempo" dienraštyje.

San Francisco lietuvių demonstracijoje jaunimas degina Sov. Sąjungos vėliavą prie sovietų konsulato. Nuotr. A. Ambrozaitytės

Pasaulio įvykiai

STREIKAI LENKIJOS JAU YRA PALIETĘ APIE 300 ĮMONIŲ su 200.000 darbininkų. Komunistinė valdžia pradžioje bandė su-skaldyti streikuotojus, siūlydama derybas su atskiromis įmonėmis, bandydama ignoruoti Gdanske sudarytą jungtinį streikuotojų ko-mitetą. Ši taktika buvo nesėkminga. Kompartijos vadas E. Giere-kas buvo priverstas pasirinkti dalinę kapituliaciją. Su jungtiniu streikuotojų komitetu derybas pradėjo pirmasis premjero pava-duotojas M. Jagielskis. Šiuo žingsniu iš dalies yra patenkinamas streikuotojų reikalavimas leisti jiems steigti nuo valdžios kontrolės nepriklausančias darbo unijas, kurios pakeistų dabartines profes-sines sąjungas. Iš kompartijos politbiuro E. Gierekas pašalino premjerą E. Babiuchą ir penkis kitus partiečius. Streikai E. Gie-rekui nėra naujiena, nes jis

pats, gyvendamas Prancūzijoje, juos organizavo 1931-34 m. ir dėlto netgi buvo ištremtas. Var-šuvoje buvo suimti 23 disiden-tai, priklausantys Darbininkų Savignyso Komitetui su jų vadu J. Kuronu. Šis komitetas teik-davo informacijas užsienie-čiams žurnalistams. Streikuoto-jai kelia ne tik ekonominius, bet ir politinius reikalavimus, kurių E. Gierekas negalės pa-tenkinti. Sovietų Sąjunga Len-kijoje turi dvi šarvuotųjų divizi-jas, bet jos įsikūsimą, atrodo, bus išvengta. Prisivirusi košės su Afganistanu, ji dabar nenori naujo susikirtimo Lenkijoje.

Spėjama, kad L. Brežnevas grei-čiausiai pasirinks sustiprintą ekonominę pagalbą Lenkijai. JAV vyriausybė vengia kursty-ti streikuotojus, remdamasi fak-tu, kad tie streikai yra Lenkijos vidaus reikalas, kurį turės iš-spresti pats E. Gierekas, nauju premjeru paskyręs J. Pinkows-ki, pažadėjęs profesinių sąjun-gų tarybos rinkimus.

Trukdo laidas

JAV, Britanijos ir V. Vokie-tijos radijo laidas Sovietų Są-jungai pradėjo trukdyti specia-lūs sovietų siųstuvalai. Pagrindi-nis dėmesys tenka rusų ir uk-rainiečių kalbomis transliuoja-moms žinioms. Atrodo, kompar-tija nori nuslėpti nuo savo gy-ventojų streikus Lenkijoje bei ten susidariusią įtemptą būklę. JAV ir Britanijos vyriausybės protestavo prieš radijo laidų trukdymą, kuris pasieždia 1975 m. Helsinkyje pasirašytą baig-minį aktą. Buvo gautas atsaky-mas, kad tai esąs grynas prasi-manymas, kad niekas tų laidų netrukdo. Lig šiol Maskva ne-liesdavo laidų tų valstybių, ku-riuos yra pasirašiusios Helsinkio sutartį. Trukdomos būdavo tik Izraelio radijo laidos. Dabar jos klausytojus Sovietų Sąjungoje pasiekia be jokio trukdymo, nes siųstuvalai juos nukreipė i ameri-kiečių, britų ir vokiečių laidas.

Nematomi lėktuvai

JAV krašto apsaugos sekreto-riaus H. Brownas oficialiai pa-tvirtino spaudoje pasirodžiusius gandus, kad amerikiečiams pa-vyko pagaminti lėktuvą, kurio negalės susekti Sovietų Sąjun-gos radaro tinklas. Pasak H. Brown'o, tai buvo daugelio me-tų technologinis darbas, kuris

dabar atsvers kiekybinį sovieti-nių ginklų pranašumą ir užtik-rins taiką. Kaip lėktuvams pa-vyks išvengti sovietų radaro, H. Brownas nepaaiškino. Spėjama, kad jie greičiausiai yra gaminami iš specialios medžiagos ir tu-ri paviršiaus dangą, kuri sugė-ria radaro spindulius. Šį prin-cipą taip pat bus galima pritaikyti raketoms, tankams bei ki-tiems ginklams. Juos tada bus galima pastebėti tik žmogaus akimis, kai jau būna pervėlu im-tis gynybos priemonių.

Gaisras laive

Gaisras prie Okinavos salos nusiau-bė atominį povandeninį sovietų laivą, priklausantį "Echo 1" klasei. Jis yra 5.500 tonų talpos ir turi 100 vyrų įgulą. Japonų pasiūlytos pagal-bos sovietų laivas atsiskė ir laukė, kol atplaukė sovietų tanklaivis su vilkiku. Oficialiai paskelbta, kad gaisre žuvo 9 jū-rininkai, tačiau aukų galėjo bū-ti gerokai daugiau. Gaisro prie-žastis nežinoma, bet jis sugadi-no radijo siųstuvus ir išvedė iš rikiuotės variklius. Laivą i Vla-divostoką nutempė vilki-kas. Japonijoje reiškiamas susi-rūpinimas, kad į vandenį ir orą galėjo prasiveržti radioaktyvių medžiagų, tačiau lig šiol jų ne-pavyko surasti.

Ištrėmė diplomatus

Portugalijos vyriausybė ištrė-mė keturis Sovietų Sąjungos diplomatus, išvėlusius i špiona-žą: I sekr. J. Semenyčevą, pata-rėją A. Metvejevą, laivyno at-stovo pavaduotoją V. Konajevą ir A. Kulaginą. Jie sekė te-lefoninius pasikalbėjimus ir rinko karines Portugalijos pa-slaptis. Maskva kaltinimus at-mė, bet juos patvirtino vaka-riečių žvalgybos šaltiniai. Jie jau 1974 m. perspėjo Portu-galijos vyriausybę, kad J. Semny-čevas ir A. Metvejevas yra įjem žinomi sovietų špionažo agen-tai, nieko bendro neturintys su diplomatija. Kadangi tuo metu Portugalijoje svarų balsą turėjo komunistų partija, tiems agen-tams buvo suteiktas diplomati-nis pripažinimas, kurį tik po šešerių metų atšaukė kantrybės pritrūkusi dabartinė Portu-galijos vyriausybė. Portugalija yra S. Atlanto Sąjungos narė, susieta su šios organizacijos planais, kurie rūpi Sovietų Sąjungai.

Šiame numeryje:

- Nauju žingsniu
- Gausios išeivijos gimnazijos direktoriams pasikeitus
- Lietuviai kunigai olimpiadoje
- Olimpiados dalyviams pamaldas laikė keturi kunigai
- Naujas atbėglio protesto rašas
- VI. Šakalio pareiškimas kompartijai, išspausdintas "Aušroje"
- Tarptautinis tikinčiųjų kongresas
- Sovietų persekiojamų kraštų atstovai Vakarų Vokietijoje
- Neleidžia emigruoti iš Lietuvos
- Ločerio ir jo žmonos rašas Lietuvos kompartijos sekretoriui
- Madrid konferencija ir lietuviai
- Etninių grupių atstovai Baltuosiuose Rūmuose ir pažadai
- Žvilgsnis į Stratfordą
- Garsusis teatro festivalis lietuvių žurnalisto akimis
- Į Kauną, į Kauną visi kas tik gali...
- Ryškesnieji epizodai iš Jono Matulionio gyvenimo
- Didžiųjų darbų arkivyskupas
- Dr. A. Kučo veikalas apie arkivyskupą Jurgį Matulaitį
- Brazilijos lietuvių rašytojai
- Prisimenant mažai žinomą praeitį tolimame krašte

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis

Metinė prenumerata \$14, pusmetinė — \$7.50. Rėmėjo prenumerata \$20. Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland— Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.
Subscription rates: \$14.00 per year, \$7.50 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

RELIGINIAME GYVENIME

*** TINKAMESNIO KUNIGŲ PASKIRSTYMO** pasaulyje reikalau kunigų kongregacija Vatikane paskelbė dokumentą, kuriame skatinama įvairių kraštų vyskupų konferencijas įsteigti po dvi komisijas: vieną — tinkamesniam kunigų paskirstymui savo krašte, o kitą — misijoms. Dokumente nurodomos ir priežastys. Pvz. Pietų Amerikoje tarp 100,000 katalikų darbuojasi 16 kunigų, kai tuo tarpu S. Amerikoje tarp to paties skaičiaus katalikų darbuojasi 120 kunigų. 42% viso pasaulio katalikų, kurie gyvena S. Amerikoje ir Europoje, yra aptarnaujami 77,2% viso pasaulio kunigų, kai tuo tarpu kiti 45% katalikų, kurie gyvena P. Amerikoje ir Filipinuose, yra aptarnaujami tik 12,62% viso pasaulio kunigų. Viso pasaulio gyventojų atžvilgiu, nežiūrint jų religijos, Azijoje 2 katalikai kunigai tenka 100,000 žmonių, S. Amerikoje tam pačiam skaičiui tenka 29 kunigai, o Europoje — 37 kunigai.

*** I ŠIA PROBLEMA** jau 1962 m. Jonas XXIII buvo atkreipęs dėmesį, skatindamas pvz. JAV vyskupijas pasiūlyti bent 10% savo kunigų į P. Ameriką. Dėlto atsirado daugiau misijonierių iš JAV P. Amerikoje, tačiau niekad nepasiekė Jono XXIII siūlytos proporcijos. 1967 m. Paulius VI įsteigė šiam reikalui tirti komisiją. Naujais dokumentais kaip tik ir yra tos komisijos darbo vaisius. Jis remiasi visais jau veikiančiais įstatymais kunigų perkėlimui iš vienos vyskupijos į kitą bei kunigo teisinio ryšio palaikymu su savoja vyskupija. Detaliam nurodomos sutartys bei sąlygos, kuriomis kunigas iš vienos vyskupijos gali būti siunčiamas darbuotis kiton. Atmetamas betkoks kunigų teisingosio paskirstymo pasaulyje metodas, paremtas vien skaitinėmis. Dokumentas nurodo, kad reikia turimosios K. Bendrijos rėmus pritaikyti socialinei aplinkai. Kaip pavyzdys naujosios aplinkos nurodomas žmonių kraustymasis ir pramonės sritis, miestų augimas apie pramonės centrus ir žmonių mažėjimas kaimuose. Taipgi vyksta kraustymasis iš vieno krašto į kitą ar tai dėl darbo, ar dėl politinių sumetimų, o prie to prisideda ir pasaulinių mastu išplitęs turizmas. Dokumente sakoma, kad vyskupų konferencijų specialios komisijos turinčios šiuos dalykus tirti ir atitinkamai pagal tai veikti. Vienuolių atveju turinčios veikti Pauliaus VI numatytos mišrios krašto vyskupų ir vienuolių vadovų komisijos, kurių tikslas — tinkamiausiai pasiskirstyti apaštalinimo jėgas krašte. Dokumente siūloma specialiu ryšių sujungti turtingą vyskupiją ar parapiją su neturtingąja, taip kad būtų teisingiau pasiskirstoma medžiaginiai bei dvasiniai lobiai. Nurodoma, kad siunčiant kunigus į svetimas kraštas bei svetimas kultūras reiktų juos siųsti grupėmis, kad vieni kitiems galėtų padėti neišprastoje aplinkoje.

*** KUNIGO ATLEIDIMO** nuo kniginisčių išpareigojimų normali sprendimu eiga jau pradėta Jono Pauliaus II. Numatoma, kad Sv. Tėvas kas savaitę peržiūrės po 50 prašymų ir padarys sprendimus. Šiuo metu Vatikane yra apie 4,000 tokių prašymų. Spėjama, kad greitai laiku bus paskelbtas naujas dokumentas su griežtesnėmis nuo kunigystės išpareigojimų atleidimo gairėmis. Prie Pauliaus VI apie 30,000 kunigų gavo tokius nuo išpareigojimų atleidimus. Per visą savo popiežiaus laikotarpį jis atmetė tik 7% visų prašymų. Jonas-Paulius I per savo trumpą vieno mėnesio popiežiaus patenkino apie 50 prašymų. Jonas-Paulius II visą tą eigą sustabdė ir pirmuosius 6 mėnesius visai tokių prašymų nesvarstė. Vėliau jis patenkino mažą skaičių senatvės mirties belaukiančių ir su K. Bendrija norinčių susitaikyti buvusių kunigų prašymų. Jis tada nurodė, kad toks iš kunigisčių išpareigojimų atleidimas nesąsgrūnai administracinis veiksmas, bet paliečias visą žmogų bei jo dvasiją ir todėl turi būti duodamas tik dėl labai rimtų priežasčių.

*** DETROITO ARKIVYSKUPAS** kard. John Dearden atsistatydino iš pareigų, nežiūrint, kad dar nėra sulaukęs 75 m. amžiaus. Popiežius jį atsistatydinimą priėmė ir laikinai jį paliko eiti arkivyskupijos administratoriaus pareigas, kol bus parinktas naujas arkivyskupas. Kard. Dearden buvo pirmasis JAV vyskupų konferencijos pirmininkas ir konferencijai vadovavo nuo 1966 m. iki 1971 m.

Naujausio atbėgėlio protesto raštas

Spausdiname Švediją pasiekusio Lietuvos kovotojo VLADO ŠAKALIO raštą iš pogrindžio "Aušros" 20(60) nr., kuris buvo išleistas 1980 m. sausio mėnesį. RED.

LIETUVOS TSR KOMUNISTŲ PARTIJOS CK ANTRAJAM SEKRETORIUI DYBENKO N. K.

PROTESTO PAREISKIMAS

1979 m. spalio 3 d. grupė sągumiečių, vadovaujama vyr. tar dytojo kpt. Daugalo, patykojus, kai aš išėjusi į darbą, įsiveržė į mano namus daryti kratos. Be dalyvavusių maj. Statkevičiaus ir maj. Adomaičio bei vyr. leit. Matiuko, buvo atsivesti ir "kvietiniai" — Glušakovas L. N. ir Linerskis V. S. Glušakovą eilė asmenu matė neseniai vykusiam teisminiame susidorojime su Romu Ragaišiu. Ten Glušakovas, kaip "operatyvinės grupės" narys, kartu su savo sėbrais surašė šmeižišką raportą prieš Liutaurą Kazakevičių, sulaukta saugumo papulk. Žilakausko nurodymu. Kadangi raporte surašyti šmeižtai vėliau buvo teisė jo išnagrinėti ir atvesti, tai duoda pagrindą minėtą pil. Glušakovą laikyti ne tik "operatyvinės grupės" nariu, bet ir provokatoriumi, vykdančiu "socialinę užsąukymą". LTSR BPK 153 str. nurodo, kad kvietiniai yra betkurie pašaliniai, byla nesuinteresuoti asmenys. Taigi to straipsnio požiūriu Glušakovas, vykdas saugumo nurodymus, negali būti laikomas kvietiniu, o tik saugumo bendradarbiu (kolaborantu). Tokie LTSR BPK "pažeidimai daromi dar ir tuo tikslu, kad nuslėptų nuo tikrai pašalinių kviestinių savo veiksmus. Džiugu, kad saugumiečiai supranta, jog jų darbeliai yra slėptini, tačiau tokie įstatymų pažeidinėjimai rodo, jog nusikalstamos priemonės tegali tarnauti tik nusikalstamiems tikslams.

Kaip įrašyta kratos protokole, kratos tikslas — "surasti ir paimiti antitarybinio turinio leidinius ir dokumentus bei technines ju gaminimo priemones, o taip pat kitokius daiktus ir dokumentus, galinčius turėti įrodymą į reikšmę byloje". Tokius tikslus turinti krata, kaip ir pati byla, yra neteisėta, neįstatymiška, nemorali ir todėl gali būti laikoma tik susidorojimo rūšimi.

Žodžio laisvė yra labai nedviprasmiška ir aiškiai suprantama sąvoka. Ji glūdi visų laisvės pamate, ir visos laisvės be žodžio laisvės nustoja būti laisvėmis aplamai. Pasinaudojimas žodžio laisve tik įrodo šmeižto atvejų tampa nusikaltimu.

LTSR BK 68 str., numatantis baudžiamąją atsakomybę už "antitarybinę agitaciją ir propagandą", yra ne tik neteisėtas, bet dėl eilės priežasčių sudaro juridinę ir loginę nesąmonę.

Sutinkamai su TSRS pasirašytos Vienos konferencijos apie tarptautinių sutarčių teisę 27 straipsniu, valstybė — konferencijos dalyvė (taigi ir TSRS) negali nuorodomis į savo vidaus įstatymus teisinti tarptautinių sutarčių nevykdymą. Taigi kiekviena valstybė, sutinkamai su tarptautinės teisės reikalavimais, privalo savo juridines normas derinti prie tų tarptautinių išpareigojimų, kuriuos pati yra pasirašiusi.

TSRS yra pasirašiusi Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, Europos valstybių pasitarimo Baigiamąjį aktą. 1976 m. kovo 23 d. įsigaliojo ir TSRS pasirašytas Tarptautinis paktas dėl pilietinių ir politinių teisių, priimtas 1966 m. gruodžio 16 d.

Kodėl šis neteisinis LTSR BK 68 str. tebeturi galią? Iš dalies

Visi šie tarptautiniai susitarimai yra privalomi ir TSRS, žodžio ir kitas laisvės jie neriboją antitarybinėm ar protarybinėm kvalifikacijom, todėl LTSR BK 68 str. yra neteisėtas kaip pažeidžiantis TSRS tarptautinius išpareigojimus.

LTSR konstitucijos 48 str. sako: "Sutinkamai su liaudies interesais ir siekiant stiprinti socialistinę santvarką, Lietuvos TSR piliečiams garantuojamos žodžio, spaudos, susirinkimo, mitingų, gatvės eitynių ir demonstracijų laisvės".

Vienintelis logiškas taip suformuluoto straipsnio aiškinimas tegali turėti tą prasmę, kad LTSR piliečiams suteikiama visiška žodžio, spaudos, susirinkimo, laisvė, nes tik tokia laisvė sutinka su liaudies interesais ir todėl stiprina socialistinę santvarką Lietuvoje.

Stalino-Berijos laikų represinio požiūrio įtakoję LTSR konstitucijos 48 str. aiškinamas kaip laisvė pasisakyti už konkrečią valdžios formą ir valdžios veiksmus. Tai loginis a b s u r d a s! "Laisvė" šaukti "tegyvuojai!" nebuvo ribojama ir žiauriausios tironijos. Tokia "malonė" negali vadintis laisve. Hitleris irgi nebuvo įstatymiška uždraudęs nacistiniui teisingumui. Norint aiškinti žodžio laisvę BK 68 str. dvasia, LTSR konstitucijos 48 str. tekstą peredaguoti maždaug taip: "LTSR piliečiams garantuojamos žodžio, spaudos ir kitos laisvės tik tiek, kiek tai padeda vykdyti esamos valdžios potvarkius".

Todėl BK 68 str. yra neteisėtas kaip prieštaraujantis LTSR konstitucijos 48 str. reikalavimams.

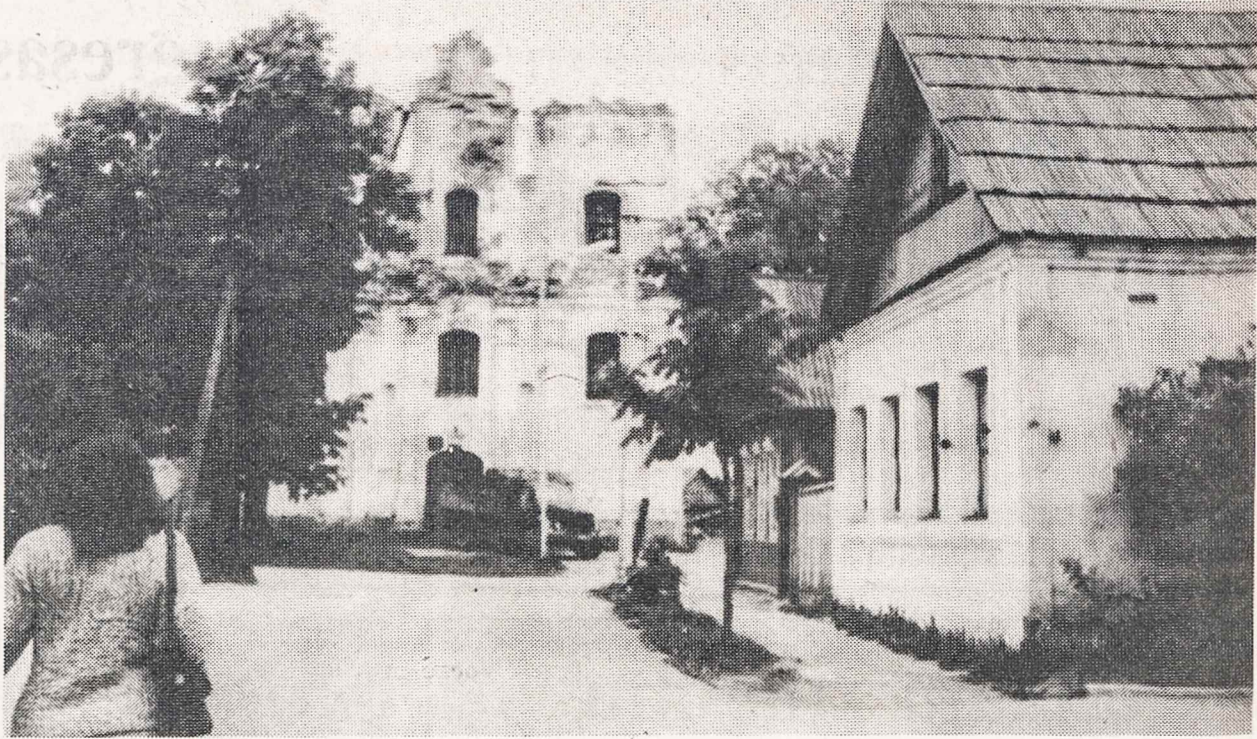
LTSR BK 68 str. sakoma, kad antitarybinė agitacija ir propaganda yra: "Agitacija ir propaganda, kuria siekiama pakirsti ar susilpninti Tarybų valdžią arba padaryti atskirus pavojingus valstybinius nusikaltimus, skleidimas tarybine, valstybine ir visuomenine santvarka žeminančių šmeižiškų prasimanymų tais pačiais tikslais".

Sio straipsnio komentary 10 punkte nurodoma, jog "kaltininkas supranta, kad skleidžiamos idėjos, šmeižiški prasimanymai, gaminama, platinama ar laikoma literatūra yra antitarybinio turinio, numato, kad jo veiksmai gali susilpninti Tarybų valdžią ar sukelti atskirus itin pavojingus valstybinius nusikaltimus ir to nori.

Antitarybinės agitacijos ir propagandos subjektyvinei pusei būtinas požymis yra antitarybinis tikslas".

Kadangi jokie TSRS įstatymai neapibrėžia, kas silpnina tarybų valdžią, tai vienintelis požymis, leidžiantis šį straipsnį naudoti represijomis, yra paties asmens supratimas ir numatymas, kad jo naudojimas žodžio ar spaudos laisvę yra antitarybinio pobūdžio. Šitokio "supratimo ir numatymo" objektyviai negalima įrodyti, kadangi net paties asmens prisipažinimas neįrodo, kad jis kalba tiesą, t.y. suprantą. O liudininkų parodymai tegali būti tik vieno asmens parodymų perpasakojimas. Taigi šiuo atveju išeina, kad įrodymo šaltinis tegali būti vienintelis kaltinamasis, o ne jo veikla. O remiantis vieninteliu šaltiniu, juridiškai negalima laikyti kaltę įrodyta. Vadinasi, LTSR BK 68 str. yra loginė juridinė nesąmonė.

Kodėl šis neteisinis LTSR BK 68 str. tebeturi galią? Iš dalies

Taip atrodo buvusi šventovė Sov. Sąjungoje (Sebežiūje). Joje dabar — vyno sandėlis. Nuotrauka gauta iš Lietuvos

atsakymą į tai duotų Lietuvos istorijos nagrinėjimas.

Rusų valdžiai stengiantis išlaikyti užgrobtą Lietuvą, kiekvieną kartą sustiprėdavo represijos, kai tik sustiprėdavo lietuvių tautos pasipriešinimas okupacijai. Po 1863 m. sukilimo rusų valdžia Lietuvoje uždraudė spaudą. Tos barbariškos akcijos tikslas buvo padėti pagrindą lietuvių tautos surusinimui. Šiais laikais net ir uoliausi lojalistai nedrįsta tvirtinti, kad lietuvių tautos "nusikaltimai" prieš rusų valdžios įstatymus buvo neteisėti. Kovodama prieš tuos įstatymus, mūsų tauta išlaikė savo raštiją, sukūrė literatūrą ir tuo atsispyrė nutautinimui. Tuo metu rusų valdžios politika Lietuvoje buvo neginčijamai šovinizistinė. Kiekvienam šovinizmui didžiausias priešas yra pavergtųjų tautų nacionalizmas. Anglijos, Prancūzijos ir kitų šalių imperializmo laikų šovinizmai uoliai kovojo prieš nacionalizmus. Todėl Dž. Neru knygoje "Indijos atradimas" su pasidžiavimu vadiną save nacionalistu, nes nacionalizmas esąs gynybinė pavergtų tautų kova prieš pavergtų šovinizmą. Būtent taip visame pasaulyje suprantamos nacionalizmo ir šovinizmo sąvokos.

Rusiškojo šovinizmo ir šiandien su žiburiu įieškoti netenka. Kad karalius nuogas, mato ne tik Anderseną pasakos berniukas — tai mato visi. Kiekviena tauta turi savo istoriją, kuri ją brangi ir artima. Lietuvos istorija nemažiau brangi už Rusijos ir atsilieka gal tik grobiškių karų skaičium. Tačiau šiandien mokyklose vaikai mokomi TSRS istorijos, kuri, nepaisant pavadinimo, yra Rusijos imperializmo istorija. Rusijos nukariavimai traktuojami teigiamai. Jei tik užgrobitai įvykdyti Rusijos, tai jie būtina pakeičiami žodžiais "prisijungimas" ar "priėjimas". Tai šovinizmą istorijos dėstymas. Jokia kolonijinė imperija nebuvo sukurta be kolonijų užgrobito ir tautų pavergimo. Ir Rusija nesudaro išimties. Visi grobikai bandė klastoti istoriją. Klastojama ji ir šiandien. Ir ne tik įvykių vertinime. Klastojami, nutylimi ar net naujai išrandami patys faktai. Ir būtent rusišką šovinizmą dvasia. Taip Rusijos 1795 m. įvykdytas Lietuvos užgrobitas ir aneksavimas visuose vadovėliuose vertinamas kaip teigiamas reiškinys. Šis užgrobitas atnešė Lietuvai kelių sukilimų represijas, spaudos draudimą, ilgą sustabdžiusį tautos kultūrinį vystymąsi, baudžiamos užsėtisima, todėl vertinti visa tai teigiamai tegali tik rusų šovinizmas.

Nepriklausomybė yra brangi visoms tautoms. 1918 m. susikūrė nepriklausomos Suomijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos ir Lenkijos valstybės. Kodėl Suomijos ir Lenkijos nepriklausomybės paskelbimas tarybinių istorikų laikomas teigiamu reiškinium, o pvz. Lietuvos — neigiamu? Kadangi TSRS ir Lenkijos siena ėjo į rytus nuo Lietuvos, tai aišku, kad nepriklausomos valstybės sukurimas išgelbėjo Lietuvą nuo Lenkijos aneksijos. Ne raudonoji armija ir ne Kapuskas neleidė lenkų šovinizmams užimti Lietuvą, o susikūrusios Lietuvos respublikos kariuomenė mūsų laukose. Todėl Lietuvos nepriklausomybės paskelbimas yra teigiamas mūsų tautai įvykis ir tautinio pasididžiavimo objektas. Tik rusų šovinizmas, kaip ir lenkų, gali į tai žiūrėti priešingai, nes kas gera aukai — bloga plėšikui.

(...) Net valstybiniame TSRS himne sakoma, kad Sąjunga "sutelkė amžiams Didžioji Rusija". Suvorovo ordino įsteigimas

įeidžia tautinius lietuvių jausmus, nes Suvorovas malšino 1794 m. T. Kosciuškos sukilimą ir žvėriškai žudė lietuvių sukilėlius bei taikius gyventojus. Bet Suvorovo pavyzdys brangus rusų šovinizmams, nes jis sėkmingai vedė Rusijos grobiškius karus. Net ir marksistiniu požiūriu Suvorovas — reakcionierius ir grobikas.

Dabargi betkokia agitacija ir propaganda, nukreipta prieš rusišką šovinizmą, laikoma antitarybine ir, remiantis LTSR BK 68 str., persekiojama ir baudžiama. Pasisakymai už nepriklausomos Lietuvos sukurimą, žmogaus teisių pažeidimų iškelimas, represijų pasmerkimai yra traktuojami kaip antitarybiniai. O aš manau, kad pats toks traktavimas yra antitarybinis, silpninantis Tarybų valdžią, nes juo

siekiama parodyti, kad Tarybų valdžia yra Lietuvos nepriklausomybės priešas, žmogaus teisių pažeidimu vykdytoja ir teisingojo, represijų apologetė. Todėl betkokių, tame tarpe ir savilaidinių, leidinių persekiojimas už jų antišovinizistinį charakterį iš esmės yra antitarybinis. Jeigu rusiškasis šovinizmas tapatinamas su tarybiškumu, tai Tarybų valdžios interesai patys turi reikalauti atsiribojimo nuo rusišką šovinizmą.

Dėl šių priežasčių, protestuodamas prieš man padarytą kratą, kartu reikalauju nutraukti gėdingą bylą nr. 58, pagal kurią ir buvo pravestas kratų vaju. Jūs iš esmės kartojate Muravjovo "nuopelnus" kovoję prieš žodžio ir spaudos laisvę.

Vladas Sakalys
Vilnius, 1979.X.26.

Canadian Art Memorials Ltd.

176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius -
Bank of Canada, Bank of Montreal,
Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakykite atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą meniską darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

YONGE MEMORIALS LTD.

2044 YONGE ST., Toronto, Ont. M4S 1Z9
Tel. 487-2147, vakarais 445-8955
Meistriškas darbas, puikūs lietuviški projektai
ESTŲ PAMINKLŲ BENDROVE

Mobawk Furniture Ltd.

PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

- * Elektros reikmenys
- * Televizijos aparatai
- * Skalbiamosios mašinos
- * Vaikų baldai
- * Įvairūs kilimai
- * Šaldytuvai
- * Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
- * Siuvamos mašinos
- * Rašomos mašinėlės

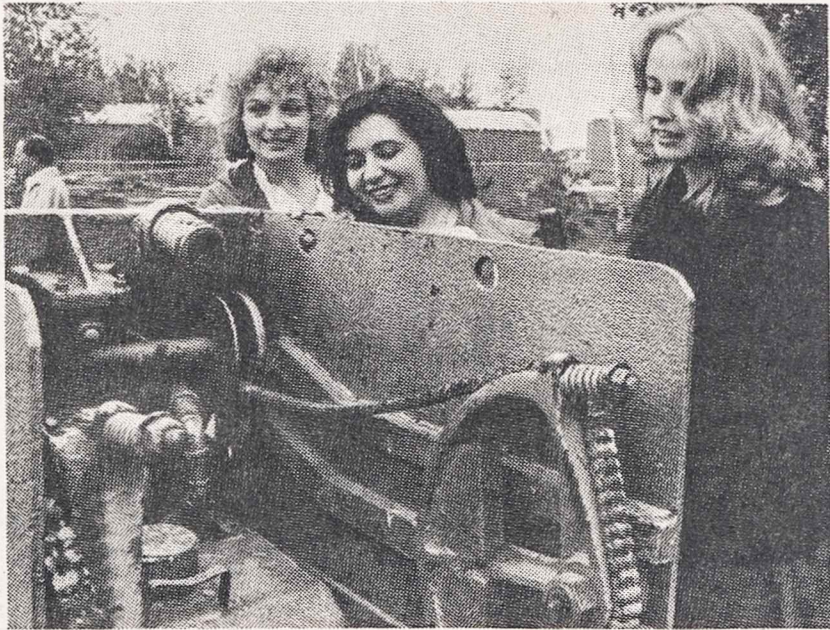
Nemokamas pristatymas į namus.

KRAUTUVĖS:

Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave. Tel. 537-1442

Rytuose — 2448 DANFORTH Ave. Tel. 699-4444

Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

Etninės spaudos atstovai viename Ontario miestelyje apžiūri muzėjinis dalykus. Dešinėje — R. RUDAITYTĖ, "T. Ž." atstovė, Toronto un-to studentė

Tarptautinis tikinčiųjų kongresas

Dalyvavo apie 30 tautų atstovų, jų tarpe ir lietuvių

V. Vokietijoje, gražiame Koenigsteino miestelyje, šiemet liepos 31 iki rugpjūčio 3 įvyko tarptautinis kongresas, vadinas „Kirche in Not“. Jis yra pasidares lyg tarptautinė institucija. Trisdešimtąjį kartą i Koenigsteina (Taunus) suvažiaavo daugelio tautų atstovai. Neatsilikio ir lietuviai. Šitą trisdešimtąjį kongresą „Kirche in Not“ atidarė Vokietijos vyskupo konferencijos referentas Hildesheimo vyskupas Heinrich Maria Janssen, kuris, vyskupui dr. Adolfui Kindermann mirus, globoja šį kasmet rengiamą kongresą.

Sveikinimai

Vyskupas Janssen pasveikino kelis šimtus kongreso dalyvių iš 26 tautų (vėliau jų skaičius padidėjo). Tarp kita ko, vyskupas sakė, kad būtų daug geriau, jei būtų persekiojami Bažnyčiai būtiną daugia laiko ir jėgų skiriamas, negu jos vidaus ginčams. Atidarymo kalboje jis paskaitė popiežiaus Jono-Pauliaus II sveikinimą, kurį kongresui atsiuntė Vatikano valstybės sekretorius kardinolas Agostino Casaroli. Tesdamas kongreso įvadine daili, Richard Hackenberg, „Haus der Begegnung“ vadovybės narys, galėjo pasveikinti trumpam i kongresą užvažiavusi vyskupo konferencijos pirmininką arkivyskupą Alfonso Trujillo iš Kolumbijos.

„Haus der Begegnung“ (Susitikimo namai) yra ne tik vietos pavadinimas, bet ir draugija arba institucija, kurios pavėsyje leidžiamas metraštis „Acta Baltica“, jau išspausdinęs nemažą „LKB Kronikas“ numerių. Šiai institucijai dabar vadovauja prelatas prof. dr. Karl Braunstein (pirm.). Richard Hackenberg ir prof. dr. E. Kroker. Šiai vadovybei kongreso atidarius ir visa eilė sveikintojų suminėjus, sekė istorinė jau įvykusių kongresų „Kirche in Not“ apžvalga. Ją skaitė kun. J. Barton, Koenigstein/T.

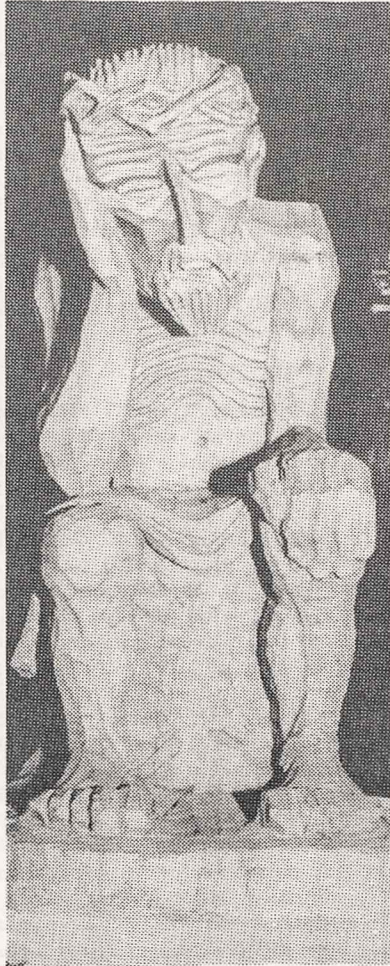
Maldos už tautas

Pirmąjį pranešimą apie tikinčiųjų priespaudą P. Amerikoje skaitė kun. Roger Vekemans, Bogota. Paskaitos bei pranešimai sudarė didžiausią kongreso darbų dalį, bet nemaža laiko buvo skirta maldai-meditacijai ir šv. Mišioms. Kongreso pirmos dienos vakare įvyko Žodžio liturgija su meditacija, kurią pravedė studentų kapelionas dr. Willi Gegenfurtner, Regensburg. Jis ragino Kristuje dvasiškai atsigaivinti ir sustiprėti.

Suvažiavimo metu rytais buvo laikomos šv. Mišios. Rugpjūčio 1 d. vakarą buvo gan išpuj. Janssen, rugpjūčio 2 — vysk. Paolo Hnilica, Roma, o rugpjūčio 3 — kardinolas Gantin, Zaire. Jas koncelebravo apie 15 kunigų iš įvairių tautybių. Rugpjūčio 1 d. vakare buvo gan išpujdinga ir šiam kongresui ypatinga adoracija su maldavimais už visas tautas, kuriose daugiau ar mažiau yra persekiojami krikščionys. Vadovaujanti kunigų suminėjus vieną tautą ir kalbant atitinkamą maldą, vis buvo uždegama žvakė prie altoriaus, o paskui tos suminės tautos atstovai kalbėjo „Tėve mūsų“ savo tautos kalba. Jei suminėtos tautos atstovai nebuvo šventovėje, visi kartu giedojo „Parce, Domine, parce populo tuo“. Aštuoni lietuviai atstovavo mūsų tautai. Jų skaičius galėjo būti didesnis.

Paskaitos, referatai, pranešimai

Rugpjūčio 1 d. priešpieštę užpildė trys paskaitos bei pranešimai. Kun. Michael Meerson-Aksionov (disidentas) iš Niujorko skaitė apie rusus ortodoksus Sovietijoje, apie jų persekiojimą ir tikinčiųjų pastangas išsaugoti savo tikėjimą. Vysk. P. Hnilica, su asmeniškai patirtimi išėjęs iš pogrindžio Čekoslovakijoje, kur dabar tūkstančiai vargsta kalėjimuose bei lageriuose, pranešė apie katalikų priespaudą šiame krašte. Tenai ateistai labai skubai tikėjimą išrauti iš žmonių širdžių. Dr. Rudolf Grulich, Beratshausen, skaitė pranešimą apie Rytų apeigų katalikų padėtį komunistų valdomuose kraštuose: Rumunijoje, Vengrijoje, Čekoslovakijoje, Lenkijoje, Jugoslavijoje ir Bulgarijoje. Tenai jie yra smarkiai persekiojami. Kiti pranešimai, būtent, apie K. Bendrijos padėtį Lenkijoje, Vengrijoje, Pabaltijy ir Rytų Vokietijoje, buvo paruošti raštiškai ir išdėstyti ant stalo.

ROPINTOJĖS prelatas Pr. Juro įsteigta ALKOS muzėjuje JAV-se

brėžta, kad ekumeninis sąjūdis esąs nemažai naudingas krikščionims priespaudos kraštuose. Kalbėta taipgi apie naują „vėją“ Vatikane, kur politikai su Rytais vadovauti dabar ėmėsi pats popiežius.

Pamaldos ir pranešimai

Rugpjūčio 3 pontifikalines Mišias celebravo kardinolas Gantin kartu su dviem vyskupais ir daugeliu kunigų. Pamokslą pasakė kun. Sebastian Lab, pabrėždamas, kad reikia melstis ir už krikščionių persekiojimus, kad jie įžvelgtų blogą darbą ir atsivertų.

Po pamaldų sekė kardinolo J. Slipij pranešimas apie kenčiančią katalikų-unitų Bažnyčios padėtį Sovietijoje. Pranešimą perskaitė archimandritas Lubomyr Husar, Roma, nes pats kardinolas, 88 metų amžiaus, negalėjo atvykti.

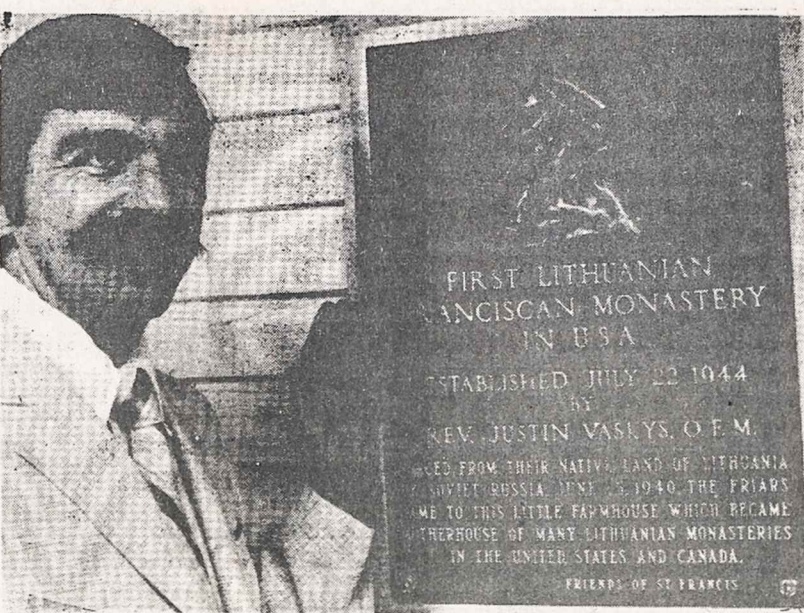
Baigiamoji kalba

Kongreso užbaigiamąją kalbą, pakartotinis plovėjimas pertaukta, pasakė kun. Werenfried van Straaten, premonstratietis, labdaros institucijos „Kirche in Not — Ostpriesterhilfe“ įkūrėjas ir pirmininkas. Jo kalbos tema buvo „Mūsų atsakomybė už persekiojamą Bažnyčią“. Šita atsakomybė reikalauja pirmiausia, kad mes „šėtoną atskleistume ir prieš jį kovotume“, nes jis yra visų blogybių ir priespaudų pirminis sugalvotojas. Jo galia nepaprastai didelė. Dėl to juo didesnė esanti atsakomybė tų kunigų ir profesorių, kurie „planingai nutyli arba neigia piktosios dvasios buvimą“. Tuo būdu jie padidina piktosios dvasios galią, kuri „slankioja aplinkui, kaip krioklys liūtas, ir ieško, ką galėtų praryti“. Akis apdumiančia teologine priedanga jie neleidžia jo aukoms šio visų didžiausio žudiko laiku pamatyti ir vengti. Šitie kunigai ir profesoriai paralyžuoja gerųjų budrumą. Jie sabotuoja kovą prieš didįjį Kristaus priešą. Jie — piktojo bendradarbiai ir Dievo vynuogyno naikintojai.

Kun. Werenfried, toliau kalbėdamas, kėlė kunigų pašaukimų problemas sprendimo galimybės. Apgailestavo, kad šėtonui už „geležinės uždangos“ yra pavykę vis didesnes Bažnyčios dalis paimti i savo nagus. Velniui pasitarnauja vadinamų tautos kunigų talka, jų bendradarbiavimas su ateistais, o ypač talka perbėgėlių ir agentų, kurių keletas nešioja kryžių ir žiedą. Jie nesą geri ganytojai. Pavyzdžiui, arkivyskupas Nikodim, kuris 1978 m. popiežiaus Lucian rankose mirė, 1961 m. birželio 16 d. su Zagorsio sinodo pagalba likvidavo daugiau nei pusę tuo metu dar veikusių parapijų Sovietijoje ir padėjo išteigti ir išeitinti problematiškus „dvidešimtukų komitetus“. Kardinolas Lekai, kardinolo Mindsenty Vengrijos įpėdinis, „savo geriausių kunigų ir tikinčiųjų atmetamas kaip ateistų talkintojas ir bendradarbis“.

Nežiūrint visų silpnųjų, nepaisant netikrų brolių išdavystės, kurie pasiruošę ateistams padėti Bažnyčią pavergti, ji persekiojama bei atvangos, slaptoje arba katakombiniame po grindyse atlieka privaloma užduotį Dievo karalystei palaikyti, sakė kalbėtojas. Nes šiandien, kai daugiau kalbama, diskutuojama, negu meldžiamasi, kai kiekvieną kunigą norima padaryti socialinių reformų vykdytoju, o kiekvieną pasauliškį — dialogus mėgstančiu teologu, visų pirma Bažnyčia už „geležinės uždangos“ atlieka ne nepastebimą užduotį, kurią Jėzus atliko per 30 metų Nazarete. „Mes turėtume dėl Bažnyčios ateities baimingai jaudintis, jei nebūtų persekiojamų krikščionių, kurie tyliam seka paslaptį Kristų ir taip užtikrina dvasinę pusiausvyrą žemėje“, aiškino kun. Werenfried. Nesąs atsitiktinumas, kad Dievas viena drąsiausiu kardinolu iš persekiojamos Bažnyčios parinko būti mūsų popiežiumi. Popiežiaus Jono-Pauliaus II mokyme, pasiekiančiame visą pasaulį, dieviškos tiesos šviesa pralaužia melo miglų ir suvedžiojančio meno nuometą. Šitas popiežius mus visus pavedė Dievo Motinos globai. Mes juo galime pasitikėti, sakė baigdamas kun. Werenfried van Straaten.

Prieš kongreso oficialų uždarymą buvo perskaityta atitinkama rezoliucija — žodis i plačia visuomenę. Dalyvis KS

Istorinė lenta prie pirmojo lietuvių pranciškonų vienuolyno JAV-se, Green, Maine. Ji liudija, kad kun. JUSTINAS VASKYS, OFM, šioje vietoje 1944 m. liepos 22 dieną įsteigė pirmąjį vienuolyną, iš kurio išaugo tik lietuvių pranciškonų vienuolynai JAV-se ir Kanadoje. Dabar šis pastatas priklauso vietos vyskupijai. Ši bronzinė plokštė buvo pakabinta 1980 m. rugpjūčio 10 d. Prie jos — Leonardas LaCroix

Kaip apsaugoti nuosavybę

LILLO WOLF

Per paskutinius penkerius metus apie 300.000 įsilaužimų bei vagysčių buvo įvykdyta Ontariu provincijoje. Jų skaičius nuolat auga visoje Kanadoje. Todėl daugumas policijos departamentų nori informuoti, kaip sustabdyti nusikaltimus. Jie gali parūpinti filmų ir kalbėtojus grupėms ar klubams, aprūpinti juos brošiūromis. Jie gali nurodyti, kaip sukludyti automobilių pavogimą, piniginių išplėšimą, įsilaužimus namuose. Štai kaikurie svarbiausi patarimai.

Kai kraustotės i butą ar namą, pakeiskite užraktus; uždarykite visus langus, kai išeinate (dauguma žmonių linkę užmiršti rūšio langus ir nepagalvoja, kad viršutinio augšto langai gali būti pasiekiami per verandą, garažo stogą arba kopėčiomis, ypač, kai jie yra uždenkti medžių ir sienų). Užrakinkite visą duris (geriausia užraktai yra „dead bolt type“). Nepalikite raktų pieno ar pašto dėžutėje, po durų kilimėliu, po gėlių vazonu ar betkokioje „saugioje“ vietoje (vagus gali stebėti išties dienas, stebėdamas kur jūs juos paliekatė). Nepalikite kopėčių lauke, atvirame garaže ar įrankių pašūrėje.

Jei turite palikti daiktus ar lagaminus automobilyje, užrakinkite juos bagažinėje; uždarykite visus automobilio langus ir užrakinkite duris, nes iš daugiau kaip 24.000 pavogtų automobilių Ontariu provincijoje pernai 80% buvo palikti neužrakinti. Neprijunkite pavardės ar adreso prie namo ar automobilio raktų. Jei pamesite raktus, pakeiskite užraktus, nors raktai ir būtų juos gražinti, nes kas nors galėjo padaryti duplikatą. Nepasitikėkite žavingu „vandentiekio darbininku“, „stogų dengėju“ ar statybos inspektorium“ ar kuo nors kitu, kurio jūs nešaukėte, bet kuris bando gauti priejimą i jūsų namą. Jis ar ji gali ateiti, norėdamas sužinoti namo išplanavimą, palengvinti įsilaužimą. Reikalaukite tapatybės dokumentų ir jei turite betkokias abejones, paprašykite asmenį ateiti vėliau, kai turėsite laiko apsvastyti šį reikalą su namo šeimininku, vartotoju apsaugos biuru (Consumer Protection Bureau), policija ar informacijos tarnyba (Community Information Service).

Aliarmų nuo įsilaužėlio yra įvairių rūšių ir veiksmingumo. Jūsų policijos departamentas ar draudos agentūra gali padėti jums nuspresti, kuris jų tinkamiausias jūsų namui. Kaikurie policijos departamentai paskolins jums nemokamai graviravimo įrankį įgraviruoti jūsų šoferio leidimo ar socialinės draudos numerį i duonos apkepintuos (toasters), laikrodžius, sporto įrengimus. Galite nusipirkti nematomą žymėtoją ant paveikslų, antikinių daiktų, muzikos instrumentų. Žymėjimai matomi tikta specialioje šviesoje ir nesugadina daikto, bet padeda policijai identifikuoti ir gražinti juos, jei yra atgauti iš vagių. Ir vagis gali prarasti domėjimąsi, jei matys ženklą jūsų lange, pažymintį, kad jūsų nuosavybė yra paženklinta. Laikykite vertingų daiktų sąrašą, jų serijos numerį, gamintojų vardus ir turėkite antikinių ir kitų daiktų, kuriuos sunku aprašyti, fotografijas. Tą sąrašą turėtumėte laikyti banke saugaus depozito dėžutėje.

Jei pastebėsite, kad durys ar langas apgadintas, nieko neliesskite ir neikite vidun. Įsilaužėlis dar gali būti viduje ir jus su-

žeisti, jei išsisąs. Šaukite policiją nuejęs i kaimyno namą.

Jei planuojate išvykti keletui dienų, bandykite palikti „gyvenamos“ vietos išvaizdą. Geležies dirbinių krautuvės parduoda nebrangų įrankį, kuris įjungia šviesas, radiją ir televiziją nustatytu laiku, sudarant išpūdį, kad kažkas yra name. Draugas ar kaimynas gali įjungti, išjungti šviesas, paimti skelbimų medžiagas iš jūsų pašto dėžutės ir kartais pastatyti savo automobilį prie namo. Sutvarkykite, kad sniegas būtų nuvalytas ir žolė nupjauta.

Atostogų tarnybos yra išvardintos telefono knygoje (geltonuose puslapiuose): „Home-Minders“ „House-Sitters“ ir „Guard and Patrol“. Jie turi turėti draudos bendrovės pažymėjimą (they should be bonded) ir įrašyti policijoje ar Better Business Bureau. Už mažiausią atlyginimą nuo \$6 iki \$9 už vizitą jie patikrins, ar nėra įtariamų ženklų. Priklausomai nuo to, kiek mokėsite, jie padarys taip, kad vieta atrodytų lyg gyvenama, patikrins krosnį, stebės, kad vamzdžiai neišaltų, pamaitins katina ir palaistys augalus.

Nors ir gerai jūsų namas yra apsaugotas, vis dėlto galite patirti didelių piniginius nuostolius, jeigu namas nėra apdraustas nuo ugnies ir vagystės. Paskambinkite kelioms draudos bendrovėms ir paprašykite jas atsiųsti savo brošiūras. Kalbėkite su jų agentais, palyginkite mokesčius ir klauskite kas tiksliai yra apdrausta, kokiai sumai, kokiomis aplinkybėmis. Ar reikia pranešti visus didesnius pirkinius? Ar daiktai yra apdrausti, kai jie yra automobilyje ar įstaigoje? Kokia suma yra atskaitoma? Jei pvz. pavogtų ar ugnies sunaikintų daiktų vertė yra \$600 ir atskaitoma suma yra \$50, tai jūsų draudos bendrovė daugiausia jums sumokės \$550. Jūs esate atsakingas už kiekvieno jūsų reikalavimo pirmuosius \$50. Kaikuriuos bendrovės siūlo finans draudą nuo ugnies, vagystės ir apkaltnimo. Tai yra ypač naudinga, jei turite vaikus (ar gyvulius), kurie gali padaryti žalos kieno nors nuosavybei. Taip pat drauda gėlėtų padengti teismo išlaidas ir kompensaciją jūsų laikraščio išnešiotojui, jeigu jis iškels bylą sulaužęs koją jūsų snieguotoje verandoje.

Daug yra pasirinktinių draudų. Patikrinkite, ar gavote tokią draudą, kuri yra jums tinkamiausia.

(Canadian Scene) Vertė: J. Str.

Neleidžia emigruoti iš Lietuvos

Jau dveji metai ALMA-SAULE LOCERIENE su vyru dail. LAIMUČIU LOCERIU prašo leidimo emigruoti iš Lietuvos Kanadon, kur gyvena A. S. Ločerienės motina, bet vis negauna leidimo. Čia spausdiname A. S. Ločerienės raštą Lietuvos kompartijos centro komiteto sekretoriui L. Sepečiui. RED.

Lietuvos TSR KP CK Sekretoriui drg. L. SEPEČIUI nuo pil. LOCERIENES ALMOS-SAULES

Lietuva, Vilnius, Silo 29-16

PAREISKIMAS

Dveji metai aš su vyru ir dviem vaikais negauname leidimo išvykti iš TSRS i Kanadą pas mano motiną V. Giedraitis, gyvenančią Hamiltono mieste.

Šis mūsų apsisprendimas gyventi kartu su motina išplaukia iš senai mūsų šeimoje susiformavusių santykių — mes motinai ir motina mums esame artimiausi žmonės.

Mūsų noras išvykti i kitą šalį — būtent i Kanadą — yra moralus ir teisėtas, visiškai atitinkantis ne tik Visuotinėj Žmogaus Teisių Deklaracijai bei Helsinkio susitarimams, bet ir mūsų amžiaus fundamentaliems demokratiniams bei humanistiniams principams. Šių žmogaus teisių ribojimas būtų tolygus Nikolajaus I-jo baudžiamojo režimo rehabilitacijai.

Atrodo, nei TSRS politiniai, nei TSKP idealoginiai objektivos interesai nieko bendra su

minėtu žmogaus teisės apribojimu neturėtų turėti, tačiau jau dveji metai tarybinės institucijos neleidžia mums išvykti iš TSRS.

Atitinkamos žinybos išgalvoja mistifikuojančias priežastis, remiasi demagoginiais principais, kurių tikslas akivaizdus: pakirsti motinos bei mūsų sveikatą, traumuoti moraliai, atimti laiką bei lėšas. Mums taikomos ekonominės sankcijos — už pareikštą norą išvykti kartu su šeima i Kanadą mano vyras dail. L. Ločeris pašalintas iš LTSR Dailininkų Sąjungos narių; tai atėmė jam galimybę dirbti pagal specialybę ir materialiai aprūpinti šeimą.

Kas leidžia atitinkamoms žinyboms atimti iš mūsų teisę išvykti pas artimiausią mums žmogų — motiną? Kokie tarybiniai įstatymai? Kokie TSRS politiniai ar moraliniai principai? Jūsų, gerb. LKP CK Sekretoriau, užimamos atsakingos pareigos įgalina Jus užkirsti kelią tokiam neteisėtumui ir suteikti mūsų šeimai ne fiktyvia, o realią teisę išvykti iš TSRS i Kanadą pas motiną.

Kreipiuosi i Jus tikėdamas, kad Jūs teigiamai išspręsite mūsų šeimos susijungimo klausimą.

1980 sausio 10 d.

A. Ločerienė

I šį pareiškimą jokio atsakymo nesulaukėme.

Pošventinės nuotrupos

AL. GIMANTAS

Kalbėti ir rašyti (dar vis) apie VI taut. šokių šventę nėra garsus tuščiažodžiavimas. Juk tai renginys, kuriam buvo ruošta ne keturias savaites, ne keturis mėnesius, bet ištisus ketverius metus. Dėlto jis vertas didesnio mūsų visų dėmesio, diskusijų, nuomonių. Kiekviena tautinių šokių (ar dainų) šventė yra stambus ir neeilinis įvykis išeivijos lietuvių gyvenime, toli prašokęs regionines lietuvių dienas, vietinio pobūdžio gegužines.

Juk jau paprasčiausia aritmetika yra imponuojanti: suskaitykime repeticijų valandas ir mylias per visus 2300 dalyvių-šokėjų, grupių vadovus-ves, muzikantus ir visą pasiruošusią eilą. Gausime ne tūkstantinius, bet milijoninius skaičius! Visa tai rodo išeivijos nuotaikas, įsipareigojimus ir tautinį samoningumą. Vadinasi, net ir neigalingam laikui bandant reikinti mūsų gretas, siekiant vėsinėti tautinės reikšmės nusiteikimus, išeiviškasis branduolys ir toliau išlieka pakankamai gausus, brandus, atsparus galiniams nautautėjimo (gal ir nuasmenėjimo) vėjams.

Gal amžius veikia, gal laibėjantčios kantrumo stygos, gal liberalinė aplinka bus paveiklusios charakterį ta prasme, kad krataisi visomis keturiomis ištęstų prakalbu, pagerbimų, sveikinimų, minėjimų. Nelabieji nusiteikimai veikė ir šokių šventėn atvykus. Juk tai kulminacinis lietuvių dienų (ir pats svarbiausias!) Čikagoje punktas, tad laikas visai pagrįstai gali prieiti prie perdaug gausios prakalboms. Tiesa, negalima apseiti be tradicinio ceremonialo prieš pat šokių programos pradžią. Bet to pilnai ir užteko. Galvoji sau, kad to trečiojo, de-

sertinio patiekalo pilnai užtenka, tad visur kitur, kur tik vyko kalbos, „pristatymai“, gerbimai, gal samoningai, gal ir ne teko vėluoti. Iš dalies buvo kalti ir nemaži atstumai, svečiuojantis tik pusiau pažįstamame didmiestyje. Teko dalyvauti beveik visuose šventės renginiuose, tačiau iškilniausieji momentai, jautriausi „dūšiai ir kūnui“ buvo ne kur kitur, bet pačiame amfiteatre, šokiams nemažoje arenoje vykstant.

Žiūrovus žavėjo visi — tiek vaikučiai, paaugliai, studentai, tiek ir veteranų gretos. Kiekvienai grupei buvo pritaikyti šokiai, choreografija. Tai rodė lietuvių tautinio šokio subtilumą, savotišką gracingumą, etninį savitumą.

Iškilmės prasidėjo punktuoliai 2 v. p. p. vėliavų ir visų šokančių grupių paradu. Baigėsi (užmirštant tikrai reikalingą, neperdaug užsitęsusią pertrauką) — 5.35 v. p. p. Bet tos 3½ val. tikrai nenusibodo ir tiesiog prabėgo žaibo greičiu!

Jautriai nuosirdus ir taiklus buvo vyriausios šokių šventės vadovės Nijolės Pupienės žodis šokėjams:

„Šokis, subūręs jus iš daugelio kraštų, atvedęs jus per kalnus ir marias i šią šventę, yra vienas tos kultūros ženklų. Jį sekdami atnaujinatė ryši su tėvy žeme ir jos dvasiniais lobiais; jį sekdami turėjatė patys, jį kitiems parodė — grožiu praturtinatė pasaulį. Tai nuostabi privilegija. . . Šiandien kiekvienas jūsų tautiniuose drabužiuose man karališkai gražus. . .“

Zinoma, pajusti tas karališkas nuotaikas, tautinį solidarumą ir pasididžiavimą galėjai tik pats buvęs dalyviu ar stebėtoju tos didžiosios tautinės manifestacijos, vaizdžiai liudijusios išeivijos gyvastį, veržlumą, nedvi-

(Nukelta i 9-tą psl.)

Čikagos burmistrė JANE M. BYRNE tarp lietuvių tautinių šokių šventės proga surengtoje Lietuvių Dienoje

ECS

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

SURADO KOMETA

Vilniaus observatorijos studentai Černis ir Petrauskas š.m. liepos 31 dieną surado kometa. Jų suradimas buvo patvirtintas P. Wild Šveicarijos Berno observatorijoje. Tai vienuoliktą kometa, surasta šiais metais, ir turbūt pirmoji, pastebėta lietuvių. R. M.

NAUJI PAMINKLAI

Liepos 18 d. Molėtuose buvo atidengtas paminklas Mackonyse 1893 m. gimusiam Raudonosios Armijos komisarui ir karo vadui Vytautui Putnai, kuriam taipgi teko būti Sovietų Sąjungos karo atstovu Japonijoje, Suomijoje, Vokietijoje ir Britanijoje. Jis buvo suaudytas Maskvoje 1937 m., kai ten vyko J. Stalino inspiruoti teismai. Paminklą sukūrė skulptorius G. Jokūbonis ir architektas V. Cėkanauškas. Jo atidengime dalyvavo kompartijos sekretoriaus komiteto sekr. L. Šepetyus, kultūros skyriaus vedėjas S. Šimkus, ministrų tarybos pirmininko pavaduotojas A. Česnavičius, atsargos gen. mjr. J. Maciauskas. Su sovietinamos Lietuvos keturiadešimtmečio sukaktimi buvo susietas ir dar dvejių kitių paminklų atidengimas. Vienas jų, sukurta skulptoriaus Arūno Kyno ir architekto Edmundo Stasiulio, yra Rokikto rajone, Vižnų miške, pastatytas žuvusiems sovietiniams aktyvistams. Paminkliniu akmeniu Simkaičiuose, Jurbarko rajone, buvo prisiminti sovietų partizanų „Keršytojų“ būrio nariai. Akmens atidengime dalyvavo to būrio vadas Ivanas Jeleckichas. Vilniškioose, kurie dabar priklauso „Tarybinės žemės“ kolchozui, atnaujinta buvusi partizanų žeminė. Apie jų veiklą liankytojams kalba buvusi ryšininkė Petronėlė Barleckenė, suteikusi tų Maskvą tarnavusių partizanų atsiminimus bei nuotraukas.

SENIAUSIA LIETUVĖ

Rietavo apylinkės tarybos komitetas su liaudies tradicijų taryba Plungėje surengė ilgaamžių žmonių vakaronę. Joje buvo pagerbta seniausia Lietuvos gyventojų Barbara Jasaitė, sulaukusi jau 125 metų amžiaus. Ji gyvena Rietavo apylinkės Vitiklių kaime, globojama giminaitės Aldonos Sausėnienės šeimos. Jos atsiminimai — gyva Plungės krašto istorija. Kai B. Jasaitė buvo penkerių metų, čia gyveno Laurynas Ivinskis, o kai sulaukė 18 metų, Plungės atsikėlė Mykolas Oginskis, padidinęs mokesčius žemdirbiams, prie dvaro laikęs egiulius. B. Jasaitės tėvas taip pat eiguliavo. Ji turėjo 11 brolių ir seserų, kurių kelios tapo pat sulaukė 90 ir 100 metų amžiaus. Pokaryje B. Jasaitė, būdama jau 94-rių metų amžiaus, įsijungė į „Baltijos“ kolchozą ir dabar gauna pensiją. Vakaronės metu sakėsi norinti sulaukti 200 metų. Arnoldo Čaikovskio ir Danguolės Replienės pranešime „Tiesos“ 165 nr. prisimenama ir neperseniausiai Radviliškio rajono Sidabravo apylinkės Prasiūnų kaime mirusi Veronika Gajauskienė, turėjusi 115 metų. Jai pagal amžių priklausė antroji vieta Lietuvoje. Su gydytojais V. Gajauskine pirmą kartą susipažino jau peržengusi 100 metų. Prieš trejus metus dar galėjo skaityti, siūlė ir adatą įverti, pešti plunksnas. Iš šėsių savo vaikų buvo sulaukusi 26 vaikų ir 47 provaikų. Teigiama, kad šiuo metu Lietuvoje tebėra apie 400 žmonių, sulaukusių ar artimiausiu metu sulauksiančių šimto ir daugiau metų.

NAUJOJI „VETRUNGĖ“

Vilniū nuo Nemenčinės skiria graži gamtos dovaną — beveik nenutrūkstantis pusynai. Vasaros metu plentu važinėja daug poilsiautojų, kuriems lig šiol nebuvo kur pasistiprinti bei atsigalvinti. Dabar juos jau kviečia 20-me kilometre nuo Vilniaus pastatyta dviejų augstų valgykla „Vėtrungė“, įjungta į Vilniaus rajono kooperatyvų sąjungos valdas. Keleiviai čia gali gauti arbatos, kavos, gaivinančių gėrimų, šaltų užkandžių ir kepsnių.

MUZĖJUS KALĖJIME

„Komjaunimo Tiesos“ pranešimu rugpjūčio 6 d. laidoje, Kauno istorijos muzėjus savo skyryje atidarė buvusiam sunkių darbų kalėjime. Primenama, kad jame mirties nuosprendžio laukė kun. A. Mackevičius, vienas 1863 m. sukilimo vadų. Toliau perskama prie komunistų: F. Dzeržinskio, K. Poželos, K. Giedrio, J. Greifenbergerio, R. Čarno. Muzejuje yra jų nuotraukos, paskutinieji laiška. Nusispysti verčia baigimė pastaba: „Ekspozicijoje gausi dokumentų, kalinių listų laikraščių „Už grotų“, „Kalėjimo spindulys“, „Kovotojas“ fotokopijų, plakatų ir atsišaukimų, paskaitos apie V. Lenina, keliavusios per kameras, konspektai“. Iš šios citatos aiškiai matyti, kad nepriklausomos Lietuvos kalėjimo nė iš tolo negalima lyginti su sovietiniais. Juose pagrindinių laikraščių leidimas ir paskaitų keliavimas iš vienos kameros į kitą yra neįmanomas. Nepriklausoma Lietuva politiniams kaliniams duodavo daugiau laisvės, kurios visiškai nepripažįsta sovietinė sistema.

PANEVŽIO TVENKINYS

Melioratoriai pramoninio vandentiekio tvenkinį įrengė prie Škaistkalnio parko. Jis sukaups apie 2 milijonus kubinių metrų vandens 80 hektarų plote. Trumpalaikio poilsio zona panevėziečiams apie šį tvenkinį turės 270 hektarų. Joje žadama įrengti 4 paplūdimius, prieplauką 50-čiai valčių, pastatyti 3.000 vietų lauko estradą su šokių aikštele ir kavine. Planuojama ir futbolio aikštė su bėgimo takais, lengvosios atletikos sekcija bei kitais įrenginiais. Tvenkinį apjuos pėsčiųjų ir dviračių takai, o paplatėjusį Nevėžį per juos dar vienas tiltas pėsčiesiems.

MOKYKLOS SUKAKTIS

Kėdainių rajono vidurinė Kražių mokykla pradėjo penktąjį savo veiklos šimtmetį. Jai dabar yra suteiktas liaudies švietėjo M. Katkaus vardas. Krakšė 1570-72 m. gyveno Mikalojus Daukša, vienas mūsų rašytojų pradininkų. Jis ir įsteigė parapilinę mokyklą, kuri oficialiosiose dokumentuose pirmą kartą paminėta 1579 m. Keturių šimtų metų sukaiktis proga suvenyrinius keramikos medalius sukurė dail. G. Kazikaitė-Vincevičienė, daina mokyklai — kompoz. V. Telksnys, M. Daukšos aikštę suprojektavo architektė D. Volungevičiūtė. Visi jie yra šios mokyklos auklėtiniai. Mokyklos kieme jau ošia buvusių mokinių pasodinti ąžuolai, prie kurių sukaiktis proga prisijungė keli jauni ąžuoliukai.

NEGERBIA PARKO

„Literatūros ir Meno“ 28 nr. skiltyje „Septynios dienos“ rašoma: „Mažvydo skulptūrų parke Klaipėdoje — pats vidurindis. Mergaitė, dau dėjo „Smilte“ ant kaklo kiauplėnį vainikėlį. Berniukai irgi rado užsiėmimą — tikrino jautrio ragų stiprybę (skulptūra „Klajojantis ežeras“). Vyresnieji čia buvo atėję, matyt, ryto; apie tai bylojo paliktas tuščias „Gintaro kranto“ butelis ant skulptūros „Prabudimas“. Beje, netoliese vaikštinėjantis klaidėdies paaiskino, kad ankščiau čia buvo žaidimas dar vienas žaidimas: lentelės, ant kurių užrašytos skulptūrų autorių pavardės bei kūrinių pavadinimas, buvo nuolat perstatomos. Bet ilgainiui „žaidėjams“ teko nusivilti, nes medinės lentelės buvo pakeistos cementinėmis ir stipriai pritvirtintos prie žemės. Apžiūrėjant skulptūras, paaiškėjo, kurios iš jų „meno gerbėjų“ labiausiai lankomos — apilink jas žolė negalastingai ištrypta. Betarpiškai bendraujama su J. Mickevičiaus „Vasara“, M. Narbutu „Smilte“ S. Šimulyno „Užkėrtu“, D. Motulaitės „Klajojančiu ežeru“ ir kitomis skulptūromis. Ir vis dėlto Mažvydo skulptūrų parkas — ne „aktyvaus poilsio vieta“ (kaip būna užrašyta pajūrio pliaže). Prieš sakinį — žaisti meno kūriniams — reiktų parašyti aiškų žodį — NELEISTI!“

V. Kst.

Okupuotoje Lietuvoje, kur tebesiaučia religijos persekiojimas, 1980 m. birželio 1 d., buvo įšventinti tik septyni kunigai Kaune: V. Insoda, J. Varkala, Br. Paltanavičius, J. Siūrys, J. Stankevičius, N. Novickis, V. Lenkaitis

HAMILTON

CHORAS „AIDAS“ pavasarį po pasisekusių gastrolių Los Angeles, San Francisco, Montrealyje ir savo dešimtmečio koncerto Hamiltone įrekdavo trečią savo dainų plokštelę kartu su solistu R. Strimaichiu. Dabar reikia plokštelę išleisti. Tam reikia lėšų. „Aido“ rėmėjų komitetas, kuris yra plokštelių leidėjas, nutarė kreiptis į geros valios lietuvių, prašydamas tam reikalui finansinės paramos. Visi, kurie paaukotų šiam tikslui 100 iki 500 dolerių, būtų „Aido“ rėmėjais, o paskyrę šiam tikslui daugiau būtų laikomi „Aido“ garbės rėmėjais. Visi rėmėjai bus sužymėti ant plokštelių. Pirmieji paaukojo po \$100 yra St. Eimutis ir L. G. Vyšniauskai iš Toronto. Jiems „Aido“ vardu reikiame gilia padėka. Visi yra kviečiami paremti mūsų dainuojantį jaunimą. Aukos prašome siųsti: „Aidas“, 84 Balsam Ave. S., Hamilton, Ont. L8B 3B3. Nori gauti daugiau šiuo reikalu informacijų prašomi skambinti telefonu (416) 549-5372.

„AIDAS“ PO VASAROS ATOSTOGŲ pradeda savo repetitijas spalio 7, sekmadienį, 1 v.p.p., parapijos salėje. Choro vadovas kviečia visas buvusias choristes atvykti į repetitiją. Taip pat yra mielai kviečiamos ir laukiamos naujos choristės, mylinčios lietuvišką dainą. „Aidas“ nori tinkamai pasiruošti 25-tosios Kanados Lietuvių Dienos programai ir koncertui lapkričio 15 d. Toronto (Lietuvių Namų metiniam balui). Be šių pasirodymų, „Aidas“ turi ir daugiau kvietimų. Šiuo metu tarimasi dėl datų bei sąlygų.

KLB ŠALPOS FONDO Hamiltono skyriaus komitetas jau pradėjo ruošti metiniam vajui. Spalio mėnuo jau visai artai. Jis skiriamas šalpai. Visi lietuviai bus aplankyti aukų rinkėju. Todėl komitetas iš anksto prašo visus neatsisakyti paskirti šalpos reikalams auką. Šis šalpos vajus bus užbaigiamas tradiciniu Šalpos Fondo parengimu lapkričio 8 d. Šio parengimo meninė dalį išpildyti yra paskirti Hamiltono „Gyvataras“ ir Otavos dainos vienetas „Ramunėlės“. Šis baltias metų bus pristatomi mūsų visuomenei lietuvių abiturientai, baigę XII gimnazijos klasę. J. P.

JOLANTA JOKŪBAITYTĖ birželio 8 d. „Heritage Ball“ metu buvo išrinkta iš 20 įvairių tautybių kandidatų „Miss Folk Arts“. Ji sekančiais metais atliks įvairias pareigas priėmimuose ir Folk Arts Council renginiuose. Pirmas jos pasirodymas „It's Your Day“ Gage parke birželio 28 — liepos 1 d.d. vyksiamame festivalyje susilaukė daug dėmesio, nes jos išrinkimą keletą kartų paminėjo Hamiltono dienraštis „The Spectator“ ir Hamiltone išeinantys savaitraščiai.

Birželio 26 d. „The Spectator“ išdėjo pirmame puslapyje spalvotą jos nuotrauką prie Dofasco plieno fabriko didžiulio krano, kurį ji operuoja vasaros metu. Šį pavasarį ji gavo sociologijos bakalaurės laipsnį McMaster universitete Hamiltone ir ruošiasi planuoti studijas tęsti toliau. Jolanta yra „Gyvataro“ šokėja ir vaikų grupės mokytoja.

BRAZILIJOS TAUČINIŲ SOKIŲ GRUPE „NEMUNAS“ po tautinių sokių šventės Čikagoje liepos 11 d. lankėsi Hamiltone ir Jaunimo Centre davė koncertą, kurio pasižiūrėti susirinko pilna salė. Visi džiaugėsi jaunimu iš Brazilijos, juos vaišino ir šiltai priėmė. Prisirinko nemažai jaunimo, tad po programos jie dar pabendravo ir pasilinksmino. Sekančią dieną Brazilijos jaunimas išvyko į Torontą, Montreali, Niujorką ir per Floridą atgal į namus. „Nemuni“ vadovauja Jonas Lukoševičius nuo pat grupės įsteigimo Sao Paulo mieste 1972 m. pradžios. D.

Delhi, Ontario

A.a. ONOS STRODOMSKIENĖS atminimui vietoje gelių „Tėviškės Žiburiams“ aukoję \$20: Vincas Diršė, Jonas Mačiulis; \$10: Bronius Čeika, Elena Kairienė, K. Lukošius, Petras Lapienis, Mečys Norkus, Pranas Pargauskas, Ksaveras Ratavičius, Elzė Razokienė, Benius Stonkus, A. ir K. Žilvičiai, Domas Žiogas; \$7: Povilas Vindašius; \$5: Juozas Jauneika, Juozas Jurėnas, Jurgis Lingaitis, Stasys Oleka; \$4: Vincas Galeckas, P. A. Red. Dėkojame maloniems tautiečiams už tą labdarą, kurią mums lietuviškai spaudai.

Palaidojom Romaną Klova

ALEKSANDRA VAISČIŲNIENĖ

„Ten, kur yra jūra, ten mano namai“. Taip prieš daugelį metų man sakė Romanas-Vincas Klova-Dausynas. 1980 m. rugpjūčio 4 d. jis Venecueloje atsisveikino amžinai su savo šeima ir numylėta jūra. Sekančią dieną buvo palaidotas naujoje La Guairita kapinėse.

R. Klova gimė 1911 m. vasario 4 d. Rygoje. Jūrą pamilo nuo mažų dienų. Jei iš namų dingdavo ilgiaman laikui, tai valandomis prasėdėdavo prie jūros, stebėdamas jos gyvenimą. Jį žavėjo atplaukianti dideli laivai ir alkanų žuvėdrų balsai. 1929 m., sulaukęs 18 metų amžiaus, išvažiavo į Braziliją. Ten išbuvo pusę metų, po to grįžo į Lietuvą pas motiną, kuri gyveno Plungėje. Ten vertėsi smulkia prekyba. 1932 m. vedė Janiną Vizgirdaitę.

Kilus II D. karui, velionis 1940 m. pasitraukė į Vokietiją, 1941 m. grįžo ir jau 1944 m. liepos 10 d. su kitais tautiečiais žvejų laiveliais išplaukė į Švediją. Kelionė buvo sunki ir pavojinga — kilo audra, ir vos nepasiskendo.

Atvykęs į Švediją, jūros darbo viliojamas, 1946 m. paliko žmoną su dūkrele bei sūnumi Švedijoje ir išplaukė kaip jūrininkas naftos laivų į Kolumbiją. Kilo didelė audra, bangos pylėsi per laivą ir vieną sykį vos neįmetė į jūrą — spėjo iškabinti į denio priestatą. Iš Kolumbijos atvažiavo į Venecuelą ištrinti sąlygų nuolatiniams apsigyvenimui su šeima. Iš čia išvažiavo į Argentiną, bet ir ten nieko tinkamo nerado. Iš Argentinos jau antrą kartą važiavo į Braziliją, po to — į Šiaurės Ameriką.

Ištryęs daugelio kraštų įsikurimo galimybes, pasirinko Venecuelą. Čia sutvarkė įvairiųjų dokumentus žmonai ir vaikams.

Venecueloje dirbo La Guairos uoste kaip laivų pakrovimo ir iškrovimo kapitonas. Darbas sunkus, valandos ilgos. Vieną kartą vos nežuvo, kai nutruko iškrovimo krano kablys su prekėmis — vos spėjo pasitraukti į šoną.

Velionies duktė Jadvyga yra baigusi Venecuelos universitet farmakologiją ir jau per 10 metų dirba vaistinėje vedėjos pareigose. Brolis Romas, baigęs gimnaziją, studijavo prekybą ir šiandieną dirba šioje srityje. R. Klova buvo kuklus žmogus — ką padarydavo bendruomenė, tik vėliau sužinodavome. Nemėgo girtis ir vengė, kad būtų kitų pastebimas. Visa Klova šeima nuo pirmų atvažiavimo dienų į Venecuelą dirba Bendruomenėje. Jokie pobūviai neapsėina be Klova tiklos.

Dr. Jadvyga buvo ilgametė Karako apylinkės pirmininkė, tautinių sokių mokytoja, o šiuo metu yra Savišalpos Fondo įdininkė. Taip pat ji prisideda prie įvairių Bendruomenės darbų.

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

įsikūręs nuosavuose namuose —

Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas

830 Main Street E., tel. 544-7125 L8M 1L6

Darbo valandos: pirmadieniais - ketvirtadieniais nuo 10 iki 5 val., penktadieniais nuo 10 iki 7 val., šeštadieniais nuo 9 iki 12 val. Liepos - rugpjūčio mėn. ir prieš ilgus savaitgalius šeštadieniais uždaryta. Nemokama gyvybės ir asm. patalvų drauda. Nemokamas pilnas čekių patalvoms. Kapitalas — virš \$14,000,000.

MOKAME UŽ: depozitus (P.C.A.) 4% sutaupus 10% term. depozitus 1 m. 10% term. depozitus 3 m. 10% reg. pensijų fondo 10½% IMAME UŽ: nekiln. turto pask. 13% asmenines paskolas 14%

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

PENKTUJŲ MIRTIES METINIŲ proga Čikagos Švč. M. Marijos Gimimo parapijos šventovėje buvo prisimintas buvęs jos choro vadovas a.a. Vladas Baltrušaitis, muzikas ir Kauno bperos solistas. Mišias atnašavo ir šiai sukakčiai skirtą pamokslą pasakė kan. V. Zakarauskas. Pamaldų metu giedėjo parapijos choras, sol. M. Momkienė. Choro vadovas dabar yra muz. A. Linas. Velionies našlė E. Baltrušaitienė visus pakvietė į parapijos salę kavutei. Čia trumpam a.a. V. Baltrušaičio minėjimui vadovavo choro valdybos pirm. Z. Mollejus. Po to buvo aplankytas velionies kapas.

LIETUVOS DIPLOMATINĖS TARNYBOS TESTINUMŲ rūpinasi JAV LB valdyba. Liepos 31 d. JAV kongrese lankėsi JAV LB visuomeninių reikalų tarybos pirm. A. Gečys, LB ryšininkas Vašingtone A. Gureckas ir PLB visuomeninių reikalų komisijos narys L. Kojelis. Bendrame posėdyje juos priėmė JAV kongreso atstovai Ch. Dougherty, E. Derwinski, užsienio reikalų komisijos pirm. C. J. Zablocki, o JAV valstybės departamentui atstovavo sekretoriaus ryšininkas J. B. Atwood, pavaduotojas Europos reikalams R. L. Barry, Pabaltijo skyriaus vedėjas T. Longo ir du protokolų skyrių pareigūnai. Kongreso atstovas Ch. Dougherty paformavo apie turėtą susirašinėjimą su JAV valstybės departamentu. Ešą ten laikomasi nuomonės, kad Lietuva atstovauti tegali tik nepriklausomos Lietuvos oficialiai paskirti diplomatai. Tokiu atveju atstovavimas nutruktų jiems išimtis, bet teoriškai liktų JAV vyriausybės praktikuojamas Baltijos respublikų įjungimo Sovietų Sąjungon nepripažinimas. Ch. Dougherty priminė valstybės departamentui, kad JAV kongresas turi teisę skirti finansinę paramą sveitum valstybių diplomatinių tarnybų išlaikymui ir netgi suteikti jų atstovams diplomatinį neliečiamumą. Tuo pačiu JAV kongresui yra duotas balsas ir diplomatinio statuso klausimais. Valstybės departamento pareigūnai diskusijose gynė savo poziciją. Esa nėra jokio reikalo kalbėti apie naujus Lietuvos diplomatus, kol dar tebėra gyvi keli senieji. Ch. Dougherty padarė priekaištų biurokratiniams JAV valstybės departamentui nelankstumui, kurio prieštasti greičiausiai yra baimė neužrūstinti sovietų. Buvo priminta, kad tokiu atveju pats JAV kongresas gali imtis atitinkamų veiksmų, nors dėl jų įvyktų susikirtimų su valstybės departamentu. JAV LB atstovai pabrėžė, kad nepriklausomos Lietuvos vyriausybė diplomatų skyrimo teisę yra davusi diplomatijos šefui S. Lozoraitiui. Valstybės departamentui atstovai ir tai negalėjo duoti aiškaus atsakymo. Tada JAV kongreso atstovai pasilė, kad S. Lozoraitis paskirtų naujus diplomatus. Nuo jų pripažinimo ar nepripažinimo ir priklausys tolimesnė JAV kongreso veikla.

LIETUVIŲ DIENŲ proga Australijoje lankysis vysk. V. Brizgys iš Čikagos. Sydnėjūn jis planuoja atvykti lapkričio pabaigoje. Žada aplankyti visas Australijos lietuvių kolonijas ir dalyvauti Lietuvių Dienose, kuriose šiuo metu pabaigoje rengiamos Adelaidėje.

Britanija

LONDONE LEIDŽIAMAS LAIKRAŠTIS „The Sunday Times“ liepos 20 d. paskelbė konservatorių parlamento nario Teddy Taylor vedamąjį, skirtą sovietų pavergtoms Baltijos tautoms. Jam parinkta būdinga antrašė: „Slapta išvežtas pranešimas iš šalies, kuri dabar tėra vardas ženklų albume“. Savi straipsnį T. Taylor pradeda sovietine invazija į Afganistaną, lėkštu farsu tapusia Maskvos olimpiada. Primenama prieš 40 metų įvykusi Baltijos respublikų okupacija su mums visiems gerai žinomais istoriniais faktais. Autorius daro išvadą: „Kad daugelį dabartinio jaunimo mažosios Baltijos valstybės teirėsią tautas, kadaise išleisdamas pašto ženklus, kuriuos darosi vis sunkiau surasti ženklus parduodantiems krautuvų užkampiuose. Objektiviai pateikiami II D. karo įvykiai, pradedant Ribbentropo-Molotovo sandėriu, Baltijos respublikų įjungimu į Sovietų Sąjungą, baigiant masiniais gyventojų trėmimais į Sibirą, rusinimu ir vis dar po 40 metų vykstančia pasipriešinimo kova, kuria T. Taylor laiko stebuklu. Pabrėžiamas lietuvių sukilimas prieš Sovietų Sąjungą vokiečių-sovietų karo pradžioje, turėjęs 100.000 dalyvių, ir iki 1952 m. Lietuvoje vykęs partizaninis karas. Autorius apgailestauja, kad šiuo metu praktiškai neįmanoma padėti Baltijos tautoms. Vedamąjį jis užbaigia su antrašė susietu 17-los Lietuvių sportininkų pasirašytu pranešimu, pasiekusiu laisvuosius Vakarus. Jis skirtas Maskvos olimpiados dalyviams: „Jūs būsite traktuojami karališkai. Jau du mėnesiai, kai maisto gaminių parduotuvės yra tuščios, nes atsargos telkiamos olimpiadai. Jus aptarnaus geriausi virėjai, suvežti iš visos Sovietų Sąjungos. Neužmirškite pasižiūrėti į praėivių veidus, ypač Teline, nes juose pastebėsite didžiausią panieką“.

Belgija

JUOZAS LANSKORONSKIS, generalinio štabo pulkininkas, buvęs nepriklausomos Lietuvos karo attachė Paryžiuje ir Briuselyje, sulaukęs 87 metų amžiaus, rugpjūčio 3 d. mirė Briuselyje. Velionis buvo baigęs Petrapiilio istorijos-filologijos institutą, imperatoriaus Povilo karo mokyklą. Lietuvon grįžo 1919 m. pavasarį, dalyvavo kovose prieš bolševikus, bėrmonitinkus ir lenkus kaip kuopos ir bataliono vadas, nuo 1920 m. pavasario — kaip divizijos štabo viršininkas. Apdovnotas IV ir V laipsnio Vyčio kryžiumi. Vėliau baigė St. Cyro karo mokyklą Prancijoje ir Belgijos karo akademiją. Ėjo augštas pareigas Lietuvos kariuomenėje, kol 1937 m. buvo paskirtas karo attachė Paryžiuje. Pokaryje bendradarbiavo „Tėviškės Žiburiuose“ bei kituose laikraščiuose. Liko sergantis žmona, dukra Monika, sukurusi šeimos židinį su Lietuvos reikalus spaudoje keliančiu belgu žurnalistu, ir sūnus Jonas-Petras. Palaidotas rugpjūčio 7 d. Briuselyje. Laidotuvių minėjimo pranešimą LB valdybos pirm. kun. Jonas Petrošius ir Ričardas Bačkis.

Belgija

PLB PIRM. VYTAUTAS KAMANTAS rugpjūčio 7 d. apkanė Romoje gyvenantį Lietuvos diplomatijos šefą Stasį Lozoraitį. PLB vardu jam įteikė jubilijinį Vilniaus universiteto medali. Šia proga S. Lozoraitis buvo supažindintas su Vašingtone įvykusios politinės konferencijos rezultatais, pagrindiniais atlieties veiklos sumanymais. Buvo pabrėžta, kad PLB valdyba remia ir toliau remia Lietuvos diplomatijos tarnybos veiklą, stengis užtikrinti tolimesnę jos egzistenciją. S. Lozoraitis džiaugėsi gerais santykiais su PLB valdyba, reikė vilti, kad visi veiksniai įsijungs į glaudų bendradarbiavimą kovoje už Lietuvos nepriklausomybę. S. Lozoraitis paprašė V. Kamantą pasveikinti Innsbruke susirinkusios Europos šalių Lietuvių Bendruomenių atstovus. Pasitarimuose dalyvavo ir St. Lozoraitis, jn., Lietuvos atstovas prie Šv. Sosto. Popiežius Jonas-Paulius II savo bendroje audiencijoje pasveikino PLB valdybos pirm. V. Kamantą. Pastarasis jam įteikė Vilniaus universiteto medali. Nors buvo kalbama dabar atlieka, jungdamas mišrų šeimų vaikų, kurie kokiecili eilėse jaučiasi kaip namie.

ARGENTINA

VII-JI PIETŲ AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESA Buenos Aires mieste 1981 m. vasario 11-15 d.d. rengia Argentinos Lietuvių Organizacijai ir Spaudos Taryba su pirm. J. Mičiūnu. Numatomas bendras Vasario 16 minėjimas, jaunimo stovykla vasario 5-11 d.d. Laukliama ne tik oficialių atstovų, bet ir svečių bei meninių vienetų. Atstovus numatoma apgyvendinti pas vietinius lietuvių, o svečiai turės apsigyventi viešbučiuose. Smulkesnė kongreso programa bus paskelbta vėliau.

Australija

SYDNEJAUS LIETUVIŲ sporto klubas „Kovas“ savo veiklos trisdešimtmetį paminėjo liepos 26 d. Lietuvių Namuose. Pirmąjį Australijos lietuvių sporto klubą Sydnejuje įsteigė krepšininkas J. Gružas, bet veikla nutruko, kai jis 1950 m. išvyko į Melburną. „Kovo“ vardu klubą atgaivino 1951 m. kovo 4 d. 19 Sydnejaus sportininkų. Pirmuoju klubo pirmininku buvo A. Ustjanaukas, o dabar klubui vadovauja žymioji sportininkė Nita Grincevičiūtė. Wallis, dant gydytoja. Surengtame trisdešimtmečio minėjime ji pasveikino sporto veteranus, dabartinius sportininkus, jų rėmėjus ir garbės svečius. Programa atliko sydnėjiečiai dainininkai „Tie patys“, vadovaujami J. Maksyvyčio, ir sol. G. Žigaitė, buvusi „Kovo“ krepšininkė. Ypač didelį vaidmenį „Kovo“ klubas dabar atlieka, jungdamas mišrų šeimų vaikų, kurie kokiecili eilėse jaučiasi kaip namie.

Naujas lietuvių kelionių biuras

Simon's Travel Service

kviečia keliauti kartu!

Tel. 537-3060 arba 532-8772

2385 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada M6P 1X2

Kelionių ir viešnagės metu teikiama visapusiška pagalba, taip pat mūsų biuras sutvarko dokumentus, reikalingus iškvietimams vizitui.

(Kelionių biuro registracijos numeris — 1835961)

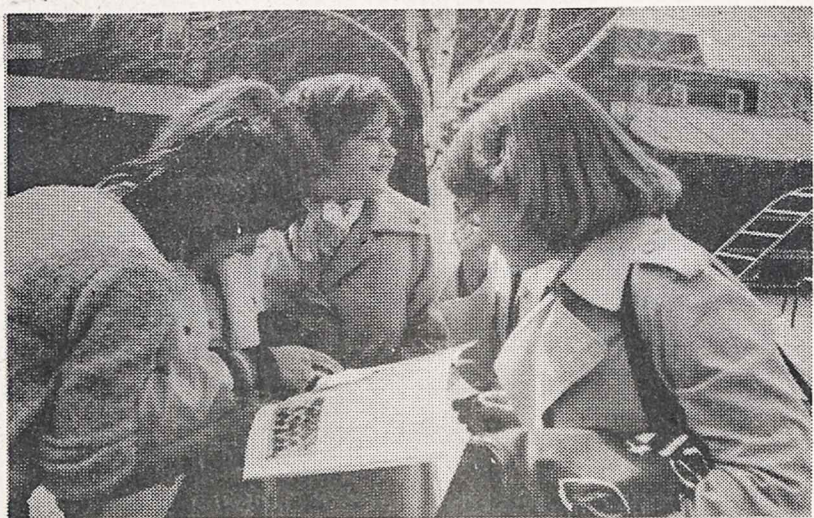
Simon's TELEVISION

Savininkas — V. SIMINKIČIUS

Tel. 532-8772

Netoli Lietuvių Namų prie Bloor-Dundas požemini.

Nuomojama, taisom, parduodam „ADMIRAL“ ir kitų firmų televizijas bei „stereo“ aparatus. Turime lietuviškų plokštelių ir suvenyrų.

Ką rašo žurnalas "Ateitis" apie Torontą — domisi šio miesto ateitininkai. Iš kairės: B. Abramaitytė, R. Kaknevičiūtė, N. Slivinskaitė, L. Vaitonytė

Madrido konferencija ir lietuviai

pagalbinę JAV delegaciją

Madrido konferencijoje paskirtas Rimas Česonis

S. m. liepos 29 d. Vašingtone, Baltuosiuose Rūmuose ir valstybės departamente, buvo sušauktos konferencijos ryšium su Helsinkio deklaracijos penkerių metų sukaktimi. Jose kalbas pasakė prez. J. Carteris ir valstybės sekretorius E. S. Muskie. Jų klausėsi Rytų Europos kraštų kilmės organizacijų atstovai. Iš lietuvių dalyvavo inž. V. Kutkus, dr. D. Krivickas, inž. V. Izickas, dr. K. Sidlauskas, dr. K. Ambrozaitis, Philip Skabeikis, A. Gureckas, R. Česonis, F. Andriūnas, dr. J. Genys, V. Nakas, G. Klimaitė, V. Gedgaudas, G. Damušytė ir S. Balzekas. Dėl kitų įsipareigojimų dalyvauti negalėjo inž. A. Gečys ir Aušra Zerr.

Visiems susirinkusiems ypach rūpėjo pasiruošimas Madrido konferencijai, kuri numatyta š. m. lapkričio 11 d. Prezidentas savo kalboje priminė, jog pastaruoju metu pasaulį sukrėtė du smerktini sovietų žygiai, būtent, Afganistano užėmimas ir Nobelio laureato A. Sacharovo ištėmimas iš Maskvos. Tuo būdu Sov. Sąjunga pažeidė Rytų-Vakarų santykius. JAV-bės, reaguodamos į tokius žygius, paskelbė olimpiados boikotą, suvaržė prekybą su sovietais, atšaukė pasitarimus, vizitus ir pan. Pradėtas sankcijų JAV tes, kol Sov. Sąjunga neatitrauks savo kariuomenės iš Afganistano.

Pasak prez. J. Carterio, nauja suėmimu banga Sov. Sąjungoje padidino žmogaus teisių gynėjų eiles kalėjimuose, kuriuose vargsta J. A. Ščaranskis, B. Gajauskas, V. Petkus, M. Rudenko, L. Lukianenko. Be to, olimpiados proga buvo ištremta daug kitų veikėjų.

Visa tai labai pakenkė igyvendinimui Helsinkio deklaracijos. Žmogaus teisių pažeidimai Sov. Sąjungoje pasidarė kasdieniniu reiškiniu. Nuo 1979 m. rugsėjo iki 1980 m. balandžio buvo suimta 60 disidentų. "Pravda" š. m. vasario 1 d. rašė, jog tai išsigimėliai, žaloja sovietinę visuomenę ir nubauti pagal sovietų įstatymus. JAV-bės 1979 m. antrame pusmetyje kreipėsi į Sov. Sąjungos vyriausybę dėl 30 suimtų kovotojų už žmogaus teises. Buvo prisiminti ir žmogaus teisių kovotojai, kurie yra suimti bei persekiojami Lietuvoje.

Prez. J. Carteris, kalbėdamas apie VIII Helsinkio deklaracijos punktą, priminė visų žmonių lygias teises ir laisvą apsisprendimą, neišskiriant ir Baltijos valstybių. Prezidentas pabrėžė, kad JAV, pasiremdamos tuo dėsniu, nepripažįsta prievartinio Baltijos valstybių įjungimo Sov. Sąjungon 1940 m. Jam taip pat esąs žinomas 45 baltiečių memorandumas, pasirašytas 1979 m. rugpjūčio mėnesi, kuriuo reikalaujama panaikinti Ribbentropo-Mo.otovo sutartį.

Sekretorius Muskie savo kalboje taip pat rodė susiripinimą Madrido konferencija ir JAV-bių pasiruošimu.

Prezidento asistentas valstybės saugumo reikalams Z. Brzezinski liėtė tarptautinę padėtį. JAV delegacijos pirmininkas Madrido konferencijoje G. Bell, buvęs JA Valstybių delegacijos pirmininkas Belgrado konferencijoje Goldbergas, delegacijos narė ambasadorė Ridgway papasakojo apie pasiruošimus, pramatydami galimus sunkumus. Po pranešimų buvo klausimai, siūlymai ir diskusijos, kur lietuviai kėlė mums rūpimus klausimus.

Po konferencijos prez. J. Carteris pakvietė konferencijos dalyvius į State Dining Room vaišems, kur nuomonių pasikeiti-

mai buvo tęsiami toliau. (a.)

Lietuvių atstovai

JAV prezidentas J. Carteris liepos 25 d. oficialiai paskelbė pavardes 30 asmenų, kuriuos jis parinko būti visuomenės atstovais (public members) JAV delegacijos sudėtyje šį rudenį Madride įvyksiančioje Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje. Parinktų atstovų tarpe esama ir vieno baltiečio — Rimo Česonio, ilgamečio LB darbuotojo ir dabartinio JAV LB visuomeninių reikalų tarybos nario.

R. Česonis gyvena prie Filadelfijos ir yra 44 metų amžiaus. 1959 m. jis bakalauro laipsniu baigė Marylando universitete užsienio tarnybos ir tarptautinių ryšių studijas. Yra vedęs Roma Misiūnaitė ir augina lietuviškai šaoningą šeimą. Dabartiniu metu dirba General Electric bendrovėje rajoninio vadovo pareigose. Prieš ketverius metus R. Česonis aktyviai įsijungė į prezidentinio kandidato J. Carterio rinkiminių vaizų. Jam rinkimus laimėjus, R. Česonis plačiau pravėrė lietuviams duris į Baltuosius Rūmus. Lietuviai gausiau yra kviečiami į valdines konferencijas, skiriamai į valdines komisijas, o prieš porą metų ponias Carter Baltuosiuose Rūmuose specialiai lietuviams teikėsi suruošti priėmimą. Dabartiniame prez. J. Carterio per rinkimo vajuje R. Česonis yra paskirtas būti lietuvių atstovu ir koordinuoti rinkiminiu uždavinius Amerikos lietuvių tarpe.

Nuo universiteto baigimo dienu R. Česonis aktyviai reiškiasi JAV LB-nės veikloje. Prieš keletą metų jis vadovavo Grand Rapids LB apylinkei ir sėkmingai veikė Simo Kudirkos gelbėjimo akcijoje, itaigodamas savo kongresmaną Gerald Fordą, vėliau tapusį JAV prezidentu. Persikėlęs į Filadelfiją, R. Česonis dvi kadencijas dirbo JAV LB krašto valdyboje. JAV LB visuomeninių reikalų taryba prez. Carteriui pasiūlė R. Česonį įtraukti į Madrido konferencijos JAV delegatų sudėtį.

S. m. liepos 29 d. Baltuosiuose Rūmuose įvyko pirmasis parinktu delegatų susitikimas su JAV delegacijos į Madrido konferenciją ko-pirmininkais dr. Max Kampelmanu ir Griffinu Bell. Planuojama ateityje sušaukti visą eilę pasitarimų, kurių metu visuomenės atstovai perduos savo siūlymus valstybės departamentui pareigūnams ir kongreso nario Dante Fascell vadovaujamos Helsinkio komisijos pareigūnams.

Parinktų 30-ties atstovų sudėtyje esama visos eilės teisininkų, universiteto profesorių, uni-jų vadovų, tautybių sambūriuose dalyvaujančių pareigūnų. Iš jų paminėtini San Francisco burmistrė Diane Feinstein, buvęs JAV senatorius Clifford Case, ambasadorius Lou Lerner, Amerikos Lenkų Kongreso pirmininkas Aloysius Mazewski ir kt.

R. Česoniu teks darbuotis, kad lietuviški interesai nebūtų nustumti į šalį, ir įieškoti savo siūlymams sąjungininkų, ypač pavergtų tautų atstovų tarpe. R. Česonis savo pagalbą jau yra pasiūlęs latviams ir estams, kurie savo atstovų delegatų sudėtyje neturi. Tvirtai tikime, kad lietuvių atstovo buvimas JAV delegacijos sudėtyje paveiks JAV-es drąsiau kelti pavergtų tautų balsą ir jų troškimą būti nepriklausomomis. Norint turėti pilnas žmogaus teises, reikia turėti nepriklausomybę, nes tik nepriklausomoje valstybėje žmogaus teisės sėkmingiausiai gali būti puoselėjamos (JAV LB inf.).

Neapdairūs vandens ir saulės garbintojai

KAZYS MILERIS

Turizmo pramonė

Turistinės reklamos bando įkalbėti savo vieną ir tik šitą kelionę, kurią tik vieną sykį savo gyvenime tegali atlikti. Airija kviečia visus su airiška meile, Acapulco siūlo 351 saulėtą dieną metuose. Skridamas į Britaniją, gali sumušti pigumo rekordą. Sumokėjęs \$3554 gali 10 dienų važinėti po Kiniją, kur tave maitins mūsų visų čia mėgstamu kinietišku maistu. Už \$364 nuveš tave į Montego Bay. Jei nori pažinti Kanados vakarus, jos kalnus, ledynus ir pasaulį išgarsėjusius parkus, už \$641 kanadišką dolerį 8 dienas tave ten vežios ir viską rodys.

"Inturistas" siūlo kelionę į Sibirą ir Azijos respublikas. Sumokėjęs \$1699 amerikietiškais "Aeroflotas" paims tave iš Montrealio ir 15 dienų vežios po Bratską, Irkutską, Taškentą, Bucharą, Samarkandą ir kitas tau dar niekad nematytas vietas. Duos tris kartus į dieną pavalgyti, apnakvydins pirmos klasės viešbučiuose, nemokamai įleis į visus muzėjus, į teatrą ir, sugrįžęs į Maskvą, dar iškels tau balių. Reklaminiėje brošiūroje žada tave iš Sibiro išleisti ir Iljušinu vėl atskraidinti į Montrealį.

Šiandien turizmas yra didelė visų kraštų pramonė, kuri valstybės duoda bilijonines sumas pajamų. Yra šalių, kurios vien tik iš turizmo ir gyvena. Turistinė epidemija ir keliavimas karštligė yra susirgus didžioji žmonijos dalis. Kanados turizmo draugijos pirm. T. Tilden tvirtina, kad šiais metais turizmas Kanados ekonomijai duos 12 bilijonų dol. Tai gana reikšmingas įnašas kraštui, kur turizmas laikomas tik pašaline krašto pramonė.

Kanadiečiai daugiau keliauja po kitus kraštus ir daugiau ten išleidžia, negu turistai atvykę čia. Pernai Kanados turizmo deficitas buvo net \$1.1 bilijono. Siemet tą deficitą numatoma sumažinti. Stengiamasi kanadiečius palaikyti namuose ir leisti kitų kraštų piliečiams palengvintomis sąlygomis keliauti po Kanadą. Turizmo draugijos pirmininkas tvirtina, kad Kanadoje keliavimas esąs pigesnis nei kitur pasaulyje. Tačiau kanadiečiai Amerikoje pernai išleido \$2.45 bilijono, o amerikiečiai Kanadoje tik \$1.88 bilijono.

Pernai 215.000 kanadiečių atostogavo Meksikoje, kur Acapulco tebėra populiariausia atostogaujančių vietovė.

Naujieji romėnai

Kas padėjo turizmui per pastutinius dešimtmečius tiek išaugti ir išsiplėsti? Tai visų pirma padarė padidėjusi žmonių gyvenimo gerovė, kuria prieškariniais laikais galėjo naudotis tik augštesnės socialinės pakopos žmonės. Dabar jau nieko nebestebina, kai į Havajus atostogų važiuoja fabriko darbininkas.

Situose kraštuose daugelis turėjo laimės greit pralobti, o kuris daugiau visko turi, tokiam daugiau jau reikia ir pramogų. Tam, kuris nepralobė ir mažiau turi susitaupęs, valstybės dabar įveda vis geresnius socialinius draudimus ir garantuoja senatvės globą. Toks savo dabar gaunamą uždarbio čekį gali leisti ir pramogai.

Šiandien, kai žmonių sveikatingumas vis gerėja ir žmogaus amžius ilgėja, žmonės išleidžia vis jaunesnius žmones į pensiją. Tad tokių neproduktyvių žmonių skaičius, kurie tik naudojami gyvenimo gėrybėmis, nieko produktyvaus neduodami, vis didėja. Jie yra dar jauni, sveiki ir pajėgūs. Jiems reikia ką nors veikti. Tad iš jų atsiranda keliautojai, žuvautojai, golfinkai, kortuotojai ir pan. Ekonomikai pajėgesni daug keliauja.

Dabar tiems keliaujantiems yra daug statoma ir plečiama, tačiau pradeda trūkti takų lėktuvams nusileisti, greitkeliose mašinoms linijai, viešbučiuose kambarių, paplūdimiuose vietos. Šiandien, norėdamas pavalgyti geresniame restorane, jau turi stovėti ir laukti, kaip sovietų pilietis prie mėsos krautuvė, eilutėje. Nepaprastai perpildytos visos turistinės vietovės, ar tai būtų Disney World, Bush Gardens, Niagara Falls. Pramogaujantis žmogus šiandien užima vis daugiau ir daugiau vietos. Plečiami atostogaujantiems parkai, paplūdimiai, golfo laukai. Geriausioje kalvų ir atšlaičių žemėje, kur anksčiau ramiai sau ganėsi piningos karvės ir augo vešlus pašaras, šiandien ten golfinkas ant nuskustos žolės gainioja, kaip katinas, baltą sviedinuką.

Senovėje garsiosios Romos imperijos laikais romėnai buvo pasiekę augšto pragyvenimo ly-

gio ir sukūrę labai prabangų gyvenimą. Mes ir šiandien dar matome jų buvusių didžiųjų teatrų liekanas, pirtis, maudymosi baseinus... To pasiekę, jie pradėjo išgyvenimo reikalauti tik duonos ir žaidimų...

Peršasi palyginimas anų romėnų su šių dienų prabanga besinaudojančių ir neberimstančių žmogum. Ar yra čia kas blogo, jei žmogus, visą amžių dirbęs ir taupęs, galų gale nutaria pasinaudoti savo sukurtomis gėrybėmis? Daugumas tai ir daro, bet išeidami iš savo įprasto gyvenimo stiliaus ir aplinkos. Jie perka sau tokius namus, į kuriuos nežino ką dėti ir kaip juos tvarkyti. Tokį atostogautoją su baltais batais ir juoda skrybėle sutiksi vaikščiojančių Floridos sėdiarvėse ir šokanti lietuvių klube. Nuvažiavęs į Floridą ir nuėjęs į klubą, kasmet vis pasigendi vieno kito matytų šokių, kuriuos Dievulis jau būna pasišaukęs pas save atsiskaityti už gražių kojų mindymą.

Paplūdimio kankiniai

Maloniausia vieta nedirbančiam yra vasarvietė. Ten visi tokie. O tų vasarviečių dabar yra labai daug. Vasarvietėmis šiandien yra paversti ištisi miestai, salos, valstijos, kur gyvena žmo-

nės savo malonumui, stabmeldiškai įtikėję į vandenį ir saulę. Jų ten ir pirmasis dienos po- kalbis prasideda apie oro ir vandens temperatūrą, paskum kokiam restorane ir ką šiandien valgyti duoda ir kur kas linksmia. Beveik visą dienos laiką jie praleidžia būdami horizontalioje pozicijoje: guli pajūryje, guli priebutyje, guli darže ir tą savo tingų gulėjimą pateisina sveikatos įieškojimu. Tokie turi susidaryti ir malonaus bei lengvo gyvenimo papročius. Būdamas Floridos St. Petersburg, gali pastebėti, kaip tie žmonės, visai nepažįstami, gatvėje vienas kitą maloniai sveikina, atkreipdami dėmesį į gražų ora. Išėinant iš krautuvės ar karčiarnos, visada tau kas nors palinkės maloniai praleisti dieną.

Kažkas pasakė, kad saulė idėges, parudavęs žmogus yra gražesnis. Dėl grožio žmonės, ypač moterys, viską daro. Gal kas tame rudume ir įžiūri grožį bei sveikatą, bet mes žinome, kad tas odos patamsėjimas yra tik pigmentacija. Karštos saulės atakuojamas kūnas ginsinuo pavojingųjų kūnių spindulių, siųsdamas į kūno paviršių tamsų pigmentą, kuris susikrauna odoj ir sudaro tą rudumą.

Paplūdimiuose matai daug

dūkstančio jaunimo, bet taipgi ir trečiojo žydėjimo žmonių, kurie taip pat grožio ar sveikatos vardu dar degina, džiovina suvystusią savo odą.

Pereik vasarą per betkurį paplūdimį, ir pamatysi smėlio lauką nuklotą mažai alsuojančiais, blizgančiais kūnais, kurie bando kuo daugiau pagauti saulės. Jie visi prisiploję prie žemės, užsidėję apsaugas ant nosies ir galvos, lyg kokiame karo lauko ap-kase pasiruošę ir belaukiantys užpuolimo. Guli jie išsėptę taukais, blizga, kaip iš vandens išropoję ruoniai. Tik retkarčiais vienas kitas kilstels galvą ar tingiai pravers vieną akį, ar įsibėgėjusi jūros banga tikrai neapipils jo šaltu vandeniu.

Baltojo žmogaus kūno spalva netaip jau lengvai duodasi pakiečiama. Reikia išgarinti nemažai prakaito, ištepti kelias tu-beles reklaminio tepalo ir dažniausiai dėl perštaigaus nudegimo tenka nemažai pakelti skausmo. Bet vandens ir saulės garbinimo kultas jau yra pasidaręs visų mūsų gyvenimo dalimi. Sakys, ar čia kas blogo, jei žmogus mėgsta saulę ir vandenį? Gal ir ne. Bet mes esame linke visus sau malonius dalykus perdėti ir padauginti. Tad ir čia ar tik neprasideda jau perdėjimas ir nuėjimas į kraštutinumą?

Otavoje š. m. liepos 3-26 d.d. įvyko operų festivalis. Operų choruse dainavo solistas Vytautas Paulionis iš Toronto. Šalia klasikinės muzikos koncertų, buvo 14 operos spektaklių. Nuotraukoje — sol. V. Paulionis (kairėje), sol. G. Capkauskienė, inž. J. Danyš, susitikę prieš spektaklio repetitiją

Nuotr. D. Danienės

“Jei esate 65 ar vyresnis, neužmirškite šią savaitę pažiūrėti į savo pašto dėžutę”

Ontario provincijos nuosavybės mokesčių lengvatos (Property Tax Grant) prašymų blankai šią savaitę buvo išsiuntinėti visiem vyresnio amžiaus piliečiams, gaunantiems federacinę senatvės pensiją. Jei turite teisę, užpildykite blanką ir grąžinkite kaip galint greičiau. Mokestinė jūsų lengvata jus greitai pasiekės. Šios nuosavybės mokesčių lengvatos iki \$500 padeda Ontario vyresnio amžiaus piliečiams sumokėti savivaldybinius ir mokyklinius mokesčius. Be to, yra pardavimo mokesčio lengvata (Sales Tax Grant) \$50 kiekvienam vyresnio amžiaus piliečiui nuo 1980 metų. Minėtos lengvatos vyresnio amžiaus piliečiams įvestos vietoje ankstesnių lengvatų (Ontario Tax Credit), kurių buvo prašoma užpildant mokes-tinius blankus.

Nuosavybės mokesčių lengvatos

Turite teisę į Ontario nuosavybės mokesinę lengvatą, jeigu:

- esate 65 metų amžiaus ar vyresnis
- mokėjote nuomos ar nuosavybės mokesčius už pagrindinę savo rezidenciją 1980 metais.

TAD KIEK GAUSITE? IKI \$500, PRADEANT 1980.

Pardavimo mokesčio lengvatos

\$50 lengvata bus kasmet duodama kiekvienam vyresnio amžiaus piliečiui.

Ministry of Revenue

Lorne Maack Minister
T.M. Russell Deputy Minister

NAUJOS ONTARIO MOKESČIŲ LENGVATOS VYRESNIEMS PILIEČIAMS

Nes Ontario jais rūpinasi

Kaip prašyti lengvatų

● Jei gaunate federacinę senatvės pensiją, prašymo blankas nuosavybės mokesčių lengvatai gauti jums bus išsiųstas automatiškai prieš 1980 metų rugsėjį. Informacinę prošiurą apie šią programą jums jau išsiųsta. Pardavimo mokesčio lengvata jums bus automatiškai išsiųsta prieš 1980 metų spalį.

● Jei negaunate federacinės senatvės pensijos ir esate 65 ar daugiau metų amžiaus, paskambinkite mūsų Informacijos Centrai nepamatu telefonu po 1980 metų rugsėjo 1 dienos ir pateikite tikslias žinias.

● Metropolitiniame Toronte skambinkite 965-8470.

● Srityje, pažymėtoje numeriu 807, prašykite telefonistę šio numerio: Zenith 8-2000.

● Viosse kitose vietovėse skambinkite 1-800-268-7121.

Norintieji platesnės informacijos arba dvikalbės literatūros skambinkite vienu iš minėtų telefono numerių.

Aktoriai WILLIAM HUTT ir JENNIFER PHIPPS A. Čechovo „Žuvėdroje“, vaidintoje Stratfordo festivalyje 1980 m. vasarą. Nuotr. R. C. Ragsdale

Žvilgsnis į Stratfordą

Per vieną sezoną 15 veikalų, 500 spektaklių, 500.000 žiūrovų

ALFONSAS NAKAS

Stratfordo Festivalio 28-tasis sezonas prasidėjo birželio 9, o užsibaigs, lygiai po penkių mėnesių, lapkričio 8. Per visą sezoną bus pastatyta 15 veikalų, vienus repertuarą laikant nuo pradžios iki galo ir pakartojant po kelias dešimtis kartų, o kitus įjungiant apie sezono vidurį ir po kelių spektaklių jų vaidinimą nutraukiant. Su praėjusių metų statistika lyginamas, galiu spėti, kad iš viso įvyks netoli 500 spektaklių ir juos regės daugiau kaip pusė milijono žiūrovų. Diduma veikalų vaidinama Festivalio ir Avon teatrų scenose. Tik nuo liepos vidurio iki rugsėjo pradžios pora dramų statoma mažame Third Stage teatrely.

Prieš šešerius metus iš Anglijos importuotas nepaprastai talentingas ir dinamiškas režisiorius Robin Phillips per visus šis sezonus buvo ir Festivalio meno vadovu. Jeigu tikrai jo grąsinimai Festivalį palikti išsiildys, tai šis sezonas čia jam paskutinis. Daugelis Festivalio lankytojų tuo dar nenori tikėti, nes jau porą kartų anksčiau jis žadėjo bėgti, bet buvo perkabtas ir liko. Tačiau yra ženklų, kad jis ne juokais nori dūmti atgal į Angliją ar gal kurti kokią naują grandiozinį teatrą JAV. Vienas tokių ženklų — Festivalio persitvėrimas pasaulinėmu teatro žvaigždėm, kaip Maggie Smith, Brian Bedford, Peter Ustinov, Jessica Tandy, Hume Cronyn, šalia poros tuzinų nuolatinių pirmieji Festivalio aktorių ir dar kelių jaunų, iš kitų teatrų sužvejojusių žvaigždelių (Brent Carver, Goldie Semple, vyresnio amžiaus Patricia Connolly). Atseit, žiūrėkite, ką aš Stratfordo festivaliui suorganizuavau, ir prisiminkite mane, kai mano įpėdiniai čia šeiminkaus.

Taip jau susidėjo, kad „mano“ sezonas Stratforde buvo trumpas — tarp birželio 21 ir rugpjūčio 8. Per tris išvykas pamčiau aštuonis veikalus, jų tarpe tik du Shakespeare'o („Twelfth Night“ ir „Henry V“). Kurie veikalai man paliko didžiausią įspūdį? Visų pirmiausia — arių beletristės bei dramaturgės Ednos O'Brien „Virginija“. Tai drama apie Virginijos Woolf gyvenimą, niekur dar nevaidinta ir nepasirodžiusi knygos forma. Šio veikalo magnetas — briliantinė Maggie Smith vaidyba (Virginijos Woolf vaidmenyje). Kita nepaprastai įspūdinga drama — „Foxfire“. Ją specialiai Stratfordo festivaliui parašė Susan Cooper su Hume Cronynu, tad čia publikai irgi rodoma kaip pasaulinė premjera. Vaiduojamas Apalačijos varguolių gyvenimas. Aktorių tik keletas, bet visi nepaprastai pajėgūs ir originalūs: pats dramaturgas — aktorius Hume Cronyn, Jessica Tandy, Richard Monette, Brent Carver (aktoriaus ir dainininkas!), Donna Goodhand.

D. L. Coburno „The Gin Game“ labai netoli atsilieka nuo pirmųjų dviejų, o gal ir joms prilygsta. Tai dviejų senelių prieglaudos įnamių, moters ir vyro, per du veiksmus nusitęsusi kortavimo partija, kurios metu atsiskleidžia jų tragiška būsitis. Neapsakomai puikiai vaidina ir Kate Reid (Fonsia Dorsey), ir Douglas Rain' (Weller Martin).

Prieš porą šimtų metų John Gav parašyta satyrinė operetė „The Beggar's Opera“ — Stratfordo šio sezono pagrindinis muzikinis veikalas (jau tampa tradicija kiekviena sezona bent po vieną tokį pastatyti). Pastatyta puikiai, su daugeliu pirmieji aktoriumi ir labai geru, šio sezono pradžioje įsteigtu jaunių choru. Silpnoki tik solistų balseliai, bet puiki vaidyba ir pasigėrėtinas kolektyvinis dainavimas šį minusą labai sumažina. Tai grynai pramoginis spektaklis, kurio išpūdziai ilgiau nepasilieka, bet kuris labai gerai tinka diena ar vakarą nuteikia. Pagaliau didelio dėmesio vertas ir A. Čechovo veikalas „Žuvėdra“ (The Seagull), kuri pats autorius ironiškai pavadino komedija, kai visi pagrindiniai veikėjai perdėm tragiški, ir kuri Stratforde du režisoriai (Robin Phillips ir Urjo Kareda) sudartinio bei suanglosaksino. Be rusiškos tarnų aprangos (aulinių batų, „rubasų“, placių diržų ir kepurėlių), ten aš nieko nemačiau rusiško. Vidsėlo nepaprastai įdomi Maggie Smith (Irina Arkadina) ir kelių kitų aktorių vaidyba, o ir pats dramaturgus paliko nepaprastą įspūdį.

Tiek abu pradžioje minėti Shakespeare'o veikalai, tiek ir Carlo Goldoni „Dviejų ponų tarnas“ (The Servant of Two Masters) labai didelio išpūdzio nepaliko iš dalies dėl man nepatinkančių aktorių, iš dalies dėl blogos režisūros. Jei šią vasarą netikėtai atsidadėjęs Stratforde turėčiau vieną iš jų pasirinkti, žiūrėčiau dar kartą „Twelfth Night“ vien dėl briliantinės Brian Bedfordo vaidybos (Malvolio vaidmenį). Tai, ką čia „T2“ skaitytojams papasakojau, yra vien mano išpūdziai, tad nesistebėčiau, jeigu kitiems spektaklių vertė rikiuotųsi kitokia eile. Vidsėlo drisčiau patarti pamatyti bent „Foxfire“ ir „The Seagull“, jei ilgesnė išvykom nesiruošiama. Manau, kad šiemis veikalams, bent šokiadieniais, bilietų dar būtų. Kitaip su „Virginija“ — jos visiems spektakliams bilietai išpirkti. O „The Gin Game“ nuo rugpjūčio vidurio išimta iš repertuaro.

Optical Studio OKULISTAS R. SCHMID

1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(prieš Lietuvos Namus)
Telefonas 535-6252

Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

A. KALNIUS

Taigi, buvęs komendantas jau ir vėl žiugžduose. Parvyko negeru laiku — rytoj durpių kasimo diena. Tai sunkus darbas. Betgi Jonas niekad nebuvo pudruotu ponaičiu. Dėlto jis čia įgijo nemažą juridinės ir netgi ekonominės patirties, nes jam teko stebėti ir domėtis lietuviškos valiutos gimimu bei sekti lito įgyvendinimo vyksmą. Gal tai vėliau jį ir paskatino iškeliauti į finansinius laukus.

Kad imsiu, kad griebisiu... Su dideliu pasiryžimu Matulionis pradėjo studijas. Kadangi anuomet labai trūko studijoms literatūros, jis ėmėsi kruopščiai daryti užrašus. Bet netrukus jį užgriuvo kiti nelaukti darbai, o studentų ateitininkų kuopa jį išrinko savo pirmininku. Prasidėjo įvairūs visuomeniniai užsiėmimai — posėdžiai, susirinkimai, kultūriniai pobūviai. Ogi nepamirština ir tarnyba.

Tik tūkstantį markių!... Tai maždaug, kaip šiandien 50 kanadiškų dolerių. Na, bet, pridėjus duoną ir lašinius, porą savaitę buvo galima pramisti. O paskui?... Et, Matulionis niekur neprarasdavo galvos.

Anuomet Kaune sunku buvo gauti butą ar kambarį. Bet čia juk nemaža draugų ir pažįstamų. Ir priėmė Joną į savo mažą kambarėlį ltn. V. Miškinis. Nakčiai šiaip taip išsprausdavo ir kambario vidurį siaurę su lankstoma lovele, na, ir ko daugiau bereikia. Juk joje miegos būsimas studentas, o ne generalas.

Tačiau jį šiek tiek lydėdavo ir laimė. Jis net darba rado, visai jo neįėjė kodamas. Aure, susitiko Laisvės alėjos steigiamosio seimo sekretorių Pr. Radzevičių ir sekantį rytą jis jau sėdėjo už stalo seimo raštinėje ir rašė posėdžių protokolus. Nors seime darbu buvo gana daug, nes buvo atostogų metas ir reikėdavo atlikti poilsiautojų darbų, bet greitaraščiui Jonui antvalandžių dirbti nereikėjo.

Vidsėlo jį ištiko ir mažą „nelaimę“. Ogi po atostogų sugrįžo jo tikras viršininkas. Tai buvo Birutė Grigaitytė. Sijonas — karininko viršininkas!... Tai jau perdaug. Jonas griebė lapą popieriaus atsišatydinimo pareiškimui rašyti. Bet, norėdamas išvengti pasikarščiavimo, tai padaryti atidėjo rytdienai. Paskui dar vienai dienai. Trečią dieną apsižiūrėjo, kad ta mergiotė visai „nešpėtna“, ir nusprendė to pareiškimo nebersi. Juoba, kad jį savo pavaldiniu pasitikėjo ir jo darbo nekontroliavo.

Raštinės darbas Jonui patiko. Jis buvo jam net ir prasmingas, nes jau buvo nutaręs studijuoti teisę. O čia, berašant teisinės komisijos protokolus, tenka susidurti su įdomia teisine praktika ir net su teisės žinovais —

kaip Tumėnas, Šleževičius, Tolušis, Šilingas, Oleka ir kt. Šioje komisijoje būdavo svarstomi įvairūs įstatymai ir parengiami spaudai. Dėlto jis čia įgijo nemažą juridinės ir netgi ekonominės patirties, nes jam teko stebėti ir domėtis lietuviškos valiutos gimimu bei sekti lito įgyvendinimo vyksmą. Gal tai vėliau jį ir paskatino iškeliauti į finansinius laukus.

Kad imsiu, kad griebisiu...

Su dideliu pasiryžimu Matulionis pradėjo studijas. Kadangi anuomet labai trūko studijoms literatūros, jis ėmėsi kruopščiai daryti užrašus. Bet netrukus jį užgriuvo kiti nelaukti darbai, o studentų ateitininkų kuopa jį išrinko savo pirmininku. Prasidėjo įvairūs visuomeniniai užsiėmimai — posėdžiai, susirinkimai, kultūriniai pobūviai. Ogi nepamirština ir tarnyba.

Taip pat reikia nepamiršti ir studentų, ypač karininkų, ryžto sulietuvinti universitetą. Mat, anuomet viešose studentų susirinkimuose vieni kalbėjo rusiškai, kiti — žydiškai, treči — lietuviškai... Tad vieną kartą atsargos karininkų grupė, kuriai priklausė ir J. Matulionis, ryžosi šią negerovę iš universiteto pašalinti.

Viename iš studentų savišalpos draugijos susirinkimų, kuriam pirmininkavo studentas patriotas, įvyko „karas“. Kažkoks žydų tautybės studentas paprašė jam leisti kalbėti. Pirmininkas leido. Tas gi prabilo žydiškai. Jis nesiliovė žydiškai kalbėti net ir pirmininkui perspėjus. Tuomet pirmininkas davė balsą sekančiam kalbėtojų — Petriui Spetylai. Žydas nepasiduoja ir kalba toliau. Spetyla dairosi ir nežino ką daryti. Tuo momentu iš auditorijos prie jų prišoko ltn. Pranas Vainauskas ir suriko Spetylai: „Arba tu jam duodi į snukį, arba aš tau!“ Ši toks pasiūlymas nepatiko nė viename, bet žydas nuodilino nuo scenos pirmas. Spetyla, išbloktas iš savo minčių, ėmė jas rantioti, bet nevykusiai.

Anuomet tautinės Lietuvos mažumos, ypač žydų ir rusų-komunistų, buvo agresyvios. Atrodė, kad lietuviai turėtų kalbėti mažumų kalbomis, o ne mažumos — lietuvių. Betgi visų laimė šis studentų karininkų žygis, kuris buvo paremtas ir kitų lietuvių studentų, „įkvėpė mažumoms pagarbą“ lietuvių kalbą universitete, ir po to jau niekad studentų viešose pobūviuose nebuvo kalbama svetimais kalbomis.

Tiesa, kartais vienas kitas profesorius paprašydavo studentus jam leisti skaityti kaikiurus sudėtingesnes paskaitas rusiškai, nes jam esant rusiško išsilaukėjimo, būdavo lengviau įžvelgti ir perteikti dėstomo da-

lyko esmę. Tokiais atvejais studentai mieliai sutikdavo profesorius išklaudyti rusiškai. Betgi apamai tokie profesoriai stengdavosi išmokyti lietuvių kalbą ir į savo klausytojus kalbėti lietuviškai.

Rusiškos kepurės

Dar vienas tuo metu universitete buvo neigiamas reiškinys, būtent, rusiškų uniformų dėvėjimas. Ypač žydai buvo išimylėję rusišką studentų kepurę. Mat, po revoliucijos Lietuvos žydai, žinoma, nevisi, įkyriai simpatizavo rusams, lygiai, kaip prieš revoliuciją vokiečiams. Lietuviai studentai su tokia elgsena savo universitete negalėjo sutikti.

Kadangi universiteto vadovybė tokių klausimų sprendime buvo nerangi, o gal net neįėjė, tai patys studentai nutarė problemą radikaliai išspręsti — supjaustyti visas rusiškąs kepurės. Susidarė kažkiek grupelių po tris vyrus ir išdūjo į medžioklę. Kur pamatydavo studentą su rusiška kepure, du vyrai jį nutverdavo ir laikydavo už rankų, o trečias nuimdavo jo kepurę, kryžmai perpjaukdavo jos viršų, vėl užmaudavo ant galvos. Per vieną savaitę visos rusiškos kepurės buvo išimtos iš apyvartos.

Žinoma, be Matulionio ir ši medžioklė neapsėjo. Jis džiaugėsi, kad darbas buvo atliktas švariai, be jokių nesuspūrimų ir, svarbiausia, be didelių pykčių. O ir visa „chebra“ buvo patenkinta, kad per vieną semestrą universitetas buvo sulietuvintas.

Beliko apšvarinti Kauno gatves, kuriose beveik visos žydų krautuvės turėjo žydiško rašto iškabas, kurių niekas kitas, be pačių žydų, negalėjo perskaityti. Ši ekspedicija taip pat buvo sėkmingai atlikta, bet Matulionis joje nedalyvavo. Jis buvo pašauktas į kitą darbą.

Ir vėl karinė tarnyba

Pagal tikrosios tarnybos karininkų pavyzdį ir atsargos karininkai buvo susiorganizavę į slapta būrelį. Iš ateitininkų tam būreliui priklausė leitenantai Matulionis, Vainauskas, Bukota, Matulevičius Julius ir turbūt kiti, o iš tautininkų, vėliau tapusių voldemarininkais, — Sliesoraitis, Germanas, K. Matulevičius ir kt. Antram semestru prasidėjus, šis būrelis buvo atšauktas į aktyvią tarnybą Klaipėdos krašte.

Siek tiek patikrinę šio krašto istoriją, sužinojome, kad po I D. karo dėl Klaipėdos varžėsi trys jėgos: Vokietija siekė ją atsiimti, Lenkija, remiama Prancūzijos, norėjo prisijungti prie savo valstybės, o Lietuva kovojo už savo Mažosios Lietuvos prijungimą prie jos tikrojo kūno. Dėlto lietuviams reikėjo būti labai budriems ir iš anksto užbėgti

įvykiams už akių. Tam tikslui ir buvo pašaukti minėtieji karininkai (1923 m.).

Būrelis apsisėjo Šilutėje, Mažosios Lietuvos sukilėlių štabe. Betgi nė vieno iš atsakingų štabo pareigūnų čia nerado — visų buvo išvykę į Klaipėdą, kur vyko mūšiai su prancūzų įgula ir krašto policija.

Apie pusiaunaktį iš Klaipėdos sugrįžo Jurgis Bruvelaitis, M. Lietuvos Vyriausiojo Gelbėjimo Komiteto narys, ir karininkams pranešė, kad mūšiai sustabdyti, mūsų sukilėliai išblaškė prancūzų pajėgas ir šiandien, 1923.I.15, Klaipėdos miestas yra jau mūsų rankose. Esą dar gali įvykti visokių nesusipratimų, dėlto reikia stiprinti savo jėgas ir būti pasirėngusiems.

Šilutės komendantu buvo paskirtas J. Bruvelaitis, o adjutantu — ltn. J. Matulionis. Julius Matulevičius, vėliau pasivadinęs Lingeraičiu, tapo Priekulės komendantu, o visi kiti buvo pasiūti į Klaipėdą Bajoro-M. Kalmanto žinion.

Atsargumo sumetimais Šilutės komendantūra suorganizavo dvi kuopas karių, bet paaiškėjus, kad padėtis nusistovėjo, jos buvo paleistos. Atrodė, kad atsarginiai karininkai lyg ir galėtų grįžti į Kauną, nes čia darbo jau kaip ir nebuvo. Tiesa, Matulionis dar turėjo darbo komendantūroje, be to, vakarais turėjo pamokyti grupę klaipėdiečių lietuvių kalbos. Ši pareiga jam buvo nelengva, nes, kaip jis pats nekartą nusiskundė, juk nesas lietuvių kalboje stipriai. Girdi, gimnazijoje buvusi tik viena lietuvių k. pamoka. Na, bet klaipėdiečiams kursantams jis buvo didelis kalbos žinovas.

Turėdami atliekamo laiko, šilutiečiai surengė Vasario 16 minėjamą. Diena pasitaikė labai graži. Sniegas, apipiltas saulės spinduliais, blizgėjo kaip sidabras.

Buvo pastatyta puošni estrada. Prasidėjo kalbos, iškilmingos ir jautrios. Pirmieji kalbėjo vietiniai. Jie kalbėjo apie labai gražų orą ir linkėjo, kad visada būtų toks, kaip šiandien. Dar kalbėjo Bruvelaitis ir kiti. Jie džiaugėsi progos nepaprastumu ir dideliais laimėjimais. Pačiu paskutiniu juo buvo paskaitas paskalbėti J. Matulionis. Jis buvo gerai pasiruošęs ir atskleidė šventės didįją prasmę.

Betgi tikri „dyvai“ įvyko pavakaryje. Kažkur iš pamarių savo aštuonių karių „eskadronu“ į Šilutę užklydo artilerijos karininkas Lauzonis, vėliau ginklavimo valdybos pulkininkas, bolševikų išvežtas Sibiran. Jis su savim atsigabeno dėžę „fejerverkų“. Sutemus jis tuos šviesų sprogmenis iššaudė į padinges. Ir raudonos, žalios, geltonos ir kitokių spalvotų šviesų virvės ėmė leistis žemyn. Šilutiečiams tai buvo pritrenkiantis vaizdas, nes tokių „cūdų“ jie dar buvo nematę.

Vėlai vakare įvyko koncertas. Čia maži lietuviai nepagalėjo pagyrų didlietuviams už taip puikiai suorganizuotą šventę. O tai turėjo geros įtakos tolimesiems tarplietuviniams santykiams.

Sankirtis su vokiečiais

Klaipėdos krašte dar buvo ne-

žvelgiant į tolimesnį a.a. Jono Matulionio kelią Lietuvoje

ramu. Nepatenkinti vokiečiai vis purškavo. Jie ypač nepakędavo didlietuvių ir juos vadindavo okupantais. O šie juos, kaip tyčia, dar vis paezindavo. Antai, kur nors restorane susirenka karininkų grupė, duoda orkestrantams 1000 markių, ir tie pila visą vakarą lietuvišką muziką. Žinoma, vokiečiams tai nepatinka. Išėina dvarponis su žaliu aprėdalu, duoda orkestrui 15 markių ir prašo pagroti ką nors vokiško. Orkestrantai nusypso ir atsako, kad orkestras užpirktas visam vakarui. O maži lietuviai tai jau būdavo džiaugsmo. Jie, praeidami pro kokią žaliapukį vokiečių (Klaipėdos vokiečiams patikdavo dėvėti žalsvus drabužius), pasveikindavo jį, bet tokiu jau išdidžiu būdu, kaip su žemesniu, nes nebesijautė vokiečių vergais.

Pavasariop Šilutės komendantūra gavo iš Klaipėdos įsakymą sumiti svarbiuosius įdarinus vokiečius. Čia tokie buvo Gaidys ir Kubilius, suvokietiję lietuviai. Tai juos ir suėmė. Nuo to ir prasidėjo bruzdėjimas. Lietuviai patyrė, kad vokiečiai rengiasi mūsų karius nuginkluoti ir sumintuosius išlaisvinti. Šiam žygiui vokiečiai turėjo stiprių jėgų, nes po karo buvo grįžusių nemažai prityrusių kareivių. Lietuviai įgula buvo silpna, nes peranksti paleido sutelktas kuopas.

Vieną sekmadienį vokiečiai pradėjo grupuoti prie viešbučio „Germania“, kuriame buvo apsigyvenusi Šilutės lietuvių įgula. Šiuo metu jį jau buvo užėmusi atitinkamas pozicijas vokiečiams sukurti. Minia vis augo ir jau išaugo iki kelių šimtų. Lietuviai kariai paruošė kulkosvydį, bet tuo tarpu komendantui Bruvelavičiui šovė į galvą mintis — eiti su vokiečiais derėtis. Tai buvo neapgalvota pastanga, nes vokiečiai galėjo jį pagriebti už rankų ir pagrasinti: arba Gaidys su Kubiliu, arba Bruvelaitis. Bet kas Bruvelaitį sulaukys — jis juk komendantas! Ir nuėjo. Kalbėjo 10 minučių, kalbėjo 20 minučių, ir 30... Tuomet mūšiška, manau, Matulionio įsakymu, nes juk jisai po komendanto buvo vyriausias, pasiuntė ultimatumą Bruvelavičiui — įsakyti vokiečiams per 5 minutes išsikirstyti, o pačiam grįžti atgal. Tuo tarpu vienam mūsų kariuomenės puskarininkui buvo įsakyta perkelti kulkosvydį į patogesnę apšaudymui vietą. Šis apsikabino kulkosvydį, nudūmė ir nurodė vietą, pasistatė ir iš karto ant jo užgėlė. Sutratojo šūviai, išsigandusi minia per tvoras ir kiemus išdulkėjo. Vidury gatvės pasiliko tik vienas išbalęs komendantas.

Puskarininkis nebuvo gavęs įsakymo pradėti šaudyti. Užpultas vyresniųjų, jis paaiškino, kad nežina, kodėl taip padaręs. Betgi niekas nebuvo nei užmuštas, nei sužeistas, tik viešbučio siena šiek tiek apdraskyta. Puskarininkis turbūt nenukentėjo. Vėliau įgula nugirdo, kad vokiečiai labai stebėjosi lietuvių organizuotumu. Girdi, vos tik komendantas ištarė paskutinį ultimatumo žodį, prasidėjo akcija.

SAVIVALDYBINIS SURAŠINĖJIMAS

Pradedant 1980 metų rugsėjo 2 dieną, surašinėtojas, turįs atitinkamą asmens pažymėjimą, atvyks į jūsų namus keliom minutėm patikrinti pagrindinių žinių, reikalingų nustatyti:

- jūsų teisei balsuoti savivaldybės ir švietimo vadybų rinkimuose, kurie bus šių metų lapkričio 10 dieną;
- jūsų nuosavybės mokesčiams — viešųjų ar atskirųjų mokyklų sistemai;
- provincinės vyriausybės paramai, skirtai sumažinti vietiniams mokesčiams;
- paruošti prisiekusiųjų teismo kandidatų sąrašams; ir
- sudaryti informacijai, reikalingai kitiems savivaldybių reikalams.

Surašinėtojas turi įrašyti tokias žinias, kaip vardas bei pavardė, amžius, nuosavybė (pvz. savininkas ar nuomininkas), švietimo mokesčiai, visų šeimos narių gyvenamoji vieta.

Kai atsilankys surašinėtojas, patikrinkite ar jo įrašyta informacija surašinėjimo lape yra tiksli. Jei ne, pataisykite ir patikrinkite pakeitimus.

Jei nebūsime namie, surašinėjimo lapas bus jums paliktas. Jei reikalingi pataisymai, padarykite juos ir išsiųskite surašinėjimo lapą kaip galima greičiau atitinkamame ir iš anksto apmokėtame voke, kuris yra pridėtas prie surašinėjimo lapo. Papildomų informacijų teiraukitės vietinėje įkainojimo įstaigoje (assessment office).

Ministry
of
Revenue

Ontario

Toronto ateitininkai klauso paskaitos. Iš kairės: Rimas Ulba, Gedrė Cepaitė, Virgūtė Rūkaitė. Nuotr. R. Rudaitytės

All Languages Service

NOTARIZUOTI VERTIMAI

IR VERTEJAVIMAS PER 70 KALBŲ

361-0303

SUITE 1105, 67 YONGE STREET, TORONTO, ONT. M5E 1J8

Didžiųjų darbų arkivyskupas

Dr. A. Kučo veiklas apie arkivyskupą Jurgį Matulaitį

STEPONAS MATULIS

Pirmosios rimtesnės įžvalgos

Lietuvos kandidatas į palaimintuosius — šventuosius Dievo Tarnas arkivyskupas Jurgis Matulaitis, MIC, augo, subrendo praėjo šimtmečio gale, o jo gili ir plati veikla skleidėsi šio amžiaus pradžioje tik per 25 metus. Trumpai, bet nuostabiai našiai.

Iki šiol dar nebuvo į jį atkreiptas pakankamas dėmesys, nes vis trūko rimto išsamesnio veikalo, kuris arkiv. Jurgio ryškų šventumui spindinčios asmenybės darbuotę apžvelgtų.

Pirmasis Dievo Tarno Jurgio gyvenimą giliau praskleidė kun. prof. Stasys Yla patrauklioje knygoje „Jurgis Matulaitis“, kuri išleista 1977 metais ir buvo premijuota. Ją išleido J. Matulaičio išteigto N. Pr. Marijos seserys Putnė, JAV. Autorius veiklą kukliai pavadino apybraižomis.

Po poros metų, štai, istorikas prof. Antanas Kučas atėjo su žymiai platesniu istoriniu veikalu „Arkivyskupas Jurgis Matulaitis-Matulevičius“. Išleido Sv. Kazimiero Lietuvių Marijonų Provincija Čikagoje, 6336 So. Kilbourn Ave., Chicago, Illinois 60629. Turi 592 didesnio formato puslapius. Kaina 15 dol.

Aukoje nušvitęs

Marijampolietis Matulaičius aštuntasis kūdikis Jurgutis augo pašėkūpinėje Luginėje, mokėsi iki pusdevynioliktų metų Marijampolėje, apie 6 metus Lenkijoje, 4 metus Petrapilyje, apie 3 metus Sveicarijoje. Dveju metų profesoriaus Kielcuose, dvejuis metais sirgęs — dirbęs Varšuvoje, 1907-1911 m. profesoriaus dvasinėje Petrapilio akademijoje.

Čia slaptai atkuria bemirštančią Marijampolėje marijonų vienuoliją, dėl kurios palieka augštas vietas Petrapilyje ir žadamas augštesnes, vyksta su pirmosiomis marijonų atžalomis Sveicarij, kad ten juos paruoštų aukotis Lietuvai ir kitiems kraštams. Juos iškurdina JAV, Varšuvoje, Lietuvoje, Gudijoje, Latvijoje, Romoje.

Septynerius metus eina skaudžiu Vilniaus vyskupo kalvarijų keliu. Kelias visų ganytojų sunkiasias, bet našiausias ganomiesiems ir jam pačiam.

Po Vilniaus beliko gyventi keliolika mėnesių galutinei aukai už Kristaus Bažnyčią Lietuvoje. Tai buvo nepaprastai įtempta poilsio nežinanti darbuotė apaštališkojo Lietuvos vizitatoriaus pareigos ir Amerikos lietuvių lankyme.

Palyginti trumpame savo 56 metų gyvenime jis visu skaidrumu sušvito Lietuvoje ir pasaulyje.

Lyginant vilniškę su kita veikla

Socialiniai, moksliniai, sielovadiniai darbai, vienuolių atkūrimas, kūrimas, puoselėjimas, vyskupavimas Vilniuje ir apaštališkasis Lietuvos vizitavimas — tai pagrindiniai arkiv. Jurgio Matulaičio veiklos plotai.

Dr. A. Kučas iš 553 knygos puslapių 264 puslapius paskyrė Vilniaus vyskupui. Išėjo artai pusės veikalo. Žinia, tai svarbus laikotarpis, bet jis ištiso taip, kad kitiems beveik nebeliko vietos. Pavyzdžiui, apaštališkajam Lietuvos vizitatoriui liko tik 22 puslapiai. O čia juk, nesigailėdamas savo jėgų, nepaisydamas didžiū sunkumų, davė Lietuvai laisvės vainiką — nuo kaimynų nebeprisklausomą bažnytinę santvarką, pravedė eilę vyskupų konferencijų su didžios svarbos nutarimais, sprendė ir pertvarkė filosofijos — teologijos fakultetą, kunigų seminariją, įvairių vienuolių, lenkų kalbos Lietuvos šventovėse, vienodo kraštinį liturginio apeigyno, bažnytinį nuosavybių, dvasiškųjų karinės tarnybos, vyriausio ir kitų kariuomenės kapelionų reikalus, apribojo kunigų politinę veiklą, pertvarkė katalikų veikimo centrą, sėkmingai lankė vyskupijas, organizacijas, tarėsi su bažnytinėmis viršūnėmis, derėsi su valstybinėmis. Derybos ypač sunkios darėsi, kai 1926 m. gegužėje valstybės varas teko kairiesiems.

Arkivyskupas vizitatorius išgrindė kelią Lietuvos diplomatinį santykių atnaujinimui su Apaštali Sostu, paruošė su juo konkordata, kurio schemą jau po arkivyskupo mirties ministras A. Voldemaras, nekeitęs esmės, panaudojo gan greitai

konkordato sudarymui. Svarbu, kad arkivyskupas visu atsidėjęmu bei giliu patyrimu šią schemą paruošė, bet dar svarbiau yra tai, kad pasaulinio garso kanonu ir civilinės teisės žinovai aiškiai raštais pripažino, kad Lietuvos konkordatas savo kokybe prašoko visus kitus ankstesnius konkordatus. Taip tvirtino kardinolas A. Ottaviani, M. Cappello, S.J., G. Lampis, B. Wilanowski, J. M. Restrepo y Restrepo, S.J., A. Van Hove ir kiti. Nepriklausomoje Lietuvoje bažnytinės provincijos išteigimas šiai sutarčiai su Sv. Sostu kelią palengvino.

Aišku, nedaugelyje puslapių ką tik minėtų arkiv. Jurgio darbų deramai nesutalpinsi.

Kur daugiausia veikė?

Pratarmėje autorius pabrėžia, kad J. Matulaitis didesnę veiklos dalį praleidęs Varšuvoje. Panašiai kartais prastariai ir kiti rašantieji. Tai nėra tikslu. Varšuvoje jis darbavosi tik apie 6 metus, o daugiausia Vilniuje, Petrapilyje, Sveicarijoje, S. Amerikoje, laisvoje Lietuvoje ir Romoje. Čia praėjo 16 su pusę metų. Kad ir svetur plūsdamas, nuolat bendravo su lietuvišiais ir Lietuva.

Kuo remtasi

Autorius daugiausia remiasi ne pirmieji šaltiniai, bet literatūra. Šaltiniai priklauso dienoraščiai ir laiškai. Arkivyskupo dvasinį dienoraštį būtų geriau įvardinti taip, kaip yra pavadintas originale: „Mintys“ arba pilnai — „Mintys, apšvietimai, įkvėpimai, pasiekimai“, o ne blankiais žodžiais: „Diaria“ arba „Užrašai“. Tas tinka ir Vilniaus meto dienoraščiui, nes jo vyskupas nepavadinė lotyniškai „Diaria“. Iš viso lotyniškų išsireikimų nereikėjo palikti (72, 300, 306, 313, 322, 332 ir kituose puslapiuose), nes mažai kas juos suprastų.

Gera, kad knygoje apščiama naudota lenkų pateikta medžiaga, nes kitiems ji sunkiai prieinama.

Arkivyskupo šventumo bylos svarbių diecezinio ir apaštalinio proceso liudijimai veikle nėra panaudoti gal dėl neprieinamos italų kalbos.

Pavardė

Turint tikrą, originalią arkivyskupo Matulaičio pavardę, atrodė, ir knygoje nebereikėjo jo vadinti Matulevičium. Anksčiau, ypač pokario metais, jis lietuviuose jau buvo vadintas gimtąja pavarde.

Žinome, kad primesta Matulevičiaus pavardė jam labai nepatiko ir buvo pabrėžęs: kai tik galėsiu, kaip buvęs, taip ir būsiu Matulaitis. Pačiam caro ir Vilniaus laikais jau nebebuvo įmanoma keisti. Tačiau gyvenime jis pats daug kur prisistatydavo Matulaičiu. Tiesa, kartą jis prasiarė, kad ne jis pakeitęs, ne jis ir atkeisias. Tuo lyg įgalino kitus atitaisyti. O tam pagrindo netrūkstą.

Arkivyskupas Jurgis išėina ir tarptautinę plotmę. Jo lietuviška pavardė svetimaudams nesilavams irgi yra parankesnė.

Pribrendęs laikas

Kol dar neturime pirminiais šaltiniais paremtos Dievo Tarno arkiv. Jurgio Matulaičio biografijos, tai Dr. Antano Kučo veiklas yra labai ir labai pravartūs. Iš tikrųjų tai yra, kaip autorius mini, suteiktinis jo ir kun. Dr. Juozo Vaišnoros, MIC, arkivyskupo šventumo bylos vedėjas, darbas. Jo, dar gausiai iliustruoto, skaitymas padės giliau pažinti mūsų Bažnyčios ir tautos švyrty.

Tiek Stasio Ylos, tiek šis pastarasis leidinys galės būti pagrindu tiems, kurie norės rašyti apie arkiv. Jurgį svetimaudams. Šiuos leidinius tik išversiti netiktų, nes jie taikyti lietuviams.

Jurgį Matulaitį stipriau pristatyti kitataučiams yra palankus ir labai pribrendęs laikas.

“Merkelis Giedraitis”

nauja knyga apie šį didvyrį ir jo nuostabius laikus; gaunama pas platinotus ir tiesiai iš leidyklos:

Amberland Publishing Co.,
1813 Larchwood Ave.,
Troy, Mi. 48084.

Kaina: \$7.00 minkštasis viršelis, \$11.00 — kietasis.

Dail. ANTANINOS CIBULSKYTĖS paveikslų parodoje Venecueloje, Karako mieste — lietuviai ir kitataučiai

Brazilijos lietuvių rašytojai

Klemenso Jūros 50 metų spaudos darbo sukaktis

Neaprepiamos Brazilijos platybėse per 50 metų išsiskleidę lietuviai nedaug turėjo (ir neturi) savos spaudos kultūros puoselėtojų, kuriems atsirasti ir tarpti, deja, nebuvo ir nėra pakenčiamų minimaliausių sąlygų.

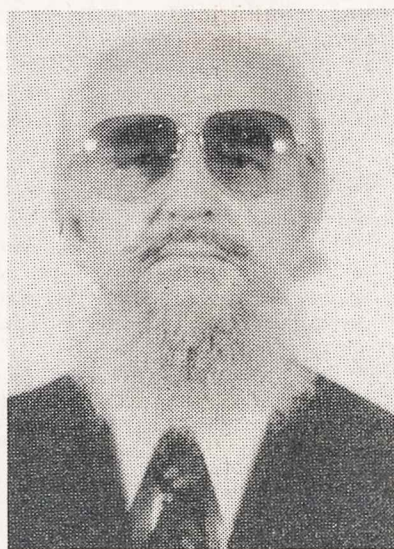
1976 m. Brazilijoje išleistas „Penkiasdešimtmetis“ pamini tik 4 Brazilijos lietuvių rašytojus: Petrą Babicką, Klemensą Jūrą, Haliną Mošinskienę ir Aleksandrą Arminą. Brazilijoje yra gyvenusių ir kūrusių dar visai eilė spaudos darbininkų. Vienas pirmųjų — poetas Vincas Atkočiatis-Gytis, sentimentalai nostalgikškas, jautrus, tragiškai išėjęs į Anapus. Po jo trumpai Brazilijoje yra gyvenęs Juozas Daugėla ir parašęs plačios apimties knygą apie Braziliją.

1937 m. į Braziliją atvyko vilnietis Kostas Činčikas-Lietuvis, kuris išleido tik vieną eilėraščių rinkinį „Velniai rojuje“. Tebegyvena Mato Grosso valstijoje, bet spaudos darbais nebepasireiškia. Brazilijoje yra gyvenusi ir Karolė Pažeraitė, tenai išleidusi vieną savo novelių knygą. Taip pat Brazilijoje gyvenamas mons. Zenonas Ignonis-Ignatavičius išleisdamas savo tragišką karo išgyvenimų knygą „Yo vi“ (Aš mačiau). Brazilijoje didesnę savo amžiaus dalį praleido poetas Simas Bakšys. Per daugeli metų labai jautriais patriotiniais eilėrašiais reiškiasi poetė Magdalena Vinkšnaitienė. Dar yra vienas kitas, kurie darbus tektų atskirai paminėti.

Kanadoje ir JAV šiuo metu vieši Klemensas Jūra, kuris kaip poetas Brazilijos lietuviams pažįstamas nuo 1937 m. Spaudos darbą pradėjęs 1930 m., šiemet mini 50 metų spaudos darbo sukaktį. Prieškariniai laikais ilgokai viešėjęs Brazilijoje, gerokai pažinęs krašto lietuvių vargus ir sunkias ekonomines sąlygas, nepabūgo ten sugrįžti, dalintis bendro vargo dalia, todėl ir vakarėiant gyvenimo dienai, jis kukliai prisipažįsta: „Nesusikroviau turtu sau delnais pūslėtams, Vargais pakrautą luotą audringos bangos mėtė...“

1930 m. pradėjęs reikštis lietuviškoje periodikoje B. Aro, Svajūno, Skrajūno, K. Jureivio, K. Jūronio, K. Ūdros ir kit. slapyvardžiais, pirmuoju novelių rinkiniu pasirodė 1935 m., gi 1937 m. Spaudos Fondas išleido pirmąjį jo eilėraščių rinkinį „Prašio ašara“, 1938 m. romanas „Sielvartas“, 1939 m. romanas „Seklys“. Pokario metu Rimmo Amalviškio slapyvardžiu išleido baladės „Krivio lėmimas“, eilėraščių rinkinį „Tremtinio ašara“ ir romaną „Okeanida“. Sunkiose fabrikų darbo sąlygose nemetė plunksnos, darydamas pertraukas tik labai sušlavus sveikatai. Pastaraisiais metais parašė plačiai pasklidusi „Monsinjorą“, o šiais metais to paties monsinjoro dienoraščius „Praelitis kalba“. Turi keletą spaudai paruoštų knygų ir kitų stambesnių kūrybinių užmojų, tik jau sveikata gerokai bręka ir diena krypta į vakarą. Apie Kl. Jūros kūrybą prof. M. Saulaitytė „Penkiasdešimtmetį“ taip išsitaria:

„Klemenso Jūros kūriniai vaizdingi, sentimentalūs ir idealistiniai. Jis išsiskiria iš anų laikų įprastinės realistinės ir simbolinės krypties, bet siekia vaizdingo ir sugalvoto... tyrinėja fatalizmą ir pasišventimą žmogiškoms vertybėms. K. Jūros įjėškimas pagrįstas dėsniu, kad atskirai pajustos vertybės yra persunkiami bandomos žmogiškumo... Po Antrojo karo K. Jūros idealizmas pasikeičia į prisiminimus praeities vaizdų.

Brazilijoje gyvenantis poetas KLEMENSAS JŪRA, minintis 50 metų spaudos darbo sukaktį

Tuo būdu žūsta jo polinkis į fantastiškumą... Įtemptai ir nuolat pasibėržia lietuvių kultūros tęstinumą. Jis atsiskalo lengvos vaizduotės, statydamas savo siužetų ir veikėjų pasaulį, ir nudaudoja rimuotą, protaujančią eilėdarą. Klemenso Jūros poezija tampa pranašiška, o kartais net propagandinė. Tautinis išnykimas — pokarinės jo kūrybos tamsus debesys. K. Jūros liudnumą ir niūrumą galima suprasti, tik sutinkant su jo dėsniams: žmogus yra įmestas į naikinančių jėgų verdančią visatą; nepaprastai svarbu kovoję išlaikyti ar pasiekti toji meilė, tai yra dvasinį grožį. Prieš silpną žmogų stovi ir grožis, ir gėris, ir blogis, ir visko pabaiga. O žmogus visada gali būti pajėgus teisingai apsispręsti... Žmogaus dvasios angeliškas bruožas — yra K. Jūros kūrybos rūpestis. Jo nepatenkina finizmai materialiniai dalykai, nes jis pats skatina savąjį nerimą, kurį supranta kaip visatos dalykų. Jūra vaizdais pabrėžia poetą būti... Jo įjėškimas atskiria jį nuo žmonių, tuo pačiu išskirdamas kaip jautrų poetą... Atmestas nejautrios minios, poetas pasitenkina savo daina.

Naujas “T. Sargo” numeris

PRANYS ALSĖNAS

Skaitytojus pasiekė turiningas žurnalas “Tėvynės Sargas” numeris, pažymėtas 1980 m. 2/46. Žurnalas išteigtas 1986 m. Dabartinis jo redaktorius — Petras Maldeikis.

Pirmuoju straipsniu J. Varnas skaido Steigiamajį Seimą iš 60 metų perspektyvos. Toliau žurnalas redaktorius, žymus pedagogas, rašo tema “Lietuvių išėiviu vaikas amerikiečių m-kloje”. Rašinyje nurodoma, jog Amerikos mokyklose išėiviu vaikų auklėjami visiškai kitokiais žmonėmis, negu jų tėvai augo Lietuvoje. Čia autorius ilgėliau sustoja ties didžiausia, nors neoficialia, amerikiečių auklėjimo reforma, kurią nuo praėjusio šimtmečio pabaigos puoselėja didelis jų pedagogas, filosofas John Dewey. Jo įtakoj ir išaugęs kairus pedagoginis sąjūdis, pasivadinęs “progresyviuoju auklėjimu”.

Prieita prie tėvų ir mokytojų pataikavimo vaikai, besisaugant, kad nebūtų pažeista jo individualybė. Gi vaikai, beveik nieko nesimokę, turi būti keliami vis į augštesnę klasę ir po 12 mokslo metų lieka beraščiais. Dalis jų, baigę augštesniąją m-kla, nesugebą paskaityti net gauto mokyklos baigimo pažymėjimo, o įjėškodami darbo nepajėgia paskaityti darbo skelbimų “help wanted”...

Perdidelė mokiniamis duota laisvė sutrukdžiusi ne tik moki-

Reikšminga, kad jis ir šiems savo “broliams” neša savo dainas. Iš savo vienumos tūkso stebi jį supanti pasauli. I mirti Jūra žiūri ne kaip į nesėkmę, bet kaip į galutinį veikimo bandymą.

Dvidešimtojo amžiaus gyvenimas — jis teigia — nepalieka žmogui nieko tikrai ir amžinai vertingo. Atskirtas nuo kitų savo poetine asmenybe ir griežtai kitus vertindamas, dar toliau atskiriamas nuo pasaulio savo gyvenimu Brazilijoje. Kas anksčiau buvo privilegija — būti vienišu poetu — tampa kančia poetui tremtinui.

Jo dėmesio širdis — lietuviški reikalai. Jūra skyrėsi nuo kitų, iš pat pradžių abejodamas, kad tremtinui būtų įmanoma sugrįžti į tėvynę. Jūra pastoviai abejoja, kad idealą — šiuo atveju tėvynę — būtų galima pasiekti. Jis abejoja tremtinio išėverme ir gyvena tėvynės ilgėsiu ir meile.

Tėvynės praradimas — Jūrai esminis klausimas. Brazilijos tropinis grožis, įkvėpęs ir stebėnins Babicką ir vėliau Arminą, Jūrai atrodė nusigvenęs ir įsi-vaizduojąs. Priešingas nusistatymas aplinkai jį traukia prie pesimizmo, nes iš visur puola svetima kultūra, kuri kartu nusilpina tremtinio psichologiją ir atsparumą svetimybėms... K. Jūros dalyvavimas lietuviškoje išėivijoje nuspalvintas jo nepalaužiamu idealizmu ir griežta ištikimybė savo tėvynės vaizdai. Jis, kaip ir jo prosenėla, paskutiniuosius Lietuvos kanklininkas Ringys-Staknevičius, rašo ir proginis eilėraščius pavrastais aistringais žodžiais. Gyvybinis ryšys tarp šio poeto ir lietuviškos bendruomenės — nepalūžęs ir nepalaužiamas, nežūrint jo pesimizmo, vienatvės, uždarumo ir nevilties... “Penkiasdešimtmetis”, psl. 152, 153, 154, 155

Sios sutrumpintos kelios minčių nuotrupos pateikiamos, pamintint Klemenso Jūros 50 metų spaudos darbo sukaktį. P. A.

niu mokslo pažangą bei jų auklėjimą, bet ir seksualine morale. Esą seksualinio auklėjimo uždaviniai laikoma jau ne seksualinės moralės įdiegimas, o praktiniai uždaviniai: atitinkama informacija pagelbėti mokiniams neušikrėsti venerinėmis ligomis, o mergaitėms, greta to, išvengti nėštumo, kuris mokykloje jau dažnai pasitaikys.

V. Bagdanavičius tęsia filosofinį žvilgsnį į Brazdžionio kūrybos ištikimybę savo, tautos ir Dievo dvasiai. Baigiant atspaus-tas ir poeto B. Brazdžionio padėkos laiškas, parašytas V. Bagdanavičiaus už jo kūrybą nagrinėjančias mintis, atspaus-tas net trijuose “TS” numeriuose.

M. Gečionis, nagrinėdamas didėjančių sovietų apsiginklavimą, nurodo ir didėjančią jų grėsmę laivajam pasauliui.

Išspausdintas M. Krupavičiaus straipsnis “VLIKO ir Stasio Lozoraičio santykiai”, iš kurio matyti, jog užsienyje išlikę diplomatai VLIKO esmę suprastę kitaip, negu jį suprastę jo steigėjai. Straipsnio pradžioje redakcija priduria šitokį priedašą: “Dešimtmečio sukakčiai nuo prel. M. Krupavičiaus mirties paminėti čia spausdiname jo dar niekur nespausdintą straipsnį”. Straipsnio tęsinys bus kitame “TS” numeryje.

P. Vanagas rašo tema “Du simtai metų nuo Kristijono Donelaičio mirties”, M. G. — apie Amerikos politiką P. A. Baltijo

(Nukelta į 9-tą psl.)

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

TAUTODAILĖS INSTITUTAS Niujorke spalio 18-19 d.d. rengia didelę tautodailės parodą Kultūros Židinyje. Jon jau pakviesta montrealiečių “Vaivos” grupė, audžianti lietuviškus kilimus, pažadėjusi atsiųžti keliolika savo kilimų. Paroda turės plačius medžio drožinių, lietuviškų audinių, gintaro papuošalų ir tautinių drabužių skyrius. Lankytojai turės progą susipažinti su naujausia tautodailės gamybos technika. Mažonoje saleje jie galės įsigyti įvairių tautodailės darbų. Rengėjai kviečia ir ragina šiai parodai rengtis audėjas, keramikus, medžio drožėjus bei kitus tautodailės specialistus. Smulkesnė informacija bus paskelbta po vasaros atostogų.

SAVIVEKLINIS LIETUVIŲ TE-ATRAS “Atžala”, šiemet švenčiantis sidabrinę veiklos sukaktį Sydnėjuje, Australijoje, liepos 13 d. suvaizdinę anglų dramaturgo Ted Willis veiklą “Ištekėjusi moteris”. Lietuvių kalbą jį išvertė E. Jonaitienė, režisavo K. Dauguvietytė-Šniukšienė, sceno-vaizdžius paruošė A. Dudaitis. “Ištekėjusi moteris” atskleidžia realistinę dabartinio gyvenimo iškarpa, kuri būdinga daugeliui tautybių, net ir lietuviams. Pagrindinius vaidmenis sukūrė aktorai — Daiva Labutytė-Bieri, Henrikas Šlitteris, Rimas Skeivys. Gražina Ziegaitytė-Hurba, o epizodiniai vaidmenys teko O. Maksy-tienei, K. Stašioniui, E. Žižytei-Suchoverskyj. Su “Atžalos” teatru, be K. Dauguvietytės-Šniukšienės, dirba dar trys režisoriai — Stasys Skorulis, Paulius Rūtenis ir Julius Dambauskas.

PROF. DR. VYTAUTAS KLEMAS liepos mėnesį dalyvavo Viduržemio jūros tyrinėjimo konferencijoje, kurią Graikijos Aeginos saloje surengė JAV ir Graikijos valdžios įstaigos. Jis skaitė pranešimą apie erdvų satelitų panaudojimą jūros srovių ir vandens tyrimui. Prof. dr. V. Klemas yra įjungtas Amerikos Mokslo Akademijos jūros mokslų komisijon. Jam tenka rūpintis technologijos perdavimu besivystančioms tautoms.

SKULPTORĖ IEVA POČIENĖ, gyvenanti ir kurianti Australijoje, nuosavoje galerijoje Adelaidėje, liepos 14 d. surengė savo darbų parodą. Kadangi galerija dar nėra pilnai įrengta, paroda buvo skirta tikrai jos bičiuliams. I. Počienė šiai parodai sutelkė 50 medžio, bronzos, plieno, žalvario ir cemento skulptūrų. Didžioji jų dalis yra abstrakti, kuriais bandoma išsiveržti iš kasdienybės bei jos aplinkos. Bene didžiausio lankytojų dėmesio sulaukė plieninė skulptūra “Sparnuotus žmogus”. Skulptorės diplomą I. Počienė yra gavusi 1962 m. Pietų Australijos meno mokykloje, kurioje ji dabar dirba dėstytoja nuo 1964 m. Yra dalyvavusi dailės parodose Australijoje, laimėjusi nemažai premijų. Garbės premijos 1970 m. sulaukė Austrijoje, tarptautinėje Salzburgo vasaros meno akademijos parodoje. Pagal I. Počienės projektą buvo pagamintas vitražas, puošiantis Adelaidės Lietuvių Katalikų Centro koplyčią, o Lietuvių Namų sodyboje pastatytas jos sukurtas paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę. Šiuo metu I. Počienė organizuoja dailės parodą, kuri bus įtraukta į šiemetines Australijos Lietuvių Dienas Adelaidėje.

DAIL ALBINAS ELSKUS, gyvenantis ir kuriantis Niujorke, gavo šiemetinę \$10,000 stipendiją iš “National Endowment for Arts” už pasiektus laimėjimus vitražų kūryboje. Metus laiko jis dabar planuoja paskirti eksperimentiniams vitražų darymo projektams bei laisvai kūrybai. Knyga apie jo vitražus išleidižia Charles Scribner and Sons leidykla Niujorke.

PRANESIMŲ CIKLĄ LIETUVA LIECIANCIOMIS TEMOMIS — “America’s Ethnic Heritage — Lithuania” Čikagos Lawn bibliotekoje, 6120 So. Kedzie, rugsėjo ir spalio mėnesiais organizuoja Illinois universiteto Chicago Circle lietuvių kalbos prof. Marija Stankuvienė-Saulaitė. Pranešimai, skaitymi angliškai, skirti amerikiečių visuomenei, bus pradėti rugsėjo 3 d., 7-9 v.v., šio ciklo atidarymu su atitinkama programa. Juos numatoma tęsti kiekvieną trečiadienio vakarą jau minėtu laiku. Rugsėjo 10 d. Elena Bradūnaitė kalbės apie liaudies dainų poetiškumą ateivių gyvenime, Algimantas Kezys, S.J., rodyš savo filmą “Ten, kur anglies kalnai stėri”. Sekantys pranešimai: rugsėjo 17 d. — Nijolės Gražulienės apie dvikalbiškumą, rugsėjo 24 d. — prof. Rimvydo Šilbajorio apie išėivijos prozą, spalio 1 d. — Daivos Markelytės ir M. Stankuvienės-Saulaitės apie vaikų literatūrą Lietuvoje ir Amerikoje, spalio 8 d. — Antano Saulaičio, S.J., apie lietuvių literatūrą ir periodinę spaudą, spalio 15 d. — M. Stankuvienės-Saulaitės apie išėivijos literatūros paskirtį. Spalio 22 d. planuojama pakviesti kurį nors žymų lietuvių rašytoją skaityti savo kūrinį. Ciklas bus užbaigtas spalio 29 d. lietuviškomis svarstybomis apie lietuvių ryšius su platesne visuomene. Kalbėtojai pakviesti — Kazys Bradūnas, Aloyzas Baronas ir Julija Švabaitė-Gylienė. Programos organizatorei talkina Marquette Parko LB valdyba, raginanti dalyvauti visus lietuvius ir pasikviesti savo nelietuviškai kalbančius bičiulius. Informacijos tel. 476-0639 Chicago Lawn bibliotekoje teikia Miss Elizabeth Woods.

I DAINŲ SVENTĖS RENGINIUS buvo įtraukta liepos 10 d. Vilniaus dailės parodų rūmuose atidaryta respublikinė liaudies meno paroda, kurioje dalyvavo 1017 autorių su maždaug 4,000 darbų. Lankytojus žavėjo iš vytelių nupintos J. Rudauskienės pintinė, krepšeliai, P. Salačinskio baldai. Gintaro grožį atskleidė O. Sidlauskienės papuošalai, senosios tekstilės tradicijas — spalvingos A. Aleliūnienės lovatiesės, margs P. Damijonaitienės, A. Didžgalytės, K. Gudonytės juostos. Vyravo vaizduojamoji dailė su gausiais medžio drožiniais, tapybos kūrniais. Seniausias parodos dalyvis A. Skirmuntas, 82 metų amžiaus pensininkas iš Jonavos, buvo ištastęs įdomią kompoziciją “Senoji sodyba”.

PANEVŽIO Miesto garbės piliečio vardas suteiktas dramos teatro meno vadovui vyr. rež. Juozui Mil-tiniui, su šiuo teatru pradėjusiam darbą prieš 40 metų. Per tą laiką Panevėžio dramos teatre suvaizdinta apie 200 pasaulio klasikų, lietuvių ir kitų dabartinių dramaturgų kūrinių, sėkmingai gastroliuota Maskvoje, Leningrade, Tbilisyje, Kijeve. Vykdomojo komiteto pirm. B. Kačkus įteikė miesto garbės piliečio žymenis vyr. rež. J. Miliniui, susilaukusiam daug sveikinimų.

METINIS NUOTRAUKŲ PARODAS rengia Belgijos Virstono miesto fotosalonas, kasmet pakviesdamas 30 geriausių fotomenininkų iš viso pasaulio. Kiekvienas jo parodai pateikia po 10 savo darbų. Geriausias dešimtukas būna premijuojamas, po vieną jų kūrinių perduodama istoriniam Tarptautinės Fotografijos Mėno Federacijos rinkiniui. Šiemetinėje parodoje pirmą vietą laimėjo vilnietis Vitalijus Butyrinas. Jam įteiktas aukso medalis ir garbės diplomas, TFM Federacijos rinkiniui perduota jo nuotrauka “Baltų akmenų tarpkelyje”. Tai jau antroji V. Butyrino nuotrauka, patekusi į TFM Federacijos muziejų. Pirmoji buvo “Apsionata”, atrinkta TFM Federacijos kongrese Barcelonoje.

VILNIAUS STYGINIS KVARTETAS, kurį sudaro A. Vainiūnaitė, P. Kunca, D. Katkus ir A. Vasiliauskas, dalyvavo tarptautiniame kamerinės muzikos festivalyje, vienuolišką kartą surengtame Suomijoje, Kuchmo miestelyje. Pagrindinis dėmesys teko K. Haydn kūriniams. Vilniečiai ir savo koncertų programas taigai buvo įtraukę P. Čaikovskio, D. Sostakovičiaus kompozicijų. Jauno suomių kompoz. P. H. Nurdgreno koncerte jie atliko tris jo kvartetus.

KAUNO POLITECHNIKOS INSTITUTO “Vibrotechnikos” tyrimo skyriaus vadovas prof. dr. K. Ragulskis laimėjo Udmurtijos autonominės respublikos komjaunimo premiją už bendrą darbą su Iževsko mechanikos instituto docentu V. Lialinu “Dinaminio sistemos sintezės ir analizės metodai”. Šis jų darbas pripažintas išradimu. Docentas V. Lialinas yra vienas iš daugelio prof. dr. K. Ragulskio mokinių. Jiedu, bendradarbiaudami precizinių virpesių užrašymo srityje, jau yra padarę aštuonis išradimus.

GAMYBINIS ŽUVIES PRAMONĖS SUSIVIJIMAS pernai įsteigė literatūros premiją už kūrinius žvejų gyvenimo tema. Pirmuoju žvejų premijos laureatu tapo rašytojas Ignas Piktura, o šiemetinę laimėjo poetas Antanas Drilinga už eilėraščių rinkinį “Jūrų romansai”.

VILNIAUS PEDAGOGINIO INSTITUTO choras, vadovaujamas Margaritos Gedvilaitės, gastroliavo Talyne. Jį buvo pakvietęs ir globojo jungtinis Talino studentų choras.

VILNIAUS KONSERVATORIJOS Klaipėdos fakultetų saleje dvi dienas skambėjo liaudies instrumentų orkestras muzika — valstybinis egzaminas laikė antroji liaudies muzikos katedros diplomatų laida. Buvo atlikta J. Svedo rapsodija “Klionių aidai”, L. Povilaicio “Pavasario sartinė”, R. Šėdrino “Humoreska” ir kitų kompozitorių kūrinių. Diplomai įteikti V. Daukšaitėi, A. Kupaitytei, V. Žvilūtei, P. Kasperavičiui, I. Vaitkevičiutei bei kitiems absolventams.

RESPUBLIKINIŲ MOKSLO IR TECHNIKOS PREMIJŲ laimėtojai sudaro labai ilgą sąrašą, kurio visą neįmanoma paskelbti dėl vietos stokos. Belieka pasitenkinti būdingais laimėjimais. I tokių gretas įrikuotini: Vilniaus universiteto fizinės chemijos katedros vedėjas dr. A. Levinskas, premijuotas už darbų ciklą “Alumino elektronuodinio iš eterinių elektrolitų procesų tyrimas”; Mokslo Akademijos matematikos ir kibernetikos instituto direktoriaus pavaduotojas prof. dr. A. L. Telksnys — už nestacionariųjų atsitiktinių procesų apžatinimo teorijos ir metodų sukurimą; Lietuvos geologijos tyrimo instituto darbuotojai V. Korkutis, P. Lapinskas, J. Laškovas — už darbų ciklą “Pietų Baltijos apatinio-vidurinio paleozojaus nuogulų litologija, facijos ir paleogeografija”; architektė E. N. Bučiūtė — už 1959-79 m. suprojektuotus ir įgyvendintus visuomeninius pastatus; prof. dr. J. Brėdikis, J. Daniševičius, prof. dr. A. Dumėjis, R. V. Žebrauskas, S. A. Zindzius, P. A. Medzevičius, E. Rimša, V. Tamošiūnas — už prof. J. Brėdikio vadovautų darbų ciklą “Naujų širdies elektrinės stimuliacijos būdų ir technikos sukurimas bei įdiegimas į praktiką”. V. Kst.

R. CHOLKAN & CO. LTD. REAL ESTATE

JANE-BLOOR, 7 kambarių atskiras namas; naujas šildymas, natūralus medis, privatus įvažiavimas, arti Bloor ramioje gatvelėje; reikalingas remontas.
BLOOR-HIGH PARK, originalus vos kelių metų senumo butas, 3-jų ir 2-jų miegamųjų, garažai, netoli požeminio traukinio stoties; prašoma kaina — \$139.900.
SWANSEA, puikus vienos šeimos namas; naujas stogas, vandens vamzdžiai ir t.t.; graži, moderni virtuvė, malonus kiemas, privatus įvažiavimas, užbaigtas rūšys.
BLOOR-ISLINGTON, 6 kambarių vienaaukštis; garažas su privačiu įvažiavimu, netoli požeminio; prašoma kaina — \$95.900.
WINDERMERE-BLOOR, 7 kambarių atskiras namas; graži, moderni virtuvė, kvadratinis planas, natūralus medis, didelis kiemas, garažas, arti Bloor.
BABY POINT rajone, 6 kambarių vienaaukštis, pilnai užbaigtas rūšys, 2 prausyklos; viena atvira skola.
PRINCE EDWARD DR.-SOUTH KINGSWAY, 6 kambarių vienaaukštis; užbaigtas rūšys, 2 prausyklos, privatus įvažiavimas, gražus kiemas, netoli susisiekimo bei krautuvų; prašoma kaina — \$79.900.
HIGH PARK-BLOOR, 4 butų atskiras namas, puikiam stovyje; didelis sklypas, gauna apie \$13.500 metinių pajamų; namas be skolų; prašoma kaina — \$129.900.
PRINCESS MARGARET-KINGSWAY, rajone puikus statybininko 8 kambarių vienaaukštis; pilnai užbaigtas rūšys, šeimos kamb. su atviru židiniu ir baru, 3 prausyklos, dvigubas garažas su privačiu įvažiavimu.

NEMOKAMAS ĮKAINOJIMAS.

2336 Bloor Street West — Tel. 763-5555

PRANAS KERBERIS
namų 239-5923

ANTANAS GINIOTIS
namų 769-9356

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. • Telefonai: 532-3400
M6H 1A8 • 532-3414

AKTYVAI — virš 18 milijonų

KASOS VALANDOS:	MOKA UŽ:
Pirmadieniais 10 - 3	term. indėlius 6 mėn. 10½%
Antradieniais 10 - 3	term. indėlius 1 metų 10 %
Trečiadieniais uždaryta	term. indėlius 2-3 metų 10 %
Ketvirtadieniais 10 - 8	pensijų ir namų s-tą 11 %
Penktadieniais 10 - 8	taupomąją s-tą 9¼%
Šeštadieniais 9 - 1	spec. taup. s-tą 9¾%
Sekmadieniais 9.30 - 1	depozitų-čekių s-tą 6 %
	DUODA PASKOLAS:
	asmenines nuo 13 %
	mortgicinius nuo 12 %

ANAPILYJE skyrius veikia sekmad. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki \$50,000 ir mortgicinius iki \$100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki \$2,000 ir asm. paskolas iki \$10,000. Pardavime pinigines perlaides (money orders) ir kelionės čekius (traveler's checks). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SAŽINGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS

406 Roncesvalles Ave.
Telefonas 536-5936 ir
2239 Bloor Street West. • Telefonas 762-7775
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.

VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJS
SKAITYTVĄ (KOMPIUTERĮ)

PROGRESS

REAL ESTATE LTD.
REALTOR
1072 Bloor St. W.

Perkant ar parduodant nekilnojimą nuosavybę visada
Jums sąžiningai patarnausi: **A. Bliūdžius**
Telefonai: 534-9286 • namų 537-2291

AUTORITE SALES & SERVICE

1636 Dundas Street West,
Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331

BLOOR AUTORITE GARAGE

296 Brock Avenue
(Tarp Dundas ir College) Telefonas 531-1305

* Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical fitness Certification)
* Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. * Visi automobilių mechaniniai
* taisymai. * Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F.
* GOODRICH, RADIAL ir kt. • Savininkas FRANK PETITT

PARKSIDE MEAT MARKET

335 Roncesvalles Ave.,
Toronto, Ontario Telefonas 535-1258

• Turime lietuviškų skilandžių, sūrų ir kitų maisto gaminių
• Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas

(1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)

Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylia, sukti kairėn prie pirmųjų žiesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.

• Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniškus pataisymus.
• Savininkai: A. Paškevičius ir J. Tamošiūnas

SILVIJA ZENKEVIČIŪTĖ ir RAMŪNAS SAPLYS, susituokę Lietuvos Kaninių šventovėje, Mississaugoje-Toronto 1980. VIII. 9 Nuotr. S. Varankos

SPORTAS

Lietuviai olimpiadoj

Olimpinių Maskvos žaidynių septynios sporto šakose dalyvavo 16 Lietuvos sportininkų, dvigubai daugiau nei Montrealio olimpiadoje. Kiti trys buvo įtraukti atsarginiais į rinktines. Iki Maskvos žaidynių olimpiniais čempionais, laimėjusiais aukso medalius, buvo tapę penki Lietuvos sportininkai. Maskvoje jų "auksinių" čempionų skaičius padidėjo dar septyniais. Aukso medalius išsikovojo: plaukikai Lina Kačiūšytė ir Robertas Žulpa, krepšininkės Angelė Rupšienė ir Vida Beselienė, rankininkės Aldona Nenėnienė ir Sigita Mažeikaitė, lengvaatletis Remigijus Valiulis estafetiniame 4x400 metrų bėgime. Sidabro medalį laimėjo kaunietis rankininkas Voldemaras Novickis, bronzos medalius — kaunietis krepšininkas Sergejus Jovaiša, aštuonvietės valties irkluočiai kaunietis Jonas Narmontas ir vilnietis Jonas Piuskus.

Svariausia pergalė pasiekė 200 metrų plaukimoose krūtine vilniečiai Lina Kačiūšytė ir Robertas Žulpa, nes jiems teko pasikliauti vien tik savo jėgomis, kai tuo tarpu kiti medaliai buvo iškovoti kolektyvinėmis pastangomis. Pasaulio rekordininkė L. Kačiūšytė (2 min. 28.36 sek.) į baigminį plaukimą Maskvoje pateko su antruoju rezultatu — 2 min. 33.4 sek. Pirmasis 2 min. 29.77 sek. priklausė buvusiam pasaulio rekordininkei leningradietei S. Varganovai. Baiginiame plaukime kova dėl aukso medalio ir vyko tarp šių dviejų plaukikių. Tausodama savo jėgas, pirmą 100 metrų Lina plaukė trečia. Antron vieton prasimušė, kai iki baigmes buvo likę 50 metrų. Tas jos prasišverimas buvo truputį pavėluotas, bet paskutinę akimirą jai pavyko pralenkti S. Varganovą. Olimpinių aukso medalį laimėjęs Lino rezultatas — 2 min. 29.54 sek. S. Varganovai su 2 min. 29.61 sek. teko sidabro medalis. Skirtumas tarp abiejų plaukikių vos 0,07 sek. Lino pasiektas rezultatas vis dėlto yra geriausias pasaulyje, o tai leidžia spėti, kad ji aukso medalį būtų laimėjusi ir tuo atveju, jeigu olimpiada būtų išvengusi boikoto. R. Žulpa baiginiame plaukime visą laiką pirmavo ir ji lengvai laimėjo per 2 min. 15.85 sek., antroje vietoje su 2 min. 16.93 sek. palikęs vengrą Albana Vermešą. Tai nebuvo geriausias R. Žulpos rezultatas. Anksčiau 200 metrų krūtine jis yra nuplaukęs per 2 min. 15.36 sek.

BALTIEČIŲ IR LIETUVIŲ SAUDYMO PIRMENYBĖS

1980 m. S. Amerikos baltiečių saudyimo pirmenybės įvyks 1980 m. rugsėjo 6 ir 13 d. latvių Meškerojų ir Medžiotojų Klubų saudykloje "Berzaine", apie 40 mylių į šiaurę nuo Toronto, Ont. Vykdo Kanados Latvių Sporto Sąjunga.

Rugsėjo 6 d. įvyks smulkaus kalibro ir medžioklinių šautuvų varžybos, o rugsėjo 13 d. bus pistoletų varžybos. Varžybų pradžia abi dienas — 9 v.r. Dalyvių registracija — nuo 8 v.r.

Visose rungtyse vyks individualinės ir komandinės varžybos. Smulkaus kalibro šautuvų ir pistoletų rungtyse komandą sudaro 4 geriausiai sušaudę kiekvienos tautybės šaudytojai, o medžioklinių šautuvų — 5 šaudytojai.

Dalyvavimas atviras visiems baltiečių šaudytojams visose rungtyse.

1980 m. S. Amerikos lietuvių pirmenybės bus išvestos iš baltiečių varžybų. Lietuviai šaudytojai registruojasi bei informacijas gauna pas S.A.L.F.A.S.S. saudyimo komiteto vadovą Balį Savicką šiuo adresu: Mr. Balys Savickas, 304 Dixon Rd., Apt. No. 2004, Weston, Ont. M9R 1T1. Tel. (416) 244-2267.

Dalyvių registracija bus galima ir varžybų dieną nesuspėjusiems iš anksto užsiregistruoti.

Visi lietuvių šaudytojai, sporto klubų, šaulių, ramovėnų nariai ir pavieniai asmenys skatinami šiose varžybose dalyvauti.

LENGVOSIOS ATLETIKOS PIRMENYBĖS ATSAUKTOS

1980 m. S. A. lietuvių lengvosios atletikos pirmenybės, numatytos š.m. rugsėjo 23-24 d. Klevelande, yra atšauktos. Varžybos neįvyko dėl ne nuo rengėjų priklausančių priežasčių.

BALTIEČIŲ PIRMENYBĖS

1980 m. S. A. baltiečių lengvosios atletikos pirmenybės įvyks š.m. rugsėjo 6 ir 7 d.d. estų vasaros stovyklos stadione, Udora, Ont., apie 50 mylių į šiaurės rytus nuo Toronto. Vykdo — Toronto Estų Sporto Klubas "Kalev". Varžybos bus vykdomos vyrų, moterų ir visose prieauglio klasėse — berniukų ir mergaičių. Programa apima beveik visas pagrindines rungtis.

Varžybų pradžia rugsėjo 6, šeštadienį, 2 v.p.p. Registracija — nuo 12 v. Sekmadienį, rugsėjo 7 d., varžybų tęsinys nuo 10 v.r.

Dalyvavimas atviras visiems lietuvių, latvių ir estų lengvaatlečiams. Svečių teisėmis rengėjai kviečia ir ukrainiečius, o gal ir kitų tautybių lengvaatlečius.

1980 m. S. Amerikos lietuvių pirmenybės bus išvestos iš baltiečių varžybų.

Klubams nepriklausa lengvaatlečiai dėl informacijos gali kreiptis į bet kurį sporto klubą arba į S.A.L.F.A.S.S. lengv. atletikos k-to vadovą A. Bielskį, 3000 Hadden Rd., Euclid, Ohio 44117. Tel. (216) 481-7161.

Dalyvių registracija atliekama iki š.m. rugsėjo 30 d. šiuo adresu: Mr. Helmut Jaaguste, 62 Talbot Rd., Willowdale, Ont. M2M 1R9. Tel. (416) 223-6141. Lietuviai lengvaatlečiai skatinami šiose pirmenybėse gausiai dalyvauti.

GOLFO ŽINIOS

Toronto Lietuvių Golfo Klubu paskutinis pasirošimo turnyras prieš S. Amerikos golfo žaidynes Detroito įvyko rugsėjo 17 d. Georgetown aikštynė. Dalyvavo 39 asmenys.

Geriausius šio turnyro rezultatus pasiekė R. Šimkus ir S. Podsadeckis — tad teko peržaišti dėl pirmos vietos. Laimėjo R. Šimkus.

Tikrieji smūgiai: R. Šimkus 79, S. Podsadeckis 79, V. Kaknevičius 80, A. Banelis 82, J. Danaitis 83, M. Ignatavičius 84, E. Sudeikis 85.

Moterys (tikrieji smūgiai): I. Kymantienė 101, G. Stauskienė 117. Jaukni: Al. Slapšys 106.

Su išlyginamaisiais smūgiais I v. laimėjo I. Kymantienė 62 (101), II v. J. Danaitis 65 (83), III v. A. Banelis 66 (82) ir Al. Slapšys 66 (106). I. K.

Skautų veikla

• Šį savaitgalį, rugsėjo 29 — rugsėjo 1 d.d. Romuvoje — JAV ir Kanados skautų vyčių, vyr. skaučių, budžių ir gintarių suvažiavimas. Programoje — dr. R. Petrausko, dr. V. Fidlerio, R. Mažeikaitės-Jaffė, kun. A. Simanavičiaus, C. Senkevičiaus pašnekesiai, svarstybos apie jaunąją vadovą, vakarinės pamaldos, laužai, vandens sportas, skautiški žaidimai, linksmos vakaronės. Iš anksto suvažiavime dalyvauti užsiregistruavo apie 60 iš JAV ir Kanados. Stovyklos vadovybė: viršininkai B. Dilkutė-Batraks ir M. Rusinas, komendantas Ed. Punkris, laužavedės B. Palulytė ir D. Garbaliuskienė, gail. sesuo V. Rasutytė, ūkio virš. N. Batraks, šeiminkės — vyr. skaučių "Birutės" dr. vė.

• XVIII-toj Romuvos stovykloj skauto įžodį atliko A. Petrulis, A. Nausėdas, D. Ross, A. Karosas, M. Slapšys, J. Sinkevičius ir P. Beckeris. Labai gerai egzaminams buvo pasiruošęs Darius Ross. Vilkiukų įžodį atliko J. Zander, R. Zander, P. Breen ir T. Dainora.

• Rugsėjo 19-21 d.d. Čikagoje surengta komisija "Mūsų skautybės" knygai leisti. Bus peržiūrima rajonų medžiaga ir paruošiama spaudai. Kanados rajonui komisijoj atstovauja v.s. Č. Senkevičius, C. S.

Klebonijojė

Klebonas klausia savo kolegą: — Ar tavo parapijoje irgi renkama vargšams?

— Žinoma!

— O ką tu davei?

— Leidimą rinkti.

Draugai

Du gerokai įkaušę eina geležinkelio bėgiais namo.

— Žmogau, negi tie laiptai niekad nesibaigė?

— Tai dar pusė bėdos, tik gaila, kad jų turėklai tokie žemi...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

investicijas Kanadoje. Jis betgi prašneko apie sovietinių "Lada" automobilių neįsileidimą Kanadon. Tie automobiliai yra italų "Fiat" kopija ir Kanadoje pardavinėjami po \$4.288. Įtariama, kad dolierius renkanti Sovietų Sąjunga juos parduoda žemiau savikainos. Šį premjero W. Daviso sumanymą sukritikavo Toronto spaudo savo vedamuosiuose. Jam buvo priminta, kad "Ladu", nepaisant jų pigumo, per dvejus metus Kanadoje buvo parduota tik 13.000. Liepos mėnesį jų pardavimas pasiekė rekordą su 1.000 parduotų automobilių. Tačiau tai tėra lašas, palyginus su iš Japonijos importuojamais automobiliais. Vi-soje importuotų automobilių rinkoje japoniškais tenka 72 %. Pirmąja "Honda" automobiliai, kurių šių metų pirmajame pusmetyje Kanadoj buvo parduota 20.670, o antroje vietoje buvo "Toyota" bendrovė, pardavusi 19.369. Tame laikotarpyje Kanadoje iš viso parduota 86.539 iš užsienio įvežti automobiliai. Kyla klausimas, kodėl kanadiečiai juos perka? Atsakymas labai paprastas: dėl jų kokybės, mažesnio benzino suvartojimo ir žemesnių kainų. Mažiau uždirbančiam eiliniam žmogui kanadiški automobiliai pasidarė perbrangūs. Unijos automobilių gamyklų darbininkams buvo išreikalavusios gerus atlyginimus, net pasakiškai atrodančias pensijas, dėl kurių gamyklos buvo priverstos didinti kainas. Sumažėjus automobilių pirkimui, dabar jos visos turi didžiulius nuostolius, atleidinėja darbininkus, o "Chryslerio" bendrovė netgi atsidūrė bankroto grėsmėje ir buvo priversta įieškoti finansinės paramos iš JAV ir Kanados vyriausybių.

Rasistinė amerikiečių "Ku Klux Klan" organizacija, pagarsėjusi savo atakomis prieš negrus pietinėse JAV valstijose, atidarė savo raštinę Toronte. Jos veiklą JAV dabar beveik visiškai paralyžavo FBI ir vietiniai teisingumo organai. Dėlto buvo nutarta skyrius steigti Kanadoje. Pagrindinis iniciatorius yra Wolfgangas Drooge iš V. Vokietijos. Kanados parlamentas vienbalsiai priėmė rezoliuciją, smerkiančią "Ku Klux Klaną" ir jo atidarytą veršavimą įstaigą Toronte. Kiti skyriai planuojami Edmontone, Kalgaryje, Reginoje ir Winnipege. Tų miestų burmistrų pranašauja, kad skvirmas nepavyks surasti narių. Dėlto nesimama priemonių atidaromiesiems skyriams uždaryti ir "Ku Klux Klano" veiklai uždrausti.

Kanados statistika paskelbė 1978 m. duomenis apie šioje šalyje veikiančias darbo unijas. Narių skaičius tais metais paugo 3% ir pasiekė 2.907.639 — maždaug trečdali visų dirbančių kanadiečių. Kanadoje veikia pačių kanadiečių suorganizuotų ir tarptautinės unijos, savo centrus turinčios JAV. Toms tarptautinėms unijoms priklausė 52,5% visų narių, tačiau metinis jų prieaugis nesiekė nė pilno nušimčio. Kanadiškos unijos narių skaičių pasididino 4,3 %, valdžios tarnautojų unijos — 7,8%. Kanadoje veikiančių unijų nariai 1978 m. sumokėjo joms \$221,6 milijono nario mokesčio. Iš tos sumos tarptautinių unijų centrams JAV teko \$99,6 milijono. Kanadon tarptautinių unijų centrai grąžino \$48,3 milijono padengti streikų išlaidoms, unijų darbuotojų algoms, pensijoms, gerovės pašalpoms. Iš 178 unijų organizacijų jas jungiančių Kanados Darbo Kongresui priklauso 116, t.y. 75,5% arba 2,1 milijono visų narių. Iš tikrųjų Kanados Darbo Kongreso narių skaičius tais metais sumažėjo 0,6%, o jam nepriklausančių unijų paugo 40,3%.

Galionas benzino metropoliniame Toronte nuo 1979 m. gegužės mėnesio pabrango maždaug 20 centų. Šiame laikotarpyje federacinė vyriausybė du kartus pakėlė albertiškos naftos kainas, tačiau tie pakėlimai galioną benzino jo vartotojams turėjo pabranginti tik 10 centų. Spėjama, kad savo pajamas gerokai pasididino naftos perdirbimo įmonės benzino vartotojų sąskaiton.

Su sovietiniais vietnamiečių metodais susipažino torontietis inž. S. Green, praėjusį pavasarį jachtą plaukęs iš Hong Kongo į Singapūrą. Tą jachtą neramioje P. Kinijos jūroje sustabdė patulinis Vietnamo laivas, kai jachtą buvo tarptautiniuose vandenyse, apie 70 km nuo

Kanados įvykiai

Vietnamo krantų. Visa jos įgula — S. Green, australas jachtos savininkas inž. R. Draper, prancūzas H. Mallavi ir šveicaras fotografas D. Labhardt buvo atgabenti į pakrantės miestelį Phan Thiet, uždaryti į kalėjimo vienuotes ir jose išlaikyti beveik šešias savaites. Vietnamiečiai juos apkaltino špionažo veiksmis, maitino skysta sriuba, valbais užteršta duona, neleido kreiptis į jų ambasadas. Torontietis S. Green nusiskundžia, kad jis buvo verčiamas rašyti

savo gyvenimo istoriją, kuri vis būdavo jam grąžinama su pastaba, kad ji esanti melaginga. Rašymą vėl tekdavo atlikti iš naujo. Tai yra aiškus sovietų KGB metodas, pradėtas praktikuoti dar Stalino laikais, kai ši kruvinoji organizacija turėjo kitus pavadinimus. Visi suimtieji pagaliau buvo priversti pasirašyti prisipažinimą, kad jie yra šnipai. Tada teismas jiems paskyrė \$2.000 baudą ir pareikalavo išplaukti iš Vietnamo per 48 valandas.

TRADE WINDS MOTEL

10300 Gulf Boulevard, Treasure Island

St. Petersburg, Florida 33706, USA

Tel. (813) 360-0490

Savininkė RITA KRAIČIŪNAITĖ, Kanados lietuvaitė, kviečia tautiečius atsilankyti. Motelis gražiai įrengtas, vėsinami kambariai ir butai, kilimai, spalvota televizija, šildomas baseinas, vieta "barbecue", balto smėlio paplūdimys, prie pat Meksikos įlankos.

AL GARBENS REAL ESTATE LTD.

22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5

Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate Board narys

Telefonas 489-1543.

Alfonsas Garbenis jums sąžiningai patarnaus parduodant ar perkant nekilnojimą turtą, tvarkant mortgicijų reikalus, įkainojant namus ir t.t.

Taupyk ir skolinkis

Pirmutiniame ir didžiausiame
TORONTO LIETUVIŲ
KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA:	IMA:
10½% už 6 mėn. term. indėlius	
10 % už 1 m. term. indėlius	13% už asm. paskolas
10 % už 3 m. term. indėlius	
11 % už pensijų ir namų planą	12% už mortgicijus
9¾% speciali taup. sąsk.	
9¼% už taupymo s-tas	
6 % už čekių s-tas (dep.)	

AKTYVAI virš 26 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki \$50,000 ir mortgicijus iki 75% įkainoto turto. Visu narių gyvybę apdrausta santaupų dydyje, bet ne daugiau \$2,000. Asmenines paskolas mirties atveju apdraustos iki \$10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — pinigines perlaides, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgicijai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West,
Telefonai: 532-8723 Toronto, Ontario
ir 532-1149 M6P 1A6

AUTOMOTIVE FIBERS

visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas
ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas — **RICARDAS KYBARTAS**,
22 BELVIA ROAD,
Islington, Ont. M8W 3R3 Telefonas 252-8863

ED. KONDRATAS, siuvėjas

1113 Dundas St. W.,
Toronto, Ont. M6J 1W9 Tel. 533-5454

FLORIDA REAL ESTATE

Rezidencinės ir komercinės nuosavybės
Apartmentai • Kondominijai • Nuomojimas
Angėlė E. Karnienė
REALTOR ••• BROKER ••• NOTARY
3701 Gulf Boulevard, St. Petersburg Beach, FL 33706
Telefonas (813) 360-2448 • Vakare (813) 367-2413

DUFFERIN RADIO AND TV

SALES AND SERVICE

Taisomi televizijos, HI-FI ir radijo aparatai.
Pritęs specialistas su ilga praktika.

1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbalis

BALTIC EXPORTING CO.

Siuntiniai į Baltijos kraštus ir Sov. Sąjungą

• Priimame siuntinių užsakym

UZGESO ŽVAIGŽDĖ...

Kodėl tiek žemėj neteisėbės.
Kodėl, o Dieve, Tu galingas?!
Kodėl užgesa, kaip žvaigždė
Žmogus, kuris taip reikalingas?

Sunku, labai sunku įsivaizduoti,
kad a.a. kun. Petro Ažubalio nebėra
gyvųjų tarpe.

Jį lyginu su žvaigžde, kuri taip ryš-
kiai švyti dangaus skliaute. A.a. kun.
P. Ažubalio asmenybė švietė savo
didžiuliais darbais, švietė kiekvie-
nam, kuris kreipėsi į jį. Apie jo
veiklą ir darbus parašys kiti, o aš
norėčiau prisiminti jaunystėje pra-
leistus momentus.

Galbūt niekom iš čia gyvenančių
neteko taip artimai pažinti a.a. kun.
P. Ažubalį jaunystėje. Mes kartu
lankėme tą pačią Biržų gimnaziją ir
gyvenome tame pačiame name Bir-
žuose, Rotušės gatvėje, prie šven-
tuosės pas šeimininkę Anitę, kuri
laikydavo mokinius. Valgėme iš vie-
no didelio molinio dubens.

Kai kartą Anitė išvirė avižinio
kisseliaus, mes ten gyvenantieji, o jų
buvo apie 10, nė vienas nevalgėme.
Tik Petriukas, tada mes jį taip va-
dindavom, vienas valgė ir sakė: kad
ir neskanu, bet reikia valgyti, stiprin-
ti valią. Nuo tada mes manėm, kad
jis pasiūves augstiesiems tiks-
lams, giliai galvojančias ir sprendė-
me, kad gal bus kunigas. Mūsų spē-
lojimai buvo teisingi. Visai nenuste-
bau, kai po 40 metų nesimatymo,
pamačiau jį kunigo aprangoje.

Gimnazistas buvo kuklus, užsida-
ręs, mokėsi gerai, buvo veiklus atei-
tiniškas. Už tai buvo pašalintas iš
Biržų gimnazijos šeštos klasės. Pri-
vačiai pasimokęs laikė egzaminus
eksternu Linkuvos gimnazijoje, nes
Biržų gimnazijoje neturėjo teisės.

Esame gimę tais pačiais 1918 m.
beveik toje pačioje vietoje. Pandė-
lys ir Vabalninkas buvo gretimos pa-
rapijos.

Kun. P. Ažubalis buvo kilęs nuo
Pandėlio iš gausios šeimos. Nuo pat
mažens patyręs daug vargo ir netei-
sybės, užsigrūdino ir suprato kiek-
vieną, kuris kreipėsi į jį įvairiausiais
reikalais ir visokiais klausimais. Ku-
nigu būdamas, stengėsi lyginti skriau-
das, padėti nusikrautiems. Daug,
labai daug pergyvenome kančių. Lie-
tuvoji ir tik a.a. kun. P. Ažubalio
dėka mes su sūnumi atsiradome Ka-
nadoje. Jis moko imigracijos mi-
nisterių nušviesti mūsų pavojingą
padėtį. Tada pats imigracijos mi-
nisteris už mane pasirašė. Mes su sū-
numi Vyta būsime dėkingi, kol bū-
sime gyvi. Nieko nėra brangesnio pa-
saulėje, kaip laisvė. Kas gyvena lai-
sėje, tas niekad nesusiras ką reikšia
jos neturėti. Jokie pinigai, jokie tur-
tai negali pakeisti laisvės.

Nuliūdęs Biržų ežeras žavingas
Kunige, Petrai, mums Tavęs taip
stinga.

Dar neįvykdyti planai,
O tu jau štai ir pavargai.
O kas gi, kas gi be tavęs,
Šitą parapiją taip ves?!

Pranė Norušienė

ORGANIZUOTOS IŠVYKOS

Labai geras paprotys į didelių
renginių šventes rengti ekskursijas,
nes tai sumažina kelionės išlaidas ir
netai nuobodu keliauti pažiūtam
tarpe. Tačiau nevisos ekskursijos pa-
teisinga keliautojų lūkesčius. Viena iš
tokių buvo torontiečių išvyka į tau-
tinių šokių šventę Čikagoje. Nežinia
ką kaltinti, bet vienos grupės organi-
zavime buvo nedovanotų spragų.

Turbūt nereikia daug įtikinėti,
koks jausmas būti paliktai Čikagoje,
kai, atvykusi į sutartą vietą ir va-
landą, sužinai, kad autobusai jau iš-
vyko vakar. Atėjus į "Holiday Inn"
viešbutį, nerasta jokio raštelio, jo-
kio paaiškinimo, kad šokėjai sutarė
išvykti anksčiau (nedalyvavusieji
programoje ir apsispyrė tas giminės
negalėjo to pakeitimo sužinoti). Bu-
vo prašyta kita grupė priimti ir sa-
vo autobusą pasilikusius, bet kodėl gi
negalima buvo pakabinti prie durų
paaiškinimo, ką daryti, kur kreiptis
pasilikusiems. Joks nesikaltimas su
žmonėmis! Bet čia dar nepasukutinė
nesėkmė: prieš išvykstant iš Toronto,
tie patys autobusai pavėlavo lygiai
dvi valandas. Žmonės sustoję su ry-
šuliais ir vaikais (nes atsisėsti visai
nebuvo kur) turėjo laukti iki ilgai!
Vėliau paaiškėjo, kad autobusams
buvo pranešta atvykti į aikštę tik

9 v., o jie sau leido pavėluoti dar
vieną valandą. Kam tad pranešti
žmonėms, kad išvyks 8 v., jei išvy-
ko tik 10 v.v.?

Tokia netvarka nepatraukia eks-
kursantų, ypač jaunimo.

Ziežula

PAREIŠKIMAS SPAUDAI

Iš tikrų šaltinių gauta žinia, kad
Lietuvos Helsinkio grupės narys-
stiegejas Eitanas Finkelštains nėra pa-
sirašęs po LHG dokumentu nr. 18.

Sis faktas ne trupučio nemenkina
to rimto indėlio, kurį mūsų bičiulis
Eitanas Finkelštains yra įnešęs ir
toliau įneša į Lietuvos žmogaus tei-
sių sąjūdį. Jo atsakymas pasirašyti
po dokumentu nr. 18 išplaukia iš tuo
tarpu neskelbtinų, bet visiškai gerb-
tinų priežasčių.

T. Venclova,
LHG atstovas užsienyje

NUVERSTAS PAMINKLAS

Redakcija padarė prierasą, kad
paminklus kapinėse varto ir nepado-
rūs jaunuoliai. Kodėl ne, su tuo ga-
lima pilnai sutikti, bet lietuvių pa-
minklas Luebecko Vorwerker kapinė-
se nebuvo jaunuolio nuverstas. Vo-
kietijoje naktį kapinės yra uždaro-
mos ir vartai užrakinami, tuomet
jaunuoliai neis nakties metu į ka-
pines, neįeškos vien tik lietuvių pa-
minklo ir jo nenuvers. Ta Jūs ver-
sija yra nieku nepagrįsta. Paminklą
nuvertė lietuviai komunistai arba
nacionalistai, iš kurių yra taip gi
prieš lietuvių nusistatę, ypač
iš pokariniais metais atvykusių iš
Lietuvos. Paminklas yra ir vėl at-
statytas, nors paliko sužalotas, bet,
laikui bėgant, gal tie sužalojimai
bus pašalinėti. Kapinių administracija
prašo ir lietuvių prisidėti savo ina-
šais prie sužalojimo pašalinimo.

Tikrų lietuvių eilės ir Vokietijoje
palapsniui labai retėja, o jiems pa-
kaitalo čia neturime. Iš dabar atvyk-
tančių mišrių šeimų iš Lietuvos nau-
da yra mažiausia. Į lietuvišką gyve-
nimą jie bemaž niekur nesijungia, o
jeigu kur nors dar ateina, tai tik iš-
gerti ir pavalgyti.

J. Pyragas

Naujas "T. Sargo" numeris

(Atkelta iš 7-to psl.)

valstybių atžvilgiu.

Prisimenama 90 metų sukak-
tis nuo "Apžvalgos" pasirody-
mo. Išspausdinti nekrologai apie
A. Stulginskį, J. Matulionį, K. Skirpą.
Įvykių ir problemų skyri-
je rašoma apie bolševikų pa-
stangas išeivijos veikėjus supju-
dyti. Jų pastangos tam tikrais
atžvilgiais duodančios vaisių.

Knygų recenzijoje aptariamos
knygos: Stasio Maziuliusko
"Merkelis Giedraitis", Juozo
Prunskio "Bėgome nuo teroro"
ir Juozo Andriaus naujasis Lie-
tuvos žemėlapis.

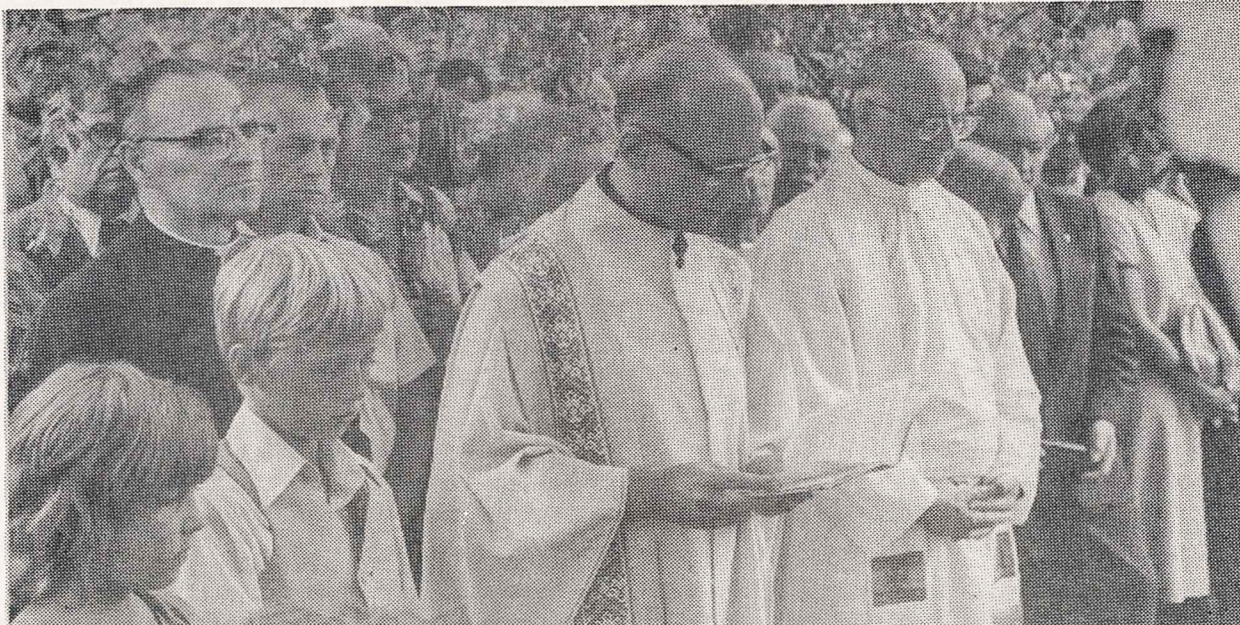
Pošventinės nuotrupos

(Atkelta iš 3-čio psl.)

prasmiską užsiangažavimą da-
barčiai ir atečiai.

Išdrągas ir akiai patrauklus
buvo "grand finale", kai, masi-
nėms šokėjų gretoms siūbuo-
jant pagal muzikos taktą, stai-
ga arenas vidury vaikučių ran-
kose išsiskleidžia didelis žalias
apskritimas — saulės su visa eile
spindulių, laikomų vaikų ran-
kose, o jo vidury auksiniai gel-
tonomis raidėmis matėsi užrašas
"Iki pasimatymo 1984". Su-
kosi tas apskritimas vidury sa-
lės, kol tilstant muzikinės paly-
dos garsams, kartu su paskuti-
nėmis šokėjų gretomis išnyko
salės pakraščiai.

Galima dar būtų kalbėti apie
užbaigiamąjį pokylį šauniose,
bet labai tolimose "Condesa del
Mar" patalpose, bet visa, nors
ir labai smagu ten buvo, nu-
blunka prieš patį svarbiausią ir
iškiliausią visų lietuvių dienų
Čikagoje renginį — VI tautinių
šokių šventę.

Paskutinės maldos prie a.a. KUN. PETRO AŽUBALIO kapo lietuvių kapinėse Mississauga-je-Toronte. Jas atlieka kun. J. STASKUS, dabartinis Lietuvos Kankinių par. klebonas. Jo kairėje — kun. K. Simaitis. Nuotr. St. Dabkus

Kitataučiai apie mus

P. JATULIS

"Assemblée de l'Atlantique Nord", Briuselyje leidžiamas
biuletenis, 1980.III.31 d. 13-14
psl. pranešė apie Tikičiųjų Tei-
sėms Ginti Katalikų Komiteto
Lietuvoje darbus.

Italai

Romoe leidžiamas mėnesinio
žurnalo "Monarchia oggi" 1980
m. gegužės mėn. laidoje įdėta
Sibire pagaminto Aušros Vartų
Marijos paveikslo nuotrauka ir
išsami kun. Virgilijaus Jaugelio
biografija. Jis ilgai buvo kalina-
mas ir daug iškentėjo gindamas
sąžinės bei religijos laisvę. 1978
m. jis slapta buvo išventintas
kunigiu ir mirė 1980.III.2, sulau-
kęs vos 32 metų amžiaus.

Monzos mieste, Italijoje, lei-
džiamas laikraštis "Il cittadino
della Domenica" birželio 7 d.
pranešė, kad milijonas Rožinių
atkalbėta Airijoje už persekioja-
mą Lietuvos K. Bendriją. Airi-
je ruošiamos manifestacijos, ei-
tynės ir maldų dienos "už perse-
kiojamą Bendriją ir pamirštus
Kristaus karžygius Lietuvoje".
Minėtas arių katalikų sąjūdis,
vadovaujamas Dublino visuome-
nininko Gerrad O'Mahoney,
prieš trejus metus dovanoją lie-
tuvams Marijos statulą, kuri
turėjo būti nušauta į Lietuvą,
bet sovietų valdžia nedavė suti-
kimo. Airiai katalikai stebisi, ko-
dėl tas kilnus mostas gali suda-
ryti sovietams pavojų.

Milane leidžiamas dvimėnesi-
nis žurnalas "Russia Cristiana"
1980 m. 2 nr. paskelbė svarbes-
nės žinias iš "LKB Kronikos"
39 nr. Įdėta nuotrauka, kurioje
vaizduojamas kun. Krikščiuikaitis,
vedas tikičiųjų procesiją į
Siluvą 1979 m. rugpjūčio 26 d.
Žurnalo 3 nr. išspausdintas
straipsnis iš Lietuvos istorijos
iki šių dienų; jo pabaigoje pra-
nešama apie sovietinę Lietuvos
okupaciją, išvežimus, 45 baltie-
tiečių demonstraciją Maskvoje
ir jų raštą ryšium su 40 metų
sukaktim nuo Stalino-Hitlerio
sąberio. Toliau minimi pasku-
tinių metu suimtieji lietuviai ir
estai: Antanas Terleckas, Arvy-
das Čekanaavičius, Julius Sas-
nauskas, geologas Vytautas
Skudis, estai Mart Niklus, Tar-
tu univ. prof. (kuris vėliau pa-
leistas), Eric Udam, Enn Tarto,
Endel Ratas. Toliau pažymima,
kad 1980.I.28 30 lietuvių, latvių
ir estų nusiuntė atvirą laišką
Brežnevui ir JT gen. sekreto-
riui, protestuodami prieš sovie-
tų įsibrovimą į Afganistaną: tas
įsibrovimas esąs panašus į Pa-
baltijo valstybių okupavimą
1940 m. Kitą laišką baltiečiai
nusiuntė Tarptautiniam Olimpi-
nių Žaidimų Komitetui ir ki-
tiems, skatindami boikotuoti
Maskvos olimpiadą. Straipsnio
pabaigoje pranešama, kad sovie-
tų valdžia mobilizavusi nuo 18

iki 40 metų jaunuolius ir siun-
čianti į Afganistaną. Sovietai tuo
būdu nori sunaikinti daug jau-
nų lietuvių. Gauta žinių, kad
nuo sausio pradžios imta vežti
į Lietuvą kūnus kritusių lietu-
vių, ir tas vežimas tęsiasi "didė-
jančiu ritmu". Lietuvos žmonės
piktinasi ir baiminasi, nes eina
gandai, kad ir pačioje Lietuvoje
esą žudomi jaunuoliai, kaip Sta-
lino laikais.

Prancūzai

Paryžiuje leidžiamas žurnalas
"Catacombes" š.m. birželio mėn.
laidoje pranešė, kad Lietuvoje
š.m. kovo 2 d. mirė kun. Virgili-
jus Jaugelis. Jis buvęs nubaustas
laisvės atėmimu 1974 m. dėl-
to, kad ruošęs slapta "LKB Kro-
nikos" leidinį. Jaugelis slapta
buvęs išventintas kunigui ir pi-
rmasias Mišias laikęs Kybartuose
1978 m. lapkričio 1 d. Be to,
žurnalas ištiesai spausdina Tiki-
čiųjų Teisėms Ginti Katalikų
Komiteto raštą 23 nr., siųstą
Jungtinių Tautų 34-ai sesijai ir
visų šalių vyriausybėms, parla-
mentams bei visuomenei. Rašte
aiškiai pasisakoma už vaikų
teisės, kurios dažnai pažeidžia-
mos sovietinėje Lietuvoje. Raš-
tas pažymėtas 1979 m. rugsėjo
23 d. data. Jį pasirašė TTK Ka-
talikų Komiteto nariai kunigai:
Jonas Kauneckas, Alfonsas Sva-
rinskas, Sigitas Tamkevičius,
Vincas Vėlavicius ir Juozas
Zdebskis. Straipsnis baigiamas
žodžiais: "Sovietų Sąjungoje
žmonės turi tik vieną teisę —
būti bedieviais, o kad jų nepa-
siektų religinė mintis, tam tar-
nauja net įstatymai ir teismai".

Sveicarai

"Glaube in der zweiten Welt",
tarpkonfesinis šveicarų biulete-
nis, š.m. birželio 6 d. laidoje pra-
nešė, kad Šiauliuose gyvenanti
lietuvių Helsinkio grupės na-
rė Ona Lukauskaitė-Poškienė
1980.III.4 KGB buvo pakviesta
tardymui. Kadangi ji nesutiko
būti vežama automobiliu į Vil-
nių, KGB tardytojas nuvyko į
jos namus ir 7 valandas klausi-
nėjo apie A. Terlecko, J. Sas-
nausko ir A. Statkevičiaus veik-
lą.

Š.m. balandžio 17 d. buvusi pa-
daryta Tikičiųjų Teisėms
Ginti Katalikų Komiteto narių
kun. Sigitas Tamkevičiaus bute
Kybartuose ir kun. Alfonso Sva-
rinsko bute Viduklėje. Krata
abiejose vietose trukusi per 7
valandas. Toliau minėtasis biu-
letenis ištiesai spausdina tris
skundus: Angelės Ramanauskai-
tės, kad ji Gudijoje buvusi
nubausta už religinių tiesų aiš-
kinimą lietuvių vaikams, Stasės
Baltrušytės iš Jaiilės skundą,
kad motytės šiai traukdė rinkti
parašus, prašančius Klaipėdos
šventovę leisti kultui, ir Tiki-

čiųjų Teisėms Ginti Katalikų Ko-
miteto, kuris savo rašte aiškina
neteisingai buvus nubaustą Vi-
duklės kleboną Alfonsą Svarin-
ką dėl procesijos į kapines.

"Glaube in der zweiten Welt"
birželio 17 d. laidoje išspausdi-
no straipsnį "B a n d y m a i už-
gniauzti LKB Kronikos leidi-
mą". Sovietų valdžia neriasi iš
kailio, siekdama trukdyti leisti
tuos svarbius lietuvių katalikų
pogrindžio biuletenius, kurie
nuo 1972 m. dokumentuoja so-
vietinėje Lietuvoje respublikoje
vykdomus žmogaus teisių ir re-
liginės laisvės pažeidimus. Poli-
cija senesniai dariusi kratas jai
įtariamų trijų kunigų ir kitų
penkiolikos asmenų butuose.
Dvi moterys buvusios suimtos,
būtent. Genė Navickaitė ir Ona
Vilkauskaitė. Pirmoji suimta
1980.IV.17 Kybartuose už tai,
kad buvo perrašinėjanti 42
"Kronikos" numerį. Tačiau tas
numeris jau yra patekęs į Va-
karus, ir biuletenio redakcija
ruošianti jo vertimą. Panašiai
ir Vilkauskaitė suimta 1980.IV.
18 už "Kronikos" platinimą.

Tikičiųjų Teisėms Ginti Ka-
talikų Komiteto nario kun. Si-
gito Tamkevičiaus butą kratė
net 10 milicininkų. Krata truko
devynias su puse valandos, ir
buvo konfiskuoti 336 dalykai.
Vasario pabaigoje buvo sui-
mtas Povilas Buzas, pas kurį rasta
100 egz. 41-jo "Kronikos" nu-
merio ir rotatorius. Taip pat va-
sario mėn. suimtas Anastazas
Janulis. Sie keturi būsią teisia-
mi už "Kronikos" platinimą ir
religinis isitikinimus.

"Saltinių" skyriuje tas pats
"Glaube der 2. Welt" biuletenis
pateiktas vertimą iš "Kronikos"
40 nr. 3-9 psl. (straipsniai: LKB
nelaimė — okupacija. Vietoje
vilties — baimė. Ar bus naujų
vyksupų? LTSR prokuratūros
rūpesčiai. Ignoruojami sovieti-
niai įstatymai) ir iš "Kronikos"
41 nr. skyreliai: Apie kalinamą
Petra Plumpą ir vyskupų J. Ste-
ponavičiaus ir V. Sladkevičiaus
telegrama popiežiui.

"Glaube in der zweiten Welt"
birželio 6 d. pranešė, kad 18
ukrainiečių politinių kalinių ir
tremtinių, kurių tarpe yra Hel-
sinkio grupės steigėjai Berndny,
Lukianenko, Rudenko, Tychyl,
kun. Vasyli Romaniuk ir kiti,
1979 m. įsteigė organizaciją
Ukrainos Tautinio Išlaisvinimo
Frontas ir savo pareiškimą nu-
siuntė JT gen. sekretoriui, iškel-
dami ukrainiečių tautos prie-
spaudą. Jie prašo Jungtinių Tau-
tų Organizacijos gen. sekretorių,
kad Ukrainą įregistruotų kaip
rusų koloniją ir pagal 1969 m.
JT nutarimą duotų nepriklauso-
mybę sudarytuos tautoms ir
šalims, kolonijų atitinkamą ko-
misiją, kuri imtųsi žygių baigti
rusų okupaciją Ukrainoje.

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

savaitraštis, didelio formato,
8-10 psl., naujiem skaitytojams tik \$10.00 metams

reguliari metinė prenumerata — \$14.00

Prašau siuntinėti "Tėviškes Žiburius" ištisus metus šiam
naujam skaitytojui:

Vardas, pavardė

Adresas

.....

.....

Siunčių prenumeratą dol., auką dol.

Laikraščio adresas:

"Tėviškes Žiburiai",
2185 Stavebank Rd., Mississauga,
Ontario, L5C 1T3, Canada

Norintiem susipažinti "Tėviškes Žiburiai"
siunčiami nemokamai keletą savaitių. Prašome pranešti
tokių asmenų adresus.

ADMINISTRACIJA

Atsiųsta paminėti

Anatole Kairys, UNDER THE
SWORD OF DAMOCLES. A novel,
translated from Lithuanian by Ni-
jole Gražulis. Published by Lithuanian
Literary Associates, P. O. Box 42837,
Chicago, Ill. 60642, USA. Jacket de-
sign — by Petras Aleksa. Originally
published in Lithuanian 1978. Chi-
cago, Ill. 1980, p. 257. Price — \$10.

SVENTASIS RAŠTAS. Komenta-
rai — aiškinimai (evangelikų). Lu-
kas-Jonas. Paruošė Kostas Burbuly-
s. Spausdino "ViVi Printing", 4346 So
Western Ave., Chicago, Ill., 60609,
USA. Kaina nepažymėta. 286 psl.

RATILAI 1979-80. Kristijono Do-
nelaičio aukštesnioji lietuvinė mo-
kykla. Moksleivių metraštis. Spaudai
paruošė ir redagavo Danutė Bindo-
kienė ir Regina Kučienė. Išleido Kr.
Donelaičio mokyklos tėvų komitetas,
Chicago, Ill., 136 psl.

LIETUVA, filatelistų draugijos
biuletenis, 1980 m. 2 (183) nr. Pa-
ruošė Jonas Adomėnas. Biuletenis iš-
eina 3 kartus į metus. Kaina — \$5.
Administratorius — Kazys Rožan-
kas, 3450 W. 62nd St., Chicago, Ill.
60638, USA.

Vytautas-Antanas Dambra, SAN
CASIMIRO. Caracas — San Salvador
1979, 94 psl. Išleido "Edisar" leidyk-
la Buenos Aires, Argentinoje, ispanų
kalba.

PASAULIO LIETUVIS, Bendruo-
menės leidinys minčiai ir gyvenimui,
1980 m. 4 nr.

MŪSŲ ŽINIOS, lietuvių jėzuitų ir
Jaunimo Centro Čikagoje biuletenis,
1980 m. 6 nr.

Turner & Porter
laidotuvių namai

436 Roncesvalles Ave.,
Toronto, Ontario
Tel. 533-7954

Turner & Porter

TORONTO MIESTAS
ATMATŲ IŠVEŽIMO
TVARKARAŠTIS

1980 m. rugsėjo 1, pirmadienį —
valstybinė šventė.

Rugsėjo 1, pirmadienį, nebus atmatų išvežimo.
Pirmadienio atmatų išvežimas bus atliktas antradienį,
o antradienio — trečiadienį.
Rugsėjo 3, trečiadienį, nebus išvežiami laikraščiai ir
sunkūs daiktai, kaip šaldytuvai, baldai, medžio gaba-
lai, šepečiai ir pan.
Palaikykite laikraščius ir sunkius daiktus išvežimui
rugsėjo 10, trečiadieniui.

PASTABA. Toronte yra 17 stiklinių ir metalinių šukių
perdirbimo sandėlių. Smulkesnių informacijų teirautis
telefonu 367-7850.

R. M. BREMNER, P. Eng., F.I.C.E.
Toronto miesto viešųjų darbų
viršininkas

W. G. DRESHER REAL ESTATE
REALTOR

DRESHER-BARAUSKAS INSURANCE
AGENCY LTD.

233-3334 — 231-2661 — 231-6226
3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8

Lietuvių kalba patarnauja — V. DRESERIS ir A. MIKŠIENĖ
Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniais - 9 v.r.-12 v.p.p.
Narys "Better Business" Biuro

INSURANCE

533-1121 Walter Dauginis 822-8480
Insurance Agency Ltd.
1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

FRANK BARAUSKAS LTD., REALTOR
3828 BLOOR ST. W., ISLINGTON, ONTARIO M9B 1K8

• Apartamentai • Prekybos pastatai
• Raštinų pastatai • Ūkiai • Žemė
namų telefonas
VACYS ŽIZYS (416) 221-3305
Ištaigos (416) 233-3323

DRAUDA
BALIO MASKELIŪNO
INSURANCE AGENCY LTD.

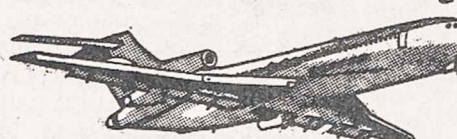
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403

• Toronto, Ontario M8V 1C6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

Trys aštuonių dienų ekskursijos į

EUROPA

I-ji rugsėjo 18 - 26

II-ji spalio 2 - 10

III-ji lapkričio 13 - 21

Teirautis

telefonu

533-3531

V. BAČENAS
All Seasons Travel, B.D.

Registration No. 0009239
1551 Bloor Street West,
TORON

TORONTONT

Anapilio žinios

— Anapilio ir parapijos pastatų aplinką aptvarkė: p.p. A. Aulinskas, J. Rugis, B. Norkus ir P. Ališauskas.

— Ruošiasi tuoktis: Svetlana Makarenkaitė su James Thomas Nolan, Rūta S. Filipavičiūtė su William D. Downey.

— Atitaisymas: Sv. Jono lietuvių kapinių komisijai priklauso ne Birutė, o Danutė Keršienė.

— Ši sekmadienį pamaldos šventovėje 10 v.r. už a.a. Jurgį Sinkų, 11 v.r. už Abramonių šeimą; Wasagoje — 11 v.r. už Kuklierių giminės mirusius.

— Parapijos komitetas savo posėdyje aptarė svarbesnius einamuosius reikalus. Komiteto pirmininkas — Rimas Gaizutis, išdėstininkai — Eugenijus Rovas ir Jonas Arštikaitis, sekretoriai — Vytautas Pečiulis, ūkvedys — Antanas Aulinskas, liturginių skaitymų tvarkytojas — Jonas Andriulis; parengimų komisija — Genė Trinkienė, dr. Sigita Kazlauskas ir Juozas Karasiejus; rinkliavų komisija — Antanas Aulinskas ir Juozas Jasinevičius; Wasagos priežiūra — Petras Augaitis; parapijos choro atstovas ir pirmininkas — Bronius Vitkus; jaunų šeimų būrelio vadovai — Rimas Gaizutis ir Rimas Paulionis; bingo lošimų vedėjas — Jonas Andriulis; nariai įvairiems reikalams — p. Celejewska, p. Petroinis ir p. Linkevičius.

— Pradėtas leisti Lietuvos Kankinių parapijos biuletenis — savaitinis žiniaraštis, kuriame parapijiečiai smulkiai informuojami parapiją liečiančiais reikalais. Pirmajame žiniaraščiū numerį paskelbtas sąrašas asmenų, aukojusių parapiją a.a. kun. klebono P. Azubalio mirties proga.

Lietuvių Namų žinios

— Rugsėjo 16 d. pranciskų vasarvietėje Wasagoje pradėta LN Vyrų Būrelio surengta ketvirtoji vasaros poilsio stovykla, kurioje pirmą savaitę atostogaujančių buvo žymiai mažiau kaip buvusiose pr. metų stovyklose. Stovykla baigsis rugsėjo 30 d.

— LN visuomeninės veiklos komiteto posėdis — rugsėjo 2 d., kuriame bus svarstomi kultūriniai rudens renginiai.

— LN valdybos posėdis įvyko rugsėjo 14 d., kuriame buvo svarstomi administraciniai ir visuomeniniai reikalai. Buvo diskutuojamas "The Toronto Sun" liepos 30 d. paskelbtas straipsnis "Militant dissent in Baltics", kurio autorius Peter Reddaway. LN valdyba nutarė kreiptis į KLB valdybą, kad prie jos būtų sudaryta grupelė žmonių, kurie atskaitytų redaktoriams laiškus į angliškoje spaudoje pasirodžiusius straipsnius, liečiančius mūsų pavergtos tėvynės reikalus.

— LN valdyba paskyrė \$100 Vilniaus Krašto Lietuvių S-gos ruošiamai knygai paremai, kurios turinį sudarys mūsų mokslininkų straipsniai apie etnografines Lietuvos rytų ir pietų ribas.

— I LN narių metiniame susirinkime priimta rezoliucija, kviečianti Kanados delegaciją pasisakyti už nepriklausomas Baltijos valstybes būsimajame Madrido konferencijoje, atsižvelgiant į daugelį kultūrinių reikalų ministeris Flemingas. Jis pažadėjo paskirti Kanados užsienio reikalų ministrį Mark MacGuigan, kad Helsinkio sutarties 8-tame punkte minimos žmogaus teisės būtų įgyvendintos Baltijos valstybėse.

PENSININKAS įšėjo būto su pagumais. Pagaudėjama arti požeiminio traukinio ar autobuso. Skambinti tel. 787-7098.

DABAR YRA GERAS LAIKAS užsiskaiti naujas ir atnaujinti jūsų pūkinės antklodės (kaldras), pagalves, miegamaisius ir pūkinius švarkus. Telefonas 787-9021 Toronto.

NAMAI SU GERA ATEITIMI. Arti Bloor-Kipling požeiminio traukinio naujos stoties turime vianauagščių ir dviaugščių namų. Skambinkite Antanui Geniui vakare 231-2839; dienos metu 233-3323. Frank Barauskas Ltd., Realtor.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka stalius, pietelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronto.

K. CIBAS atlieka visus stalius darbus, taiso senus ir stato naujus namus už prieinamą kainą. Skambinti 534-3882 Toronto.

LIETUVIŠKA

gėlių krautuvė

savininkė V. SIMINKEVICIENĖ. Įvairiomis progomis skambinti į "Petals Florist" tel. 537-9070, vakarais tel. 763-6256. Adresas: 1574 Bloor St. W., Toronto, Ont., prieš Lietuvii Namus. Pristatymas į ligonines, laidotuvių namus ir t.t. Savininkė yra prityrusi vestuvinių gėlių tvarkymo srityje.

CANDLELIGHT CATERERS

SAVININKAI J. S. BUBULIAI

Baliai, vestuvės, sužadėtuves, parengimai namuose ir įstaigose. Skambinti pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir vakarais po 9 v.v. tel. 667-8280 arba 667-8260 Toronto.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Parapija yra pakvietus Dainavos ansamblį iš Čikagos su kompoz. A. Jurgučio ir A. Kairio veikalu "Čičinskas", kuris bus statomas lapkričio 29 d. Central Technical mokyklos salėje. Bus įieškomi mecenatai, kurie už \$100 gaus du bilietus į spektaklį ir į banketą mūsų parapijos salėje po programos.

— Per 10 v. Mišias sekmadieniais aukas neša tie, kurie yra užprašę Mišias. Jeigu jie negali, pasirūpina, kad kas nors už juos tai atliktų.

— Praėjusį sekmadienį misijų reikalams surinkta \$520. Jei kas dar neprisidėjo, gali tai padaryti ateinančią sekmadienį.

— Marija ir Bronius Matusėvičiai savo šeimos ir artimųjų tarpe atšventė 40-tąją savo vedybinio gyvenimo sukaktį.

— Pensininkų pobūvių vyksta kiekvieną trečiadienį 8 v.p.p. jų patalpose, 32 Rusholme Pk. Cr. Įėjimas — pro šonines duris.

— Susituokė: Birutė Plučaitė su Peter Guhl ir Rauda Rautinš su James Zoet.

— Ruošiasi tuoktis Ramūnė Greičiūnaitė su Steve Nixon, Dana Jagėlaitė su Gregory Rosati, Vytautas Pevcevičius su Elaine Schuett.

— Parapijai aukojo B. Končienė a.a. vyro Vlado atminimui \$100, Izabelė Kandrotienė \$30 (\$30 liturginiams drabužiams).

— Wasagos stovyklavietėje ateinančią sekmadienį šv. Mišių nebus.

— Mišios: šeštadienį 8 v. specialia intencija, 8.30 v. už Bronislavą, užpr. N. Pečiulytė, 9 v. už Matą Guobą, užpr. O. Guobienė, 9.20 v. už Antaną ir Vytautą Jakubauskus, užpr. J. J. Sarūnai; sekmadienį 8 v. už Oną Matukienę, užpr. M. Lukšienė ir E. Matthews, 9 v. už Ireną Gurevičienę, užpr. A. Gurevičienę, 10 v. už Sofiją ir Adomą Biretas, užpr. J. Gustainis, 11.30 v. už gyvus ir mirusius parapijiečius, 8.30 v.v. už Juozą Mačiulį, užpr. F. Mačiulienė.

Aukotojai. A.a. kun. P. Azubalio laidotuvių proga "T. Žiburiams" paaukojo: K. Kaknėvičius (iš Romos) \$50, J. L. J. Vysniauskai iš St. Catharines, Ont., \$25.

A.a. kun. P. Azubalio mirties proga buvęs Kanados finansų ministris Walter L. Gordon paaukojo Lietuvos Kankinių parapiją \$50.

A.a. Adomo Kaliukevičiaus atminimui "T. Žiburiams" paaukojo Irena Kaliukevičienė \$15.

Pagerbdami a.a. Vladą Končijų, V. L. Pevcevičiai paaukojo "T. Žiburiams" \$20 (vietoj gėlių laidotuviams).

Aukos Tautos Fondui. A.a. kun. Petro Azubalio atminimui aukojo \$22: T. Stanulis; \$20: Pr. Basys, P. V. Dalindos, B. Jackus, V. K., J. B. Maziliauskai, E. Smilgys; \$10: J. Belickas, J. Bersėnas, K. Daunys, Jack Doney, Kest. Grigaitis, O. Indrėlienė, A. J. Rinkūnai, Vid. Valiulis. Už aukas nuoširdžiai dėkojame.

Tautos Fondo Toronto apylinkės atstovybė

Vilniečių suorganizuotam veikalui "Rytų Lietuva" išleisti aukojo: A. Kvedaras \$100, Toronto Lietuvii Namai \$117, Br. Narbutas \$125, B. ir Pr. \$50, J. Kudaba \$25, V. Petratis \$20, Iz. Antanaitis \$25, Br. Mackevičius \$100.

Toronto Lietuvių Kredito Kooperatyvė "Parama" atidaryta saskaita nr. 6554 "Rytų Lietuvai" veikalo išleidimui paremti. Galima tiesiai aukas įnešti į šią saskaitą. Aukotojų pavardės bus skelbiamos spaudoje. Jeigu kas nenori, kad būtų skelbiama, prašoma apie tai pranešti aukų rinkėjams. Stepas Varanka

Telefonu iš Prancūzijos gauta žinia, kad ten torontiški "Gintaras" sėkmingai dalyvavo folkloriniame festivalyje ir už tautinių šokių laimėjo II vietą. Taip pat specialų žymenį gavo už draugiškumą. Į Toronto gintariečių grįžo rugsėjo 27 d.

Iš okupuotos Lietuvos gauta žinia, kad ten vykdoma mobilizacija — šaukiama daug jaunų vyrų į sovietinę kariuomenę. Kariniuose daliniuose Afganistane taip pat yra ir lietuvių. Jau neviena šeima Lietuvoje gavo karstus su žuvusiu palaikais.

Kanados Italų Kongresas (Bendruomenė) gavo iš federacinės vyriausybės \$250.000 tirti rasinei įtampai Torontose bei rasti sprendimus, įjungiant jaunimo įdarbinimo problemą. Keturiuose miesto dalyse yra sudaryti tam reikalui komitetai. Per šešis mėnesius jie turi pranešti ministeriui savo darbo rezultatus.

A. kunigo PETRO AZUBALIO laidotuvių. Iš kairės: ev. kunigas A. Žilinskas, kun. D. Lengvinas, kanadietis kunigas, kun. B. Pacevičius palydį Vėlionį ir lietuvių kapines Nuotr. St. Dabkusa

Kviečiam visus skautus vyčius, vyr. skautes, jūros budžius ir gintares dalyvauti

II-JOJE ŠIAURĖS PAŠVAISTĖS

stovykloje

Šiaurės Amerikos skautų vyčių, vyresniųjų skautų, budžių ir gintarių SUVAŽIAVIMAS

KUR? KADA? KIEK?
Romuvos stovyklavietėje
Rugpjūčio 29 – rugsėjo 1
\$35.00 visam savaitgalii

Informacijų teiraukitės:

M. Rusinas -- darbo 232-1813,
-- namų 536-9113
J. Batraks -- namų 274-3938

JONAS GOVĖDAS PRANEŠA, KAD ATIDARO

MUZIKOS STUDIJA.

Registruotis nuo rugsėjo 3 dienos telefonu 531-5870 Toronto.

Advokatas

PETRAS K. ŠIMONĖLIS,

B.A. M.L.S. LL.B.

2467 Bloor St. W.
Toronto, Ontario
M6S 1P7

Telefonai:
įstaigos (416) 762-3331
namų 249-2637

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.

Valhalla Executive Centre
300 The East Mall, suite 102
Islington, Ontario M9B 6B7
(Kampus Bloor St. ir East Mall, prie 427 kelio)

Telefonai:
įstaigos (416) 239-7717
namų 233-0303

"Starweek" savaitraštys ("Toronto Star" dienraščio priedas) dirba kaip redaktoriaus padėjėja Rita Žekaitė (Zekas). Ji yra gimusi Vokietijoje, mokslus ėjusi Kanadoje. Kalba ir lietuviškai.

Madridro konferencijai ruošiasi ir Kanados lietuviai. KLB visuomeninių reikalų komisija, vadovaujama adv. J. Kuraitės, ruošia memorandumą vyriausybei. Jame bus išdėstyti lietuvių požiūris į Madridro konferenciją, keltini reikalavimai sovietams žmogaus teisių srityje ir išreikštas prašymas Kanados vyriausybei kelti Lietuvos išlaisvinimo klausimą. Panašų memorandumą įteiks ir Kanados estai su latviais. Be to, bus įteiktas ir bendras baltiečių memorandumas iki š.m. rugsėjo 15 d.

Paramą vaizdinio meno kūrėjams teikia Ontario Arts Council (Suite 500, 151 Bloor St. W., Toronto, Ont. M5S 1T1, tel. 961-1660). Si meno taryba duoda dvejetainį paramą — menui kurti ir reikalingai medžiagai pirkti. Menininkai, nori gauti paramos savo kūrybai, turi kreiptis minėtu adresu iki 1980 m. rugsėjo 1 d. arba iki 1981 m. sausio 15 d. Parama duodama iki \$4.000. Atskirai reikia kreiptis, norint gauti paramos medžiaginiais dalykais — transportacijai, rėmams, medžiagai pirkti ir pan. Abiem atvejais kreipiamasi į minėto meno tarybos "Visual Arts Office" augščiau nurodytu adresu.

Paramą Juodųjų Koalicijai federacinė vyriausybė per daugiafunkčių reikalų min. J. Flemingą paskyrė \$45.000, kurie bus panaudoti kultūrinei ir socialinei veiklai.

Daugiakultūrų reikalų min. J. Fleming pranešė, jog federacinė vyriausybė paskyrė \$250.000 tirti rasinei įtampai Torontose bei rasti sprendimus, įjungiant jaunimo įdarbinimo problemą. Keturiuose miesto dalyse yra sudaryti tam reikalui komitetai. Per šešis mėnesius jie turi pranešti ministeriui savo darbo rezultatus.

SPORTO DARBUOTOJO SUKAKTIS

Kazys Merkis (Markevičius) sportinio darbštumo pavyzdys

Sportinis Lietuvos gyvenimas ligi šių dienų artimai siejasi su K. Merkio plačios apimties darbuote, kuri nenutrūksta žymi ir nūdieninį iškilus darbuotojas neseniai atšventė 75 m. amžiaus sukaktį, todėl jo nuopelnus mūsų tautos sportiniame bare reikia paminėti, kad mes visi, o ypač priaugantieji karta — jaunas šachmatų atžalynas, matydamas jo uolų ir garbingą darbštumą, sektų K. M. atliktų darbų nužymėtis laimėjimais.

K. Merkis, 17-metis jaunuolis, 1922 m. pradeda pirmuosius žingsnius nepriklausomos Lietuvos sunkiai besi-

kuriančiame sportiniame kelyje, kasmet stiprėdamas varžybinėje ir organizacinėje srityje. Boksas, imtynės, dviračių lenktynės, saudydamos, futbolas apima plačią skalę ir K. M. jaunatvišką veržlumą praskirti kelia į laimėjimus vainikuoja daugeliu sėkmingų pergalių. 1927-32 m. tampa pus. svorio bokso meisteriu, 1929-1932 nugalai Rygos bokso čempionus — Berentsą, Lapinšą, Lilisoną ir Rubiną, o 1930 — Karaliaučiaus nugalėtoją Scheidą. Imtynėse 1924-1929 Kaune lengv. svorio grupėje irgi pasiekia pergales. 1925-1926 m. laimi Lietuvos ir Kauno m. dviračių p-bes, įveikdamas Liepojos ir Talino dviratininkus.

TORONTONT

"Toronto Star" 1980.VI.8 išspausdino rašinį apie nacių karo nusikaltėlius, gyvenančius Kanadoje. Jame buvo paliesta ir XIV SS grenadierių divizija, kuri vėliau buvusi pavadinta Pirmąja Ukrainiečių Armija. Kai kurie jos nariai po II D. karo imigravo Kanadon. "Sunday Star" 1980.VIII.17 paskelbė atitaisymą. Esą toji ukrainiečių divizija 1943 m. buvo įjungta vokiečių kariuomenėn, tačiau jokiuose nusikalstamuose veikmuose nedalyvavo. Jos nariai, emigruodami Kanadon, buvę tiriama J. Tautų, britų ir kanadiečių pareigūnų. Prie atitaisymo pridėtas "Staro" apgailestavimas, skirtas Kanadoje gyvenantiems minėtos divizijos veteranams.

Lengvatos pabėgėliams Kanados imigracijos min. Lloyd Axworthy pasirašė su Kanados Čekoslovakų Sąjunga (pirm J. George Corn) sutartį, kuria palengvinamas pabėgėlių priėmimas iš Čekoslovakijos ir kitų R. Europos kraštų. Tai liečia politinius pabėgėlius (convention refugees ir self-exiled people). "Praeityje tikybinės ir visuomeninės grupės rūpinosi Indokini- jės pabėgėliais, tačiau Rytų Europos pabėgėlių ikurdinimas yra nemažiau svarbus" — pareiškė min. Axworthy. Tokios valdinės sutartys su organizacijomis suprastina pabėgėlių atvykimo formalumus ir palengvina jų priėmimą. Tokių sutarčių Kanados vyriausybė yra pasirašiusi per 40. Sutartis su čekoslovakų organizacija yra panaši į Kanados Ukrainiečių Komiteto anksčiau pasirašytą sutartį. Min. Axworthy išreiškė viltį, kad ir kitos etninės grupės paseks šia iniciatyva. Pagal 1980 m. planą, Kanada tikisi perimti 3.400 pabėgėlių iš R. Europos. Šia galimybę reikėtų susidomėti ir lietuviams.

Vasaros metu Toronto ligoninėse pradeda trūkti lovų. Dėlto tenka atidėti kaikurias operacijas, pacientų gydymą, pirmenybę teikiant neatidėliotinai skubiems atvejams. Pasirodo, Toronto ligoninės, kurių iš viso yra 21, vasarą išjungia dalį lovų dėl savo personalo atostogų ir dėl nepakankamų biudžetinių lėšų. Šią vasarą iš bendro 10-339 lovų skaičiaus buvo išjungta 1.010, o pernai vasarą — 1.141 lova. Torontiečiai skundžiasi, kad jiems kartais net ir rimtokais atvejais neįmanoma patekti ligoninėn, nors ligoninių paslaugas apmoka ir užtikrina provincinė OHIP drauda.

Metropolinio Toronto atskirųjų mokyklų švietimo vadyba džiaugiasi sumažėjusiais vandalizmo nuostoliais. Jai priklausančiose 202 mokyklose pernai nuostolių turėta tik \$139.133. Si suma yra \$188.000 mažesnė už 1978 m. nuostolius. Vadybos pirm. Bruno Suppos nuomone, nuostolius sumažino nutarimas išdaugšius mokyklų langų stiklus pakeisti plastikiniiais. Nemažos reikšmės turėjo ir patobulinti aliarmo įrenginiai, mokyklas saugantys nuo įsilaužėlių. Viešosios mokykloms, kurių metropoliniame Toronte yra apie 600, vandalizmas pernai padarė beveik \$2 milijonus nuostolio.

Greitas ir tikslus patarnavimas! Tel. Bus.: 722-3545 Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS C. I. B. GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC. 3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

GREITAS IR TIKSLUS PATARNAVIMAS!

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS
C. I. B.
GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

UTAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:	DUODA PASKOLAS:
Einamasis s-tas 6%	Asmeninės nuo 16%
Taupomasis s-tas 9.75%	Nekilin. turto nuo 12.75%
Paušpinis planas 10.5%	Cėkių kredito 18%
Term. ind. 1 m. 11.25%	Investicines nuo 14.75%

Duoda nemokamą gyvybės draudg iki \$2,000 už taup. s-tas sumas. Nemokama gyvybės drauda iki \$10,000 už paskolos sumą.

KASOS VALANDOS:
1465 De Seve St., pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 iki 3 v.; ketvirtadieniais nuo 12 iki 8 v.v., penktadieniais nuo 12 iki 6 v.; sekmadieniais nuo 10.45 iki 12.45 v. Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo gegužės 15 iki spalio 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.
3907-A Rosemount Blvd.: Ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 valandos vakaro ir penktadieniais nuo 12 iki 6 valandos vakaro.